

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΗ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄**

ΕΚΘΕΣΗ

**ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

**ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝ. ΤΑΣΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ 2022**

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΗ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄**

**ΕΚΘΕΣΗ
ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Περιεχόμενα

I.	ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ	1
II.	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ – ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3
III.	ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ	9
IV.	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ	17
A.	Εισηγητικό σημείωμα της Προέδρου της Επιτροπής, Δρος Διονυσίας - Θεοδώρας Αυγερινοπούλου	19
B1.	Συνέχιση της συζήτησης για τις περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών	23
	Εισηγήτρια: Διονυσία - Θεοδώρα Αυγερινοπούλου	
B2.	Συνέχιση της συζήτησης για τις περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών	31
	Εισηγητής: Ευάγγελος Αποστόλου	
Γ.	α) Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, καθώς και άλλα θέματα του χαρτοφυλακίου του Επιτρόπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), αρμοδίου για θέματα Περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας. β) Προσιτή, βιώσιμη και ασφαλής ενέργεια για την Ευρώπη. γ) Έκθεση για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου	35
	Εισηγητές: Γεώργιος Αρβανιτίδης – Χαράλαμπος (Μπάμπης) Παπαδημητρίου – Χαρούλα (Χαρά) Καφαντάρη	
Δ.	Συμπεράσματα: α) του Παγκόσμιου Συνεδρίου της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) (Μασσαλία, 3-11 Σεπτεμβρίου 2021) και της 15 ^{ης} Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης του ΟΗΕ για τη βιοποικιλότητα (Conference of the Parties–COP 15) β) της προπαρασκευαστικής Κοινοβουλευτικής Συνάντησης για την Κλιματική Αλλαγή (Ρώμη, 8-9 Οκτωβρίου 2021), της 26ης Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης–Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC COP 26) και της 5 ^{ης} Συνόδου της Περιβαλλοντικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Environment Assembly – UNEA 5).....	53
	Εισηγητής: Κρίτων - Ηλίας Αρσένης	
Ε.	Θέματα προστασίας της βιοποικιλότητας: Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α., Εθνική Στρατηγική Προστασίας των Υπεραιωνόβιων Δέντρων, χρηματοδοτήσεις και βιοποικιλότητα. Ειδικότερα θέματα: α) Η προστασία των σπηλαίων και των ενδημικών σπηλαιόβιων οργανισμών, β) Η επανεισδοχή του κάστορα στην Ελλάδα και γ) Η προστασία των άγριων μελισσών και των λοιπών επικονιαστών	59
	Εισηγήτρια: Χαρούλα (Χαρά) Καφαντάρη	
ΣΤ.α)	Νέοι και περιβαλλοντική εκπαίδευση. β) Βιώσιμη Ανάπτυξη και Λιμενική Διαχείριση: Η περίπτωση του Skyros Project	69
	Εισηγητής: Κωνσταντίνος Μπούμπας	

- Z. α) Θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. β) Πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών και αντιπυρική προστασία. γ) Νέες τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος. Ειδικότερο ζήτημα η πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών..... 73
- Εισηγητές: Διονυσία - Θεοδώρα Αυγερινού - Χαρούλα (Χαρά) Καφαντάρη – Χαράλαμπος (Μπάμπης) Παπαδημητρίου – Ευάγγελος Αποστόλου – Αλέξανδρος Μεϊκόπουλος
- H. α) Καινοτομία, Περιβάλλον, Κλίμα. Καινοτόμες λύσεις στην ανακύκλωση – Μελέτη περίπτωσης για την ανακύκλωση των πλαστικών μιας χρήσης. β) Διαχείριση Αποβλήτων – Ειδικότερο Θέμα: Αγροτικά Απόβλητα..... 85
- Εισηγητές: Ιωάννης Μελάς – Αθανάσιος Λιούτας
- Θ. α) Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή». β) Περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής 95
- Εισηγητές: Διονυσία - Θεοδώρα Αυγερινού - Γεώργιος Αρβανιτίδης – Σταύρος Καλογιάννης
- V. ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ..... 107

I. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κατά τη Γ΄ Τακτική Σύνοδο της ΙΗ΄ Περιόδου, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος συνεστήθη, με την υπ' αριθμ. 10257/7218, από 16 Νοεμβρίου 2021, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με το άρθρο 43Α του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Κοινοβουλευτικό).

Η Επιτροπή συστάθηκε από τριάντα ένα (31) μέλη και απαρτίστηκε από τους Βουλευτές, κ.κ.: Ακτύπη Διονύσιο, Αυγερινοπούλου Διονυσία - Θεοδώρα, Καλογιάννη Σταύρο, Κοτρωνιά Γεώργιο, Κωτσό Γεώργιο, Λιούτα Αθανάσιο, Μελά Ιωάννη, Μπαραλιάκο Ξενοφώντα (Φώντα), Παπαδημητρίου Χαράλαμπο (Μπάμπη), Πιπιλή Φωτεινή, Πνευματικό Σπυρίδωνα, Ρουσόπουλο Θεόδωρο, Τζηκαλάγια Ζήση, Χατζηδάκη Διονύσιο, Χιονίδη Σάββα, Χρυσομάλλη Μιλτιάδη (Μίλτο), Αποστόλου Ευάγγελο, Βέττα Καλλιόπη, Ζεϊμπέκ Χουσεΐν, Καφαντάρη Χαρούλα (Χαρά), Κόκκαλη Βασίλειο, Μεικόπουλο Αλέξανδρο, Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη), Φάμελλο Σωκράτη, Χαρίτου Δημήτριο (Τάκη), Αρβανιτίδη Γεώργιο, Κωνσταντόπουλο Δημήτριο, Κανέλλη Γαρυφαλλιά (Λιάνα), Μανωλάκου Διαμάντω, , Μπούμπα Κωνσταντίνο και Αρσένη Κρίτωνα–Ηλία.

Ο Βουλευτής κ. Δημήτριος Κωνσταντόπουλος, που περιλαμβανόταν στην αρχική σύνθεση της Επιτροπής αντικαταστάθηκε από την Βουλευτή κυρία Αντωνία (Τόνια) Αντωνίου με την υπ' αριθμ. 788/541, από 20 Ιανουαρίου 2022, απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη, στις 23 Νοεμβρίου 2021, η Βουλευτής, Δρ. Διονυσία - Θεοδώρα Αυγερινοπούλου. Το αξίωμα του Α΄ Αντιπροέδρου της Επιτροπής κατέλαβε η Βουλευτής, κυρία Χαρούλα (Χαρά) Καφαντάρη και του Β΄ Αντιπροέδρου ο κ. Γεώργιος Αρβανιτίδης. Για το αξίωμα του Γραμματέως δεν υπεβλήθη πρόταση υποψηφιότητας.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής (άρθρο 43Α, παρ. 2, περ. γ΄) αντικείμενο της Επιτροπής είναι η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της κατάστασης του περιβάλλοντος στη χώρα και των συνεπειών των διαφόρων δράσεων απ' αυτού. Η Επιτροπή συμβάλλει συμβουλευτικά στη λήψη αποφάσεων και στη χάραξη της εθνικής στρατηγικής για την προστασία του περιβάλλοντος.

Συγκεκριμένα στόχοι της Επιτροπής είναι η προστασία του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος από ανθρωπογενείς δράσεις και φυσικές καταστροφές, η βελτίωση και η ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος, η αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, η διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας της ελληνικής φύσης και των οικοσυστημάτων, η ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων, η προστασία και η διαχείριση των υδάτινων πόρων, η διαχείριση των ορυκτών πόρων, όπως επίσης και η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και η ενθάρρυνση πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης στους τομείς της γεωργίας, του τουρισμού, της βιομηχανίας, των μεταφορών, της βιοτεχνολογίας και της ενέργειας.

Επιπλέον στην αρμοδιότητα της Επιτροπής ανήκει η έκφραση γνώμης επί της Ετήσιας Εθνικής Έκθεσης για την κατάσταση του περιβάλλοντος και επί των λοιπών εκθέσεων που κατατίθενται στη Βουλή, επί της εθνικής στρατηγικής για τη μείωση εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου, επί της εθνικής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη, επί της εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών και διεθνών συμβάσεων κ.λπ.

Για την επίτευξη του σκοπού της, η Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος μπορεί να συνδέεται, επί θεματικής βάσης, με ανάλογες δραστηριότητες των κοινοβουλίων άλλων χωρών, διεθνών οργανισμών, κρατικών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων κ.α., καθώς, επίσης, να ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία και έρευνα, ιδίως εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Η Επιτροπή, πραγματοποίησε είκοσι μία (21) συνεδριάσεις συνολικής διάρκειας, περίπου, εβδομήντα δύο (72) ωρών, κατά τις οποίες κλήθηκαν σε ακρόαση, Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς Υπουργείων, εκπρόσωποι της περιφερειακής και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, υπηρεσιακοί παράγοντες, πανεπιστημιακοί, εκπρόσωποι φορέων, μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων, κινήματα πολιτών, καθώς και ειδικοί επιστήμονες.

II. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ – ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Επιστημονική και Διοικητική Στήριξη

Η Επιτροπή Περιβάλλοντος συνεργάστηκε επιτυχώς και αρμονικά με τη Διεύθυνση των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών της Βουλής που παρείχε διοικητική υποστήριξη, καθώς και με το Τμήμα Μελετών, Οικονομίας, Περιβάλλοντος και Τεχνολογίας της Βουλής των Ελλήνων. Θα ήταν, ωστόσο, καλό, η πρόβλεψη για επιστημονικό συνεργάτη αποκλειστικά για την υποστήριξη του έργου της Επιτροπής, λόγω της διεπιστημονικότητας και της αυξημένης συνθετότητας των περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Διεθνής Εκπροσώπηση και Εξωστρέφεια της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος

Τα Μέλη της Επιτροπής εκπροσώπησαν την Επιτροπή και τη Βουλή σε σειρά διεθνών και ευρωπαϊκών συναντήσεων, ενώ η εξωστρέφεια της Επιτροπής αποτέλεσε ζητούμενο για τα Μέλη της και τέθηκε με έμφαση ως προτεραιότητα.

Συγκεκριμένα, η Πρόεδρος της Επιτροπής και η Α' Αντιπρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος εκπροσώπησαν την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος και παρευρέθηκαν στη διήμερη **Προπαρασκευαστική Κοινοβουλευτική Συνάντηση για την Κλιματική Αλλαγή** που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη, στις 8 και 9 Οκτωβρίου του 2021. Η συνάντηση διοργανώθηκε από τη Διακοινοβουλευτική Ένωση (I.P.U.) και το Ιταλικό Κοινοβούλιο με τη συμμετοχή 300 συμμετεχόντων, όπως των Προέδρων των Επιτροπών Περιβάλλοντος των Εθνικών Κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη Ρώμη πραγματοποιήθηκε η πρώτη ενημέρωση επί των θεμάτων που συζητήθηκαν ένα μήνα αργότερα στην 26^η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, ώστε να υπάρξει σύγκλιση των απόψεων και να διαμορφωθεί κοινός προσανατολισμός. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στον επείγοντα χαρακτήρα της κλιματικής κρίσης, την κινητοποίηση της κλιματικής χρηματοδότησης, το ενισχυμένο πλαίσιο διαφάνειας, καθώς και το άρθρο 6 της Συμφωνίας των Παρισίων για την αγορά άνθρακα.

Στην προπαρασκευαστική κοινοβουλευτική συνάντηση, η Πρόεδρος της Επιτροπής τοποθετήθηκε και σημείωσε ότι ο ρόλος των Βουλευτών είναι κομβικός για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης κυρίως μέσω της υιοθέτησης φιλόδοξης νομοθεσίας. Εξέφρασε τη στήριξη της Ελλάδας για πλήρη εφαρμογή της Συμφωνίας των Παρισίων, ενώ ενημέρωσε τους παρευρισκόμενους ότι η χώρα κινείται προς την κατεύθυνση πλήρους κατάργησης λιγνιτικών μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και αύξησης χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2025. Στόχος είναι η δίκαιη μετάβαση προς μία πράσινη, ψηφιακή, βιώσιμη ανάκαμψη. Απηύθυνε επίσης κάλεσμα για παγκόσμια δράση ούτως ώστε η μέση αύξηση της θερμοκρασίας να μην ξεπεράσει τον 1,5 βαθμό κελσίου, για επιπρόσθετη χρηματοδότηση σε περιβαλλοντικές υποδομές και πράσινες θέσεις εργασίας και για συνεργασία μεταξύ

των χωρών για αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, περιλαμβανομένων των δασικών πυρκαγιών. Έκλεισε, τέλος, προτάσσοντας τη σημασία επιπρόσθετης έμφασης σε έρευνα, τεχνολογία και καινοτομία για την απορρόφηση του πλεονάζοντος διοξειδίου του άνθρακα και άλλων εκπομπών θερμοκηπίου από την ατμόσφαιρα, την προστασία της βιοποικιλότητας και την επίτευξη μίας οικονομίας μηδενικών ρύπων και μηδενικών αποβλήτων έως το 2050.

Η Α' Αντιπρόεδρος της Επιτροπής τοποθετήθηκε στη θεματική ενότητα για τις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της COP26 και αναφέρθηκε στις προειδοποιήσεις του ΟΗΕ σχετικά με τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης, καθώς και στους στόχους που έχουν τεθεί με σκοπό τον μετριασμό και την αντιμετώπιση του φαινομένου. Ειδική αναφορά έκανε στην πιο πρόσφατη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC), η οποία τονίζει την ανάγκη λήψης έκτακτων μέτρων και χρήσης των απαραίτητων μέσων για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη, αλλά και σε εκθέσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), που υπογραμμίζουν ότι το 40% του παγκόσμιου πληθυσμού δεν έχει τα μέσα για μία υγιεινή διατροφή, καθώς και ότι η βιοποικιλότητα επιδεινώνεται σημαντικά σε όλον τον κόσμο. Όπως σημείωσε, οι εκθέσεις αυτές επιβεβαιώνουν την τριπλή απειλή που υφίσταται για τον πλανήτη και αφορά στην κλιματική αλλαγή, την τροφική ανασφάλεια και την απώλεια της βιοποικιλότητας, ενώ ως λύση υπογράμμισε την αναγκαιότητα μετάβασης σε νέες οικονομίες με ριζική αλλαγή των αναπτυξιακών μοντέλων, περιλαμβάνοντας αλλαγή στις καταναλωτικές συνήθειες, τη βιώσιμη παραγωγή ενέργειας και γεωργικών μεθόδων, την προστασία του περιβάλλοντος και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, απαιτείται η συνεργασία κυβερνήσεων, επιχειρήσεων και κοινωνίας των πολιτών.

Οι εργασίες έκλεισαν με ομόφωνη υιοθέτηση κειμένου αποτελεσμάτων, που μετέπειτα οριστικοποιήθηκε στην κοινοβουλευτική συνάντηση της Γλασκώβης. Αξίζει να επισημανθεί, ακόμη, ότι οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν ακρόαση με τον Πάπα Φραγκίσκο στη Βασιλική του Αγίου Πέτρου, στο Βατικανό.

Στο περιθώριο της διοργάνωσης και στο πλαίσιο της εξωστρέφειας της Επιτροπής, η Ελληνική Αντιπροσωπεία, ασκώντας τη λεγόμενη περιβαλλοντική κοινοβουλευτική διπλωματία, συγκάλεσε **πολυμερείς επαφές με Βουλευτές Ευρωμεσογειακών χωρών** (Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Κύπρος, Κροατία, Σλοβενία) **και με τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης για τη Μεσόγειο (PAM)**, κ. Gennaro Migliore, για να συζητήσουν το κρίσιμο κοινό ζήτημα των δασικών πυρκαγιών στην περιοχή και τρόπους σύμπραξης για την αντιμετώπισή του. Ιδιαίτερα θετική και ένθερμη ήταν η ανταπόκριση των Βουλευτών των Ευρωμεσογειακών Κοινοβουλίων, καθώς αναγνώρισαν το κοινό πρόβλημα και πρόταξαν την ανάγκη ανταλλαγής τεχνολογίας και καλών πρακτικών για την εύρεση λύσεων. Εξήραν δε και την σημασία ανάπτυξης κοινών νομοθετικών δράσεων και προτάθηκε η δημιουργία ομάδας εργασίας των Ευρωμεσογειακών κρατών, η οποία να απαρτίζεται από δύο εκπροσώπους ανά Κοινοβούλιο, ώστε να υπάρξει δομημένος διάλογος. Κοινή παραδοχή ήταν ότι τα Ευρωμεσογειακά Κοινοβούλια πρέπει να αιτηθούν ενισχυμένη στήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, λόγω της ιδιαιτερότητας των μεσογειακών δασών και της ευαλωτότητας που παρουσιάζουν.

Η ηγεσία που επέδειξε η Επιτροπή Περιβάλλοντος στην εμβάθυνση των συνεργασιών μεταξύ των Ευρωμεσογειακών χωρών για την αντιμετώπιση του κοινού ζητήματος των δασικών πυρκαγιών, δεν περιορίστηκε μόνο στο περιθώριο της προπαρασκευαστικής συνάντησης, αλλά συνεχίστηκε και με τη διοργάνωση ειδική συνεδρίασης στο Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Η Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος συμμετείχε, ακόμη, στην **26^η Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή** (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) COP – 26 στη Γλασκώβη, 31 Οκτωβρίου με 12 Νοεμβρίου του 2021.¹

Σημαντική διάκριση για την Ελληνική Αντιπροσωπεία ήταν η επιλογή των διοργανωτών να είναι κεντρική εισηγήτρια στο πάνελ των κοινοβουλευτικών εργασιών της Διάσκεψης η Πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος, με θέμα «Η χρηματοδότηση για το κλίμα, με ιδιαίτερη έμφαση στην πράσινη ανάκαμψη». Η κ. Αυγερινοπούλου τόνισε ότι απαιτείται ενίσχυση της χρηματοδότησης, ώστε να μετατραπεί η φιλοδοξία για το κλίμα σε δράση, και αναφέρθηκε στα ανησυχητικά λόγια των πρόσφατων εκθέσεων της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC)² και των εκθέσεων του UNEP που καθοδηγούν όλους στο να λάβουν επείγουσα δράση τώρα για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050. Οι Βουλευτές, όπως σημείωσε στην εισήγησή της, μπορούν και οφείλουν να ανοίξουν τον δρόμο νομοθετώντας υπέρ της νέας πράσινης χρηματοδότησης, διαμορφώνοντας τη μελλοντική χρηματοοικονομική ατζέντα. Παράλληλα, θα πρέπει να διασφαλίσουν, ως κοινοβουλευτικοί, μια δίκαιη ανάκαμψη από την πανδημία, χωρίς αποκλεισμούς, για όλες τις χώρες, τόσο τις ανεπτυγμένες όσο και τις αναπτυσσόμενες, και ειδικά για τα πιο ευάλωτα τμήματα του πληθυσμού. Η κ. Αυγερινοπούλου αναφέρθηκε εκτενώς στο Εθνικό Σχέδιο Ανθεκτικότητας και Ανάκαμψης «Greece 2.0.», ενώ ιδιαίτερα αναφέρθηκε στην ελληνική ατζέντα της πράσινης χρηματοδότησης για το κλίμα, όπως παρουσιάστηκε από τον Πρωθυπουργό στη Διάσκεψη και αποτύπωσε με επιτυχείς δράσεις η Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στο έγγραφο με το τελικό πόρισμα της Διακοινοβουλευτικής Συζήτησης στη Γλασκώβη, έγινε δεκτή η πρόταση της ελληνικής κοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας στη Διάσκεψη, με την προσθήκη: *«να διατεθούν πρόσθετα χρήματα για την υποστήριξη επενδύσεων στην επιστήμη και έρευνα που θα προάγει τις τεχνολογίες δέσμευσης, αποθήκευσης και μετατροπής του διοξειδίου του άνθρακα, ως αποτελεσματικά μέσα για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής».*

Η Αντιπροσωπεία είχε, ακόμη, την ευκαιρία να συνδιαλλαχθεί και να ανταλλάξει απόψεις για την αλλαγή του χρηματοδοτικού συστήματος προς υποστήριξη και χρηματοδότηση δράσεων καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, καθώς και την επιτάχυνση της ανάπτυξης καθαρών τεχνολογιών, αλλά και να μεταφέρει τη φωνή του Ελληνικού λαού για τα ζητήματα που δημιουργεί στη καθημερινότητα μας η αλλαγή του κλίματος. Στη Συνδιάσκεψη σημειώθηκαν τρεις σημαντικές εξελίξεις εκπομπών μεθανίου και την προώθηση της συνεργασίας για την πράσινη καινοτομία, οι οποίες δείχνουν μια σαφή στροφή από την κλιματική φιλοδοξία στην άμεση δράση για το κλίμα.

¹ <https://ukcop26.org/>

² https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_FullReport.pdf

Σημειώνεται ότι η καλυπτόμενη οικονομικά από τη Βουλή συμμετοχή του Ελληνικού Κοινοβουλίου περιορίστηκε μόνο στις τέσσερις από τις δεκατρείς ημέρες της Συνδιάσκεψης, γεγονός το οποίο περιορίζει σημαντικά την ουσιώδη συμμετοχή μας και την άσκηση της περιβαλλοντικής κοινοβουλευτικής διπλωματίας. Η δυνατότητα, εφόσον υπάρχει, για παρακολούθηση των διεθνών Συνδιασκέψεων είναι ουσιαστική και αυξάνει τις δυνατότητες συνδιαμόρφωσης των τελικών κειμένων και ενίοτε διακηρύξεων. Η συμμετοχή της Προέδρου στο σύνολο των εργασιών συνέβαλλε στην δημιουργία ενός ισχυρού δικτύου επαφών (network) για την εμβάθυνση της συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοβουλίων, την προαγωγή του συντονισμού και της ανταλλαγής πληροφοριών και καλών πρακτικών, δυναμικά επωφελούς για τη χώρα μας, πραγματοποιώντας σειρά διμερών συναντήσεων. Η μεγαλύτερη αλληλεπίδραση και συνέργεια μεταξύ των Κοινοβουλίων, τόσο διεθνών όσο και Ευρωπαϊκών, είναι κάτι που προτείνεται να ενδυναμωθεί και να θεσμοθετηθεί.

Στις 16 Νοεμβρίου 2021, η Πρόεδρος της Επιτροπής εκπροσώπησε τη Βουλή των Ελλήνων στην **11^η Συνάντηση Κοινοβουλευτικής Συνεργασίας Ευρώπης – Ασίας** με θέμα «Ενίσχυση της κοινοβουλευτικής συνεργασίας για την ειρήνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη στην εποχή της πανδημίας COVID-19 και μετά από αυτή» που πραγματοποιήθηκε, μέσω τηλεδιάσκεψης, υπό την προεδρία του Κοινοβουλίου της Καμπότζης. Η κα Αυγερινού στην ομιλία της στο 3ο πάνελ με θέμα «Ασφάλεια του νερού, της ενέργειας και των τροφίμων στο πλαίσιο ενός μεταβαλλόμενου κλίματος» επισήμανε ότι η άνοδος των θερμοκρασιών τροφοδοτεί την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, τις φυσικές καταστροφές, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, τα φαινόμενα αργής έναρξης, την επισιτιστική και υδατική ανασφάλεια και την οικονομική διαταραχή και πρόσθεσε ότι για τον σκοπό αυτό, οι κοινές διεθνείς προσπάθειες για μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη έως το 2050, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των πηγών καθαρής ενέργειας, είναι ζωτικής σημασίας για όλες τις χώρες.

Στο πλαίσιο της εξωστρέφειας της Επιτροπής, η Πρόεδρος συναντήθηκε, επίσης, μέσω τηλεδιάσκεψης, στις 12 Μαΐου 2021, με την **Εισηγήτρια της Πολιτικής για το Κλίμα της Βουλής των Αντιπροσώπων της Ολλανδίας, κυρία Agnes Mulder**. Η συζήτηση αφορούσε την αύξηση του ευρωπαϊκού κλιματικού στόχου μείωσης των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου από 40% σε 55% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2030, στόχο που υποστηρίζουν ένθερμα και τα δύο κοινοβούλια.

Ακόμη, η Πρόεδρος της Επιτροπής μετείχε στις εργασίες της **10^{ης} Ετήσιας Συνεδρίασης του Πολιτικού Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (HLPF 2022)** στην έδρα του ΟΗΕ, τη Νέα Υόρκη, το διάστημα από τις 5 μέχρι και 16 Ιουλίου 2022, με κύριο θέμα την καλύτερη ανοικοδόμηση, μετά την πανδημία της COVID-19, προωθώντας παράλληλα την πλήρη εφαρμογή της Ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο πλαίσιο της Συνόδου του Φόρουμ και σε συνεργασία με τη Διακοινοβουλευτική Ένωση (I.P.U.) στις 13 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε η κοινοβουλευτική συνάντηση με κεντρικό θέμα συζήτησης: «*Εταιρική σχέση και αναπτυξιακή συνεργασία: Αποδίδουν για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης;*». Τέτοιες διεθνείς συναντήσεις είναι σημαντικές, καθώς διαμορφώνονται τα πλαίσια πολιτικής εντός των οποίων καλούνται οι κυβερνήσεις, εν συνεχεία, να νομοθετήσουν. Σημειώνεται ότι στο Φόρουμ, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας παρουσίασε την Εθνική Έκθεση Αξιολόγησης της

χώρας, για την πορεία υλοποίησης και τα μέσα εφαρμογής των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, ως προς την εκπλήρωση της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Τον Μάρτιο του 2022, η Πρόεδρος μετείχε, επιπλέον, στις εργασίες της **Παγκόσμιας Κυβερνητικής Διάσκεψης** (Global Government Summit), και ειδικότερα στο **Παγκόσμιο Φόρουμ για την Ενέργεια στο Ντουμπάι** και πραγματοποίησε σειρά σπουδαίων και βαρύνουσας σημασίας συναντήσεων για τη χώρα μας και την προώθηση του ζητήματος της κυκλικής οικονομίας του άνθρακα ως ένα σημαντικού όπλου στη φαρέτρα μας για τη μάχη κατά της κλιματικής κρίσης. Η κυκλική οικονομία του άνθρακα εστιάζεται στην επαναχρησιμοποίηση του διοξειδίου του άνθρακα, το οποίο αποτελεί βασικό αέριο του θερμοκηπίου που συμβάλλει κατά πλειοψηφία στην κλιματική αλλαγή. Όπως προέκυψε και στο Φόρουμ, ήδη άνω των 140 σχετικών τεχνολογιών βρίσκονται στο στάδιο της έρευνας, αλλά και της επιχειρηματικής ανάπτυξης, ενώ πρόκειται για τεχνολογίες συμβατές με το υδρογόνο ως καύσιμο κίνησης. Η περαιτέρω ενδυνάμωση των συνεργειών μεταξύ των Κοινοβουλίων είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και τη δημιουργία κοινού «μετώπου» για την υποστήριξη, τόσο χρηματοδοτικά όσο και θεσμικά, της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας για την απορρόφηση του πλεονάζοντος διοξειδίου του άνθρακα και άλλων εκπομπών θερμοκηπίου από την ατμόσφαιρα. Ενδεικτικό είναι ότι ένα μήνα μετά, η Επιτροπή Περιβάλλοντος εγκαινίασε νέο θεματικό κύκλο για τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία σε σχέση με το περιβάλλον και το κλίμα.

Η Πρόεδρος της Επιτροπής, στο πλαίσιο της εξωστρέφειας της Επιτροπής, συμμετείχε δε στην **υψηλού επιπέδου Διεθνή Διάσκεψη «Στοκχόλμη +50: ένα υγιές πλανήτη για την ευημερία όλων – η ευθύνη μας, η ευκαιρία μας»**, η οποία τίμησε την επέτειο των πενήντα ετών από την πρώτη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Ανθρώπινο Περιβάλλον – τη Διάσκεψη της Στοκχόλμης το 1972, όπου ετέθησαν οι βάσεις για την πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος. Η Διεθνής Διάσκεψη έλαβε χώρα στις 2 και 3 Ιουνίου 2022 στη Στοκχόλμη και σκοπός της ήταν η επιτάχυνση της μετάβασης σε βιώσιμες και «πράσινες» οικονομίες με περισσότερες θέσεις εργασίας και έναν υγιή πλανήτη, όπου κανείς δεν θα μείνει πίσω. Η Πρόεδρος συμμετείχε, ακόμη, σε επιμέρους συναντήσεις και side events, όπως στην 4^η Παγκόσμια Σύνοδο του Φόρουμ Επιστήμης – Πολιτικής – Επιχειρήσεων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (4th Global Session of UN Science-Policy-Business Forum, Stockholm+50).

Στις 17 Φεβρουαρίου 2022, η Πρόεδρος της Επιτροπής πραγματοποίησε συνάντηση εργασίας με τον **Πρέσβη της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στην Αθήνα, κ. Xiao Junzheng**, για τη διακρατική συνεργασία για την «πράσινη» ανάπτυξη, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ανάπτυξη τεχνολογικών καινοτομιών για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και την περαιτέρω ανάπτυξη επιχειρηματικών ανταλλαγών στον τομέα της αγροδιατροφής, όπως το ελαιόλαδο και το κρασί.

Συνάντηση εργασίας πραγματοποίησε, ακόμη, στις 17 Μαρτίου 2022, η Πρόεδρος με τον **Υφυπουργό Αγροτικής Πολιτικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Σλοβακικής Δημοκρατίας, κ. Martin Κονάτς**, και την **Πρέσβη της Σλοβακίας στην Ελλάδα, κα Iveta Hricova**, ενώ στην συνάντηση μετείχε ακόμη ο Ομότιμος Καθηγητής Χημείας Περιβάλλοντος και Ωκεανογραφίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μιχαήλ Σκούλλος, Πρόεδρος του Μεσογειακού Γραφείου Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη (MIO-

ECSD) και Πρόεδρος του Μεσογειακού Σκέλους της Παγκόσμιας Σύμπραξης για το Νερό-Μεσόγειος (GWP-Med). Βασικό θέμα συζήτησης ήταν οι προοπτικές συνεργασίας Ελλάδας – Σλοβακίας στον τομέα της αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και ειδικότερα σε μια σειρά από τομείς που αφορούν στη βιώσιμη διαχείριση των δασών και των υδάτων, την στρατηγική για το έδαφος κτλ.. Πρόθεση της υψηλής αυτής συνάντησης ήταν η ενίσχυση του διαλόγου των κοινοβουλευτικών επιτροπών των δύο κρατών σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Το διάστημα από 19 έως 21 Σεπτεμβρίου 2022, η Πρόεδρος της Επιτροπής εκπροσώπησε τη Βουλή των Ελλήνων στη **Κοινοβουλευτική Διάσκεψη που οργάνωσε το Κοινοβούλιο της Αλβανίας με θέμα τη νομοθέτηση και την πολιτική για τη νέα γενιά της Ευρώπης**. Η Πρόεδρος ενημέρωσε τους συμμετέχοντες Βουλευτές ότι η Ελλάδα έχει αναλάβει μια σειρά σημαντικών πρωτοβουλιών με στόχο τη μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55% έως το 2030, στο σύνολο της οικονομίας. Επισήμανε ότι έχει δημιουργήσει την έννοια των πράσινων νησιών που λειτουργούν αποκλειστικά με 100 % ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και παράγουν μηδενικά απόβλητα, όπως η Τήλος που αποτελεί το πρώτο «πράσινο» νησί της Μεσογείου. Τόνισε, επίσης, ότι η Ελλάδα έχει θέσει στόχο να γίνει πρωτοπόρος στην υπεράκτια αιολική ενέργεια και στην ηλεκτροκίνηση. Στο περιθώριο της Διάσκεψης, η Πρόεδρος πραγματοποίησε σειρά διμερών επαφών με την Υπουργό Τουρισμού και Περιβάλλοντος της Αλβανίας, κ. Mirela Kumbaro, τον Πρόεδρο της Επιτροπής Παραγωγής, Εμπορίου και Περιβάλλοντος του Αλβανικού Κοινοβουλίου, κ. Arben Pellumbi, τον Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιο, καθώς και με μέλη της Ελληνικής Επιχειρηματικής Ένωσης Αλβανίας.

Σε πνεύμα εξωστρέφειας, η Επιτροπή επεδίωξε να επικοινωνήσει τις θέσεις, τους προβληματισμούς της και τις προτάσεις της με τους πολίτες, όπως μέσω ραδιοφωνικών συνεντεύξεων, αλλά και δημοσίευσης σχετικών άρθρων και δελτίων τύπων στον έντυπο και τον ηλεκτρονικό τύπο. Ακόμα, συμμετείχαν σε τηλεοπτικές εκπομπές τόσο του Καναλιού της Βουλής, όσο και της δημόσιας και ιδιωτικής τηλεόρασης, με σκοπό να συζητήσουν θέματα που είχαμε προηγουμένως επεξεργαστεί στην Επιτροπή. Περαιτέρω, τόσο το Προεδρείο όσο και τα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν σε σειρά ομιλιών, εκδηλώσεων, απονομών βραβείων σε φορείς και πολίτες που υπερασπίζουν τα θέματα του περιβάλλοντος. Επιπλέον, πραγματοποίησαν συναντήσεις με επιστημονικούς φορείς, περιβαλλοντικές Μ.Κ.Ο., αλλά και συλλόγους πολιτών.

Παρότι η δια ζώσης επαφή με τα περιβαλλοντικά προβλήματα αποτέλεσε ζητούμενο για τα Μέλη της, αυτό δεν κατέστη δυνατό, λόγω της πανδημίας, αλλά και της αδυναμίας εύρεσης κατάλληλης ημερομηνίας διεξαγωγής των αυτοψιών. Ευελπιστούμε, όμως, κατά την επόμενη Σύνοδο να πραγματοποιηθούν οι προγραμματισθείσες αυτοψίες.

III. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

1. Συνεδρίαση της 21^{ης} Οκτωβρίου 2021

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συνέχιση της συζήτησης για τις περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Σίμος Κεδίκογλου, Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Καθηγητής Κωνσταντίνος Αραβώσης, Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Δημήτριος Σκάκος, Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Επίσης την Επιτροπή ενημέρωσαν (μέσω τηλεδιάσκεψης) και οι κ.κ.: Ευάγγελος Γκουντούφας, Αναπληρωτής Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ρήγας Γιοβαννόπουλος, Δασολόγος, Μέλος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΓΕΩΤ.Ε.Ε.). Στη συνεδρίαση παρέστησαν οι κ.κ.: Χρήστος Τριαντόπουλος, Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό – Αρμόδιος για θέματα κρατικής αρωγής και αποκατάστασης από φυσικές καταστροφές και Βασιλική Δαλακούρα, Δασολόγος – Σύμβουλος του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό κ. Χρήστου Τριαντόπουλου.

2. Συνεδρίαση της 25^{ης} Οκτωβρίου 2021

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συνέχιση της συζήτησης για τις περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Χρήστος Τριαντόπουλος, Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό – Αρμόδιος για θέματα κρατικής αρωγής και αποκατάστασης από φυσικές καταστροφές. Την Επιτροπή ενημέρωσαν, (μέσω τηλεδιάσκεψης), και οι κ.κ.: Ευάγγελος Γκουντούφας, Αναπληρωτής Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Ρήγας Γιοβαννόπουλος, Δασολόγος, Μέλος του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΓΕΩΤ.Ε.Ε.). Στη συνεδρίαση παρέστη η κυρία Βασιλική Δαλακούρα, Δασολόγος – Σύμβουλος του Υφυπουργού στον Πρωθυπουργό κ. Χρήστου Τριαντόπουλου.

3. Συνεδρίαση της 11^{ης} Νοεμβρίου 2021

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

*Ενημέρωση από τον Επίτροπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρμόδιο για θέματα Περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας, κ. Virginijus Sinkevičius, αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, καθώς και για άλλα θέματα του χαρτοφυλακίου του.*³

Τα μέλη των συναρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Virginijus Sinkevičius, Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδιος για θέματα περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας, Κωνσταντίνος Σκρέκας, Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Γεώργιος Αμυράς, Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

4. Συνεδρίαση της 18^{ης} Νοεμβρίου 2021

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής για τα συμπεράσματα: α) του Παγκόσμιου Συνεδρίου της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) (Μασσαλία, 3-11 Σεπτεμβρίου 2021) και της 15ης Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης του ΟΗΕ για τη βιοποικιλότητα (Conference of the Parties – COP 15) β) της προπαρασκευαστικής Κοινοβουλευτικής Συνάντησης για την Κλιματική Αλλαγή (Ρώμη, 8-9 Οκτωβρίου 2021) και της 26ης Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC COP 26).

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Χρήστος Σταϊκούρας, Υπουργός Οικονομικών, Γεώργιος Αμυράς, Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Καθηγητής Κωνσταντίνος Αραβώσης, Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Επίσης την Επιτροπή ενημέρωσε μέσω τηλεδιάσκεψης και ο κ. Saber Hossain Chowdhury, Μέλος του Κοινοβουλίου του Μπαγκλαντές, Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Δασών και Κλιματικής Αλλαγής και τέως Πρόεδρος της Διακοινοβουλευτικής Ένωσης (IPU). Στη συνεδρίαση παρέστησαν οι κ.κ.: Κυριάκος Ψύχας, Αναπληρωτής Διευθυντής της Διεύθυνσης Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας Ατμόσφαιρας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), Ευάγγελος Μπαδιεριτάκης, Υπάλληλος του Τμήματος Βιοποικιλότητας Γενικής Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Πολιτικής – Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) και η κυρία Ελισσάβετ Καραϊσκού, Σύμβουλος του Υπουργού Οικονομικών κ. Χρήστου Σταϊκούρα.

³ Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Διαρκή Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

5. Συνεδρίαση της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2021

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση σχετικά με την Έκθεση για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσε :

η κυρία Μαρία Σπυράκη, Ευρωβουλευτής και Αναπληρωματικό Μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Εισηγήτρια της Έκθεσης σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου.

6. Συνεδρίαση της 9^{ης} Δεκεμβρίου 2021

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός των Εργασιών της Επιτροπής.

7. Συνεδρίαση της 20^{ης} Ιανουαρίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση των μελών της Επιτροπής επί θεμάτων προστασίας της βιοποικιλότητας: (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α., Εθνική Στρατηγική Προστασίας των Υπεραιωνόβιων Δέντρων, χρηματοδοτήσεις και βιοποικιλότητα). Ειδικότερα θέματα: α) Η προστασία των σπηλαίων και των ενδημικών σπηλαιόβιων οργανισμών, β) Η επανεισδοχή του κάστορα στην Ελλάδα, γ) Η προστασία των άγριων μελισσών και των λοιπών εποίκονιαστών.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Γεώργιος Αμυράς, Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Καθηγητής Κωνσταντίνος Αραβώσης, Γενικός Γραμματέας Δασών, Ευάγγελος Γκουντούφας, Γενικός Διευθυντής Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), Καθηγήτρια Μαρία Παπαδοπούλου, Πρόεδρος του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.), Θεοδώρα Πετανίδου, Καθηγήτρια Οικολογίας και Οικογεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Καλούστ Παραγκαμιάν, Διευθυντής στο Ινστιτούτο Σπηλαιολογικών Ερευνών Ελλάδας και Θεόδωρος Κομηνός, Ζωολόγος – Οικολόγος στο Εργαστήριο Ζωολογίας του τμήματος Βιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στη συνεδρίαση παρέστησαν οι κ.κ.: Κωνσταντίνος Δημόπουλος, Γενικός Διευθυντής Περιβαλλοντικής Πολιτικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), Αν. Καθηγητής Κωνσταντίνος Τριάντης, Διευθύνων Σύμβουλος του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) και Ιωάννης Μητσόπουλος, Γενικός Διευθυντής του Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.

8. Συνεδρίαση της 22^{ας} Φεβρουαρίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση επί θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Χρήστος Στυλιανίδης, Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Ευάγγελος Τουρνάς, Υφυπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, και Βανέσα Αρχοντίδου, Πρέσβειρα του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για το Κλίμα. Στη συνεδρίαση παρέστησαν οι κ.κ.: Βασίλειος Παπαγεωργίου, Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Αντιστράτηγος Αλέξιος Ράπανος, Αρχηγός Πυροσβεστικής, Φοίβος Θεοδώρου, Γενικός Δ/ντής Συντονισμού του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Ηλίας Πρέβεζας, Σύμβουλος Κλιματικής Αλλαγής στο Γραφείο του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας κ. Χρήστου Στυλιανίδη και Νίκος Κασκαβέλης, Νομικός Σύμβουλος στο Γραφείο του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας κ. Χρήστου Στυλιανίδη.

9. Συνεδρίαση της 22^{ας} Φεβρουαρίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Νέοι και Περιβαλλοντική εκπαίδευση.⁴

Τα μέλη των συναρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Ζωή (Ζέττα) Μακρή, Υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων και Αλέξανδρος Κόππησης, Γενικός Γραμματέας Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Επίσης, στη συνεδρίαση ενημέρωσαν (μέσω τηλεδιάσκεψης) ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), κ. Ιωάννης Αντωνίου, καθώς και μαθητές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

10. Συνεδρίαση της 3^{ης} Μαρτίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Θεματικός κύκλος: Καινοτομία, περιβάλλον, κλίμα. Καινοτόμες λύσεις στην ανακύκλωση – Μελέτη περίπτωσης για την ανακύκλωση των πλαστικών μιας χρήσης.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

⁴ Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Níall Dunne, εφευρέτης, ειδικός σε θέματα βιωσιμότητας, “Νέος Παγκόσμιος Ηγέτης” του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ και Διευθύνων Σύμβουλος της Περιβαλλοντικής εταιρίας Polymeteria, Αθανάσιος Κυριαζής, Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Καινοτομίας και Νικόλαος Χιωτάκης, Διευθύνων Σύμβουλος του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (Ε.Ο.ΑΝ.).

11. Συνεδρίαση της 8^{ης} Απριλίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

*Προσιτή, βιώσιμη και ασφαλή ενέργεια για την Ευρώπη.*⁵

Τα μέλη των συναρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Kadri Simson, Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδια για θέματα Ενέργειας και ο κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας, Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

12. Συνεδρίαση της 14^{ης} Απριλίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

A) *Ενημέρωση των Μελών της Επιτροπής για την 5^η Σύνοδο της Περιβαλλοντικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Environment Assembly – UNEA 5).*

B) *Διαχείριση αποβλήτων - Ειδικότερο θέμα: Αγροτικά Απόβλητα.*

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

i) από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, οι κ.κ. Πέτρος Βαρελίδης, Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων και Εμμανουήλ Γραφάκος, Γενικός Γραμματέας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων και

ii) από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων η κυρία Χριστιάνα Καλογήρου, Γενική Γραμματέας Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Επίσης, ενημέρωσε την Επιτροπή (μέσω τηλεδιάσκεψης), ο κ. Νικόλαος Χιωτάκης, Διευθύνων Σύμβουλος του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (Ε.Ο.ΑΝ.).

13. Συνεδρίαση της 17^{ης} Μαΐου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Ενημέρωση για τη περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής από τον κ. Michael N. Gerrard, Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Columbia και Διευθυντή του Κέντρου Sabin για το Δίκαιο της Κλιματικής Αλλαγής.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

⁵ Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Διαρκή Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.

Michael N. Gerrard, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Columbia και Διευθυντής του Κέντρου Sabin για το Δίκαιο της Κλιματικής Αλλαγής και Πέτρος Βαρελίδης, Γενικός Γραμματέας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

14. Συνεδρίαση της 20^{ης} Μαΐου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

*Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».*⁶

Τα μέλη των συναρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ενημέρωσαν οι κ.κ.: Κωνσταντίνος Σκρέκας, Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Γεώργιος Αμυράς, Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

15. Συνεδρίαση της 23^{ης} Μαΐου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

*Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».*⁷

16. Συνεδρίαση της 23^{ης} Μαΐου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

*Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».*⁸

Τα μέλη των συναρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ενημέρωσε, ο κ. Γεώργιος Αμυράς, Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

17. Συνεδρίαση της 24^{ης} Μαΐου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

*Συνέχιση της επεξεργασίας και εξέτασης του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εθνικός Κλιματικός Νόμος - Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».*⁹

⁶ Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.

⁷ Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.

⁸ Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.

⁹ Κοινή συνεδρίαση με τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου.

Τα μέλη των συναρμόδιων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ενημέρωσε ο κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας, Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

18. Συνεδρίαση της 25^{ης} Μαΐου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Νέες τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος. Ειδικότερο ζήτημα η πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

α) μέσω τηλεδιάσκεψης οι κ.κ. Χρήστος Στυλιανίδης, Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Αλεξάνδρα Ατταλίδου, Μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων της Κύπρου και Μέλος της κυπριακής αντιπροσωπείας στη Διακοινοβουλευτική Ένωση, Θωμάς Σκορδάς, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών (DG CONNECT) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Χαράλαμπος Τσιπλακίδης, Στέλεχος του σχεδιασμού πολιτικών και επιχειρησιακών αρχιτεκτονικών της Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών (DG CONNECT) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και β) με φυσική παρουσία οι κ.κ. Αθανάσιος Στάβερης Πολυκαλάς, Γενικός Γραμματέας Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Rodrigo Da Costa, Εκτελεστικός Διευθυντής του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διαστημικό πρόγραμμα (EUSPA), Annalisa Donati, Γενική Γραμματέας του Οργανισμού Δορυφορικών Εφαρμογών για τους τελικούς χρήστες (Eurisys), Εμμανουήλ Πλειώνης, Διευθυντής και Πρόεδρος του ΔΣ του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών. Στη συνεδρίαση παρέστησαν οι κ.κ.: Χριστίνα Γιαννόπαπα, Διευθύντρια του Γραφείου του Εκτελεστικού Διευθυντή του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διαστημικό πρόγραμμα (EUSPA), Marie Menard, Senior Communication officer at European Union Agency for the Space Programme – EUSPA.

19. Συνεδρίαση της 15^{ης} Ιουνίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

*Βιώσιμη Ανάπτυξη και Λιμενική Διαχείριση: Η περίπτωση του Skyros Project.*¹⁰

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Σίμος Κεδίκογλου, Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευάγγελος Κυριαζόπουλος, Γενικός Γραμματέας Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Φάνης Σπανός, Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, Γιώργος Πατούλης, Περιφερειάρχης Αττικής, Νικόλαος Σουλιώτης, Πρόεδρος ΠΕΔ Στερεάς Ελλάδας και Δήμαρχος Καρπενησίου, Κωνσταντίνα Σκαναβή, Καθηγήτρια, Επικεφαλής Μονάδας Περιβαλλοντικής Επικοινωνίας, Αγωγής και

¹⁰ Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών.

Εκπαίδευσης, Αναπληρώτρια Πρόεδρος του τμήματος Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας και πρώην Κοσμήτορας Σχολής Δημόσιας Υγείας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και Κυριάκος Αντωνόπουλος, Πρόεδρος Λιμενικού Ταμείου Σκύρου. Τη συνεδρίαση παρακολούθησαν μέσω τηλεδιάσκεψης οι Βουλευτές του Νομού Ευβοίας και ο Δήμαρχος Σκύρου, κ. Νικόλαος Μαυρίκος.

20. Συνεδρίαση της 7^{ης} Ιουλίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών και αντιπυρική προστασία.¹¹

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Χρήστος Στυλιανίδης, Υπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Ευάγγελος Τουρνάς, Υφυπουργός Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και Βασίλειος Παπαγεωργίου, Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Τη συνεδρίαση ενημέρωσαν (μέσω τηλεδιάσκεψης) οι κ.κ.: Γεώργιος Κασαπίδης, Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας, Μέλος ΕΕ ΕΝΠΕ και Πρόεδρος της Επιτροπής Ενέργειας, Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής, Χρήστος Ευστρατίου, Χωρικός Αντιπεριφερειάρχης Δωδεκανήσου και Βλάσσης Σιώμος, Αντιπρόεδρος Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.).

21. Συνεδρίαση της 7^{ης} Ιουλίου 2022

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Επιτροπής και ορισμός εισηγητών κατά θέματα.

Τα μέλη της Επιτροπής ενημέρωσαν οι κ.κ.:

Ανδρέας Ι. Ποττάκης, Συνήγορος του Πολίτη και Δάφνη Φιλιππάκη, Βοηθός Συνήγορος Υπεύθυνη για τα θέματα ποιότητας ζωής.

¹¹ Κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιφερειών.

IV. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

A. Εισηγητικό σημείωμα της Προέδρου της Επιτροπής, Δρος Διονυσίας – Θεοδώρας Αυγερινοπούλου

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής των Ελλήνων (εφεξής: «Επιτροπή Περιβάλλοντος») επέλεξε να φέρει προς συζήτηση και να επισπεύσει εξελίξεις για μια σειρά κρίσιμων περιβαλλοντικών ζητημάτων σε σύμπλευση με το διεθνές γίνεσθαι, αλλά και περιβαλλοντικών θεμάτων και νομοθετικών πρωτοβουλιών ιδιαίτερα σημαντικών για τη χώρα μας.

Κατά την Σύνοδο Γ' εξετάστηκαν κατά προτεραιότητα από την Επιτροπή Περιβάλλοντος οι περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών, με αφορμή τις πυρκαγιές του Ιουλίου – Αυγούστου 2021, καθώς και οι πολιτικές και δράσεις για την πρόληψη των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Δύο εξόχως σημαντικά ζητήματα για τα οποία η Επιτροπή Περιβάλλοντος επιχείρησε να δημιουργήσει ένα μοντέλο σχεδίου δράσης και καλών πρακτικών, το οποίο να μπορεί να ακολουθείται για την πρόληψη, την έγκαιρη αντιμετώπιση και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων μετά από περιπτώσεις φυσικών καταστροφών και ιδίως πυρκαγιών. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η Επιτροπή Περιβάλλοντος ασχολήθηκε ιδιαίτερα και με την σύσταση και τα θέματα αρμοδιότητας του νεοσυσταθέντος Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε και στην ανάγκη αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών τόσο για την προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος όσο και για την πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, με την συμμετοχή υψηλών και πλέον κατηρητισμένων προσκεκλημένων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τη Γενική Διεύθυνση Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών (DG CONNECT) και τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διαστημικό πρόγραμμα (EUSPA). Στο πλαίσιο αυτό, ανεδείχθη και ότι η ανάγκη περαιτέρω κατανόησης των φυσικών διεργασιών του πλανήτη μας μέσω της αξιοποίησης των δορυφορικών δεδομένων που προσφέρονται από την ευρωπαϊκή πρωτοβουλία Destination Earth και το καινοτόμο, παγκόσμιας εμβέλειας project «Digital Twin Earth», μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στην αποτελεσματικότερη προστασία του φυσικού μας περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Ανάμεσα στις σημαντικές διεργασίες που συντελούνταν σε διεθνές επίπεδο και συνέπεσαν χρονικά με την Γ' Τακτική Σύνοδο της 11^{ης} Περιόδου ήταν η 26^η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων – Μερών της Σύμβασης – Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή και η προπαρασκευαστική Κοινοβουλευτική Συνάντηση στην Ρώμη στις 8-9 Οκτωβρίου 2021, το Παγκόσμιο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN), η 15^η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων – Μερών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα, καθώς και η 5^η Σύνοδος της Περιβαλλοντικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Environment Assembly – UNEA 5). Πρόκειται για κορυφαία διεθνή περιβαλλοντικά ζητήματα, τα οποία εξετάστηκαν από την Επιτροπή, καθιστώντας τα Μέλη «κοινωνούς» των διεθνών εξελίξεων. Σε αυτά τα διεθνή φόρα, η χώρα μας συμμετέχει στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, εκπροσωπούμενη από διευρυμένη κυβερνητική ομάδα υπό την ηγεσία του ίδιου του Πρωθυπουργού, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, διότι μέσω της σημαντικής παρουσίας και εκπροσώπησης, η χώρα μας αποκτά αναγνωρισσιμότητα σε σχέση με το περιβαλλοντικό της προφίλ, τις νομοθετικές

πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει, αλλά και την ενεργή επιστημονική της κοινότητα. Ενδεικτικό είναι ότι στο περιθώριο της Προπαρασκευαστικής Κοινοβουλευτικής Συνάντησης για την Κλιματική Αλλαγή, η ελληνική αντιπροσωπεία συγκάλεσε πολυμερείς επαφές με βουλευτές ευρωμεσογειακών χωρών (Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Κύπρος, Κροατία, Σλοβενία) και με τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης για τη Μεσόγειο (PAM), όπου συζητήθηκε το κρίσιμο κοινό ζήτημα των δασικών πυρκαγιών στην περιοχή και τρόπους σύμπραξης για την αντιμετώπισή του. Η ανταπόκριση των Βουλευτών των Ευρωμεσογειακών Κοινοβουλίων ήταν ιδιαίτερα θετική και ένθερμη, καθώς αναγνώρισαν το κοινό πρόβλημα και πρόταξαν την ανάγκη ανταλλαγής τεχνολογίας και καλών πρακτικών για την εύρεση λύσεων. Η συμμετοχή της Επιτροπής Περιβάλλοντος σε αυτή τη διεθνή κοινοβουλευτική συνάντηση και η ηγεσία που έδειξε ανάμεσα στα Ευρωμεσογειακά κράτη οδήγησε στην σύγκληση συνεδρίασης στη Βουλή των Ελλήνων για την πρόληψη και αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών με έμφαση στις νέες τεχνολογίες, την καλή νομοθέτηση και την θεσμική συνεργασία, στην οποία μετείχαν εκπρόσωποι των Κοινοβουλίων των Ευρωμεσογειακών Κρατών. Η χώρα μας θα πρέπει να συνεχίσει την συμμετοχή της και στις επόμενες Συνόδους για την Κλιματική Αλλαγή με ακόμη πιο διευρυμένη αντιπροσωπεία, διότι μέσα από την ανταλλαγή πληροφοριών και τη βελτιστοποίηση των νομοθετικών συστημάτων μας μπορούμε να βοηθήσουμε τα κράτη μας, να έχουν ένα καλύτερο αύριο και να προωθούμε αποτελεσματικά τα ειδικότερα ζητήματα που μας απασχολούν.

Είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε, επίσης, στην Επιτροπή την νέα Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, ειδικότερα θέματα του χαρτοφυλακίου του Επιτρόπου της Ε.Ε. αρμόδιου για θέματα περιβάλλοντος, ωκεανών και αλιείας, κ. Virginijus Sinkevičius, το πλαίσιο πολιτικής για την προσιτή, βιώσιμη και ασφαλή ενέργεια για την Ευρώπη, το νέο νομοθετικό πακέτο «Fit for 55», καθώς και την στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση των εκπομπών του μεθανίου. Πολιτικές που συνθέτουν το σώμα νέας νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το κλίμα, την ενέργεια και το περιβάλλον, καθορίζοντας τις επενδυτικές και χρηματοοικονομικές γραμμές, ώστε η Ε.Ε. να βγει νικήτρια από την κλιματική αλλαγή με πιο «ανθεκτική» και βιώσιμη οικονομία.

Ακόμη δε εξετάσαμε σημαντικές πολιτικές εθνικής εμβέλειας για το περιβάλλον, την ενέργεια και την μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα, με «αιχμή» του δόρατος τον Εθνικό Κλιματικό Νόμο για τη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, όπου η Επιτροπή Περιβάλλοντος είχε την ευκαιρία να συμμετάσχει καθ' όλη την επεξεργασία του εν λόγω Νομοσχεδίου και να διατυπώσει άποψη επί των περιβαλλοντικών θεμάτων. Κοινή παραδοχή ήταν ότι το διακύβευμα που απορρέει από την προϊούσα κλιματική κρίση είναι σπουδαίο, καθώς αφορά στην υγεία και την επιβίωση του συνόλου των ζώντων οργανισμών στον πλανήτη μας. Βασικά σημεία του Εθνικού Κλιματικού Νόμου είναι οι τομεακοί προϋπολογισμοί άνθρακα, η ανάπτυξη της κλιματικής καινοτομίας, η ηλεκτροκίνηση, η ενίσχυση της εισδοχής των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο, η απεξάρτηση από το λιγνίτη και η ενεργειακή αυτονομία, ενώ ο νόμος ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες, τις επιταγές της επιστήμης και τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας. Ως σημαντική κρίθηκε και η ίδρυση νέων θεσμών της κλιματικής διακυβέρνησης, του Εθνικού Παρατηρητηρίου για την Κλιματική Αλλαγή, του Εθνικού Συμβουλίου για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, του διαδικτυακού τόπου Κλιματικού Διαλόγου

και της Επιστημονικής Επιτροπής Κλιματικής Αλλαγής. Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει να γίνει στο ένατο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 10, καθώς φέρνει στον δημόσιο διάλογο και συμπεριλαμβάνει στα γενικά μέτρα της κλιματικής πολιτικής της χώρας την προώθηση της κυκλικής οικονομίας άνθρακος. Προβλέπει ρητά τη δυνατότητα ανάληψης δράσης, με στόχο την αύξηση των απορροφήσεων αερίων του θερμοκηπίου από φυσικά οικοσυστήματα, όπως τα δάση μας, ή μέσω αποθήκευσής τους σε γεωλογικούς σχηματισμούς ή με την επαναχρησιμοποίησή τους. Η Επιτροπή Περιβάλλοντος εισηγήθηκε, τέλος, τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κέντρου κυκλικής οικονομίας άνθρακος με έδρα την Ελλάδα, καθώς διανύουμε την κρίσιμη δεκαετία για τη δέσμευση, αποθήκευση και επαναχρησιμοποίηση του άνθρακα.

Παράλληλα με την επεξεργασία του Νομοσχεδίου, τα Μέλη της Επιτροπής Περιβάλλοντος είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν από τον Καθηγητή Κλιματικού Δικαίου, Δικαίου Περιβάλλοντος και Δικαίου Ενέργειας στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Κολούμπια, καθώς και Ιδρυτή του Κέντρου Σαμπίν για το Δίκαιο Κλιματικής Αλλαγής της Νομικής Σχολής Καθ. Michael B. Gerrard τόσο για την περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής όσο και για την υφιστάμενη κλιματική νομοθεσία σε διεθνές επίπεδο. Η συνεδρίαση συνέβαλε στην ενημέρωση των Μελών της Επιτροπής, μέσω της συγκριτικής επισκόπησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ώστε να μπορούν να σχηματίσουν την πληρέστερη δυνατή άποψη σχετικά με τον Εθνικό Κλιματικό Νόμο. Από τη συγκριτική αυτή εξέταση, συμπεράναμε ότι η χώρα μας σε σχέση με τις κλιματικές νομοθεσίες τρίτων κρατών βρίσκεται σε πολύ καλό επίπεδο.

Η προστασία της βιοποικιλότητας αποτέλεσε έναν πρόσθετο σημαντικό τομέα, τον οποίο εξέτασε η Επιτροπή Περιβάλλοντος, δίνοντας έμφαση σε ειδικότερα ζητήματα, όπως στην προστασία των σπηλαίων και των ενδημικών σπηλαιόβιων οργανισμών, την επανεισδοχή του κάστορα στην Ελλάδα και την προστασία των άγριων μελισσών και των λοιπών εποίκων. Παρότι ήδη κατά τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα προστασίας της βιοποικιλότητας στη χώρα μας, πρέπει να συνεχιστούν με ακόμα γρηγορότερους ρυθμούς προγράμματα για την προστασία της βιοποικιλότητας.

Ξεχωριστή ενότητα αποτέλεσε ο θεματικός κύκλος: καινοτομία – περιβάλλον – κλίμα, όπου εξετάστηκαν καινοτόμες λύσεις στον τομέα της ανακύκλωσης και ιδίως στη διαχείριση των αποβλήτων με ειδικότερο ζήτημα τα αγροτικά απόβλητα. Η Επιτροπή εστίασε ιδίως στην ανακύκλωση των πλαστικών μιας χρήσης, ενός κρίσιμου ζητήματος που εκτείνεται διαρκώς και πλήττει τις ελληνικές θάλασσες, την οικολογική ισορροπία και την διατροφική μας αλυσίδα. Προβάλαμε, εκτός του κρίσιμου ζητήματος της αντιμετώπισης των αποβλήτων των πλαστικών μιας χρήσης και των αγροτικών πλαστικών, και καινοτομία η οποία δημιουργεί πλαστικά μιας χρήσης και αγροτικά πλαστικά με ημερομηνία αυτόματης διάλυσής τους και απορρόφησής τους από το οικοσυστήματα άνευ περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι νέες τεχνολογίες πρέπει να τεθούν στην υπηρεσία προστασίας της φύσης και του κλίματος, όπως οι τεχνολογίες για την απορρόφηση, την αποθήκευση, αλλά και την μετατροπή του διοξειδίου του άνθρακος σε άλλα υλικά. Η διερεύνηση καινοτόμων προσεγγίσεων, οι οποίες δίνουν νέες λύσεις σε χρόνια περιβαλλοντικά ζητήματα, και η συμβολή της Επιτροπής στην κατάλληλη διαμόρφωση και του νομοθετικού πλαισίου μπορεί να αναδειχθεί ως ιδιαίτερως χρήσιμη, ώστε οι νέες τεχνολογίες να αναδειχθούν και να αξιοποιηθούν

εγκαίρως για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η επιστημονική κοινότητα και οι νομοθέτες πρέπει από κοινού να συνεργαστούν για να συμβάλουν στην επίλυση των περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Ακόμη, μέσα από τις εργασίες της, η Επιτροπή ανέδειξε τη σημασία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης από την προσχολική ηλικία ως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση και έδωσε «χώρο» στους νέους, οι οποίοι αποτελούν «ενεργούς φορείς» περιβαλλοντικής γνώσης, να παρουσιάσουν τις καινοτόμες προσεγγίσεις τους για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και κλιματικών ζητημάτων. Αναδείχθηκε ότι οι νέοι, πέρα από τον υψηλό βαθμό συνειδητοποίησης και τη βαθιά αγάπη για τη φύση και τα ζώα, διαθέτουν τις σχετικές γνώσεις για την επίλυση των εν λόγω προβλημάτων και αναπτύσσουν και αντίστοιχες καινοτόμες τεχνολογικές λύσεις, αλλά και επιχειρηματικές δράσεις. Η Επιτροπή μας στήριξε αντίστοιχες δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε αρκετές πόλεις σε όλη την Ελλάδα, αλλά και το εξωτερικό, όπως την παρουσίαση σχετικών προγραμμάτων στο Ελληνικό Ζωγράφειο Γυμνάσιο και Λύκειο στην Κωνσταντινούπολη.

Η Επιτροπή επεδίωξε να ενσωματώσει στις συνεδριάσεις της τόσο εκπροσώπους του Δημοσίου, όσο και της επιστημονικής κοινότητας, ενώ έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στην εκπροσώπηση της κοινωνίας των πολιτών. Μέσω της ευρείας εκπροσώπησης, οι συνεδριάσεις της Επιτροπής προσπάθησαν να προσεγγίσουν ολιστικά το κάθε ζήτημα και να παρέχουν σφαιρική εικόνα στα Μέλη της των ποικίλων πτυχών του εκάστοτε προβληματισμού. Πέρα, όμως, από την ολιστική εξέταση των ζητημάτων, η πρακτική αυτή ανέδειξε το έλλειμμα συντονισμού που απαντάται μεταξύ των τμημάτων της Διοίκησης και των Υπουργείων. Η σύγκληση όλων των συναρμόδιων φορέων στην Επιτροπή Περιβάλλοντος δημιούργησε πρόσφορο έδαφος άρσης των εμποδίων στην ενδο-διοικητική επικοινωνία και οδήγησε σε περαιτέρω συντονισμό των φορέων με θετικά αποτελέσματα και εξεύρεση λύσεων σε σύνθετα περιβαλλοντικά προβλήματα, επιτυγχάνοντας τον απώτερο στόχο της επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων και της ανάληψης νεότερων νομοθετικών πρωτοβουλιών.

Η παρούσα Έκθεση αποτελεί τη συμπύκνωση των θεματικών συζητήσεων, των προβληματισμών που τέθηκαν προς διερεύνηση, καθώς και των συμπερασμάτων και των προτάσεων πολιτικής που αναδείχθηκαν κατά της συνεδριάσεις της Επιτροπής Περιβάλλοντος. Ελπίζουμε οι προτάσεις που αποτυπώνονται σε αυτή την Έκθεση να αποτελέσουν «καρπός» γνώσης και έναυσμα για τη χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής, αλλά και της ανάληψης νομοθετικών πρωτοβουλιών.

B1. Συνέχιση της συζήτησης για τις περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών

Εισηγήτρια: Διονυσία – Θεοδώρα Αυγερινοπούλου

Εισαγωγή

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής πραγματοποίησε τρεις (3) συνεδριάσεις με θέμα τις περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης πυρόπληκτων περιοχών με αφορμή τις πυρκαγιές του Αυγούστου 2021 (εκ των οποίων οι δύο συγκαταλέγονται στην παρούσα Σύνοδο), λόγω της σφοδρότητας και της πυκνότητας των περιστατικών πυρκαγιών, αλλά και της **ανάγκης να δημιουργηθεί ένα μοντέλο σχεδίου δράσης και καλών πρακτικών το οποίο να μπορεί να ακολουθείται για την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των αστικών περιοχών μετά από περιπτώσεις φυσικών καταστροφών**, και ιδίως πυρκαγιών, ως προς τις περιβαλλοντικές διαστάσεις τους.

Σημείωση: Κατά τη συζήτηση ανέκυψαν και συμπεράσματα τα οποία αφορούν και σε άλλα στάδια διαχείρισης φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, τα οποία επιλέξαμε να τα συμπεριλάβουμε λόγω του χρήσιμου του χαρακτήρα τους.

Στατιστικά στοιχεία: Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 2021 η Πυροσβεστική Υπηρεσία κατέγραψε περί τις 428 δασικές πυρκαγιές που σημειώθηκαν στην Αττική, τη Βόρεια Εύβοια, την Ηλεία, την Μεσσηνία, την Μάνη, την Αχαΐα, τα Γρεβενά, τη Σαλαμίνα, τη Φωκίδα, τη Ρόδο, τον Έβρο και τη Ζάκυνθο, καθώς σε άλλες περιοχές της χώρας. Σύμφωνα με τα δεδομένα από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις δασικές πυρκαγιές καταστράφηκαν περί τα 1.136.527 στρεμμάτων.

Αίτια πυρκαγιάς: Από φυσικά αίτια σε ένα μεσογειακό δάσος εμφανίζεται πυρκαγιά κάθε 50, 100 ή 200 χρόνια. Τα φυσικά αίτια ευθύνονται μόνο για το 5% των πυρκαγιών. Το 95% των πυρκαγιών οφείλονται σε ανθρωπογενή αίτια. Καταγράφηκαν πολλές αιτίες πυρκαγιών, από την έκρηξη ενός υποσταθμού της ΔΕΗ ως τη συσσώρευση καύσιμης ύλης, ακόμα και στη μορφή αποβλήτων σε ΧΑΔΑ, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις συγκεντρώθηκαν στοιχεία και έγιναν συλλήψεις με την κατηγορία του εμπρησμού. Ως κοινοί παρονομαστές, οι αυξημένες θερμοκρασίες, οι περισσότερες μέρες καύσωνα, και η παρατεταμένη ξηρασία ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής, αλλά και ιστορικά, η ευαλωτότητα των ευρωμεσογειακών δασών, δημιούργησαν ή επέτειναν τις πολλαπλές εστίες πυρκαγιάς.

Επιπτώσεις πυρκαγιάς: Οι επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών μπορούν να αποδοθούν σε τρεις κατηγορίες: στην ατμόσφαιρα, την βιόσφαιρα και στο έδαφος και το υπέδαφος. Η ατμοσφαιρική ρύπανση, η μείωση των πνευμόνων οξυγόνου, η απώλεια της δασικής βιοποικιλότητας, της δασικής γεωργικής παραγωγής, της υποβάθμισης της ποιότητας του εδάφους και της παραγωγικής του ικανότητας, η παύση παροχής υπηρεσιών αναψυχής του δάσους, η ευαλωτότητα των εδαφών και τα φαινόμενα ροής εδαφών - τα οποία δεν περιλαμβάνονταν ως πρόσφατα σε μοντέλα σχετικών μελετών - και ο αυξημένος κίνδυνος πλημμύρας αλλά και κατολισθήσεων, η κατάρρευση βασικών υποδομών, είναι μερικές μόνο από τις επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών, τις οποίες πρέπει να μελετήσουμε πιο συστηματικά ένα χάρτη για τους τρόπους αντιμετώπισης και αποκατάστασής τους.

Πρώτες δράσεις μετά την εκδήλωση και κατάσβεση της πυρκαγιάς

Οι αρμόδιες δασικές υπηρεσίες επεξεργάστηκαν με ταχύ ρυθμό την έκδοση αποφάσεων κήρυξης των εκτάσεων ως αναδασωτέων και επιταχύνθηκε η έγκαιρη έκδοση του ΦΕΚ. Αυξήθηκαν και εντατικοποιήθηκαν οι έλεγχοι και οι επιτηρήσεις των καμένων περιοχών από τα αρμόδια δασικά και αστυνομικά όργανα. Εκδόθηκαν δασικές αστυνομικές διατάξεις με στόχο την απαγόρευση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στις πληγείσες περιοχές, όπως η άσκηση βόσκησης και θήρας. Εξασφαλίστηκαν πιστώσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων για την αποκατάσταση των ζημιών σε υποδομές και δίκτυα, αλλά και πιστώσεις ύψους 586.000 ευρώ για την άμεση και χωρίς καθυστέρηση πρόσληψη εποχικού προσωπικού. Κατασκευάστηκαν αντιδιαβρωτικά έργα, όπως κορμοδέματα, κορμοπλέγματα, ξυλοφράγματα κ.λπ. και όπου ήταν απαραίτητο συντάχθηκαν και εγκρίθηκαν μελέτες για τα απαραίτητα αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα. Ενώ οι δαπάνες για πολλά από τα έργα αυτά δόθηκαν από άλλους οργανισμούς, όπως από τη ΔΕΔΗΕ, ενώ από το συνολικό πρόγραμμα έχουν εγκριθεί άνω των 19.900.000 ευρώ για τη Λίμνη και την Ιστιαία Ευβοίας και 13.000.000 για τα Γεράνεια καθώς και 18.850.000 ευρώ για το Τατόι, το Κρυονέρι και τον Ωρωπό από το ΣΑΕΠ Φυσικών Καταστροφών από το ΠΔΕ, ενώ ακολούθησαν μελέτες και αντίστοιχες χρηματοδοτήσεις για την Κερατέα, τα Βίλια και τη Δυτική Ελλάδα, στην περιοχή Σχίνου-Γερανείων και Ζήριας, καθώς και αντίστοιχες αντιδιαβρωτικές μελέτες για τις Περιφέρειες Ηλείας, αλλά και Λακωνίας και Αρκαδίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Το σύνολο των πιστώσεων από το ΠΔΕ για τα αντιδιαβρωτικά έργα ανέρχεται σε 37.843.000 ευρώ, ενώ πιστώθηκαν 250.000 ευρώ επιπλέον για την πρόσληψη εποχικού προσωπικού. Από το Πράσινο Ταμείο έχουν εξασφαλιστεί για τους δασικούς συνεταιρισμούς 700.000 ευρώ, ενώ ιδιωτικές εταιρίες προέβησαν σε δωρεές. Με γνώμονα την ενίσχυση της πρόληψης των δασικών πυρκαγιών, η Κυβέρνηση προχώρησε και στην υπαγωγή των δασικών υπηρεσιών στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Για πρώτη φορά λειτούργησε – και επιτυχώς - ο θεσμός του **αναδόχου αποκατάστασης και αναδάσωσης**, χορηγικός θεσμός σύμφωνα με τον οποίο ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ, κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή μη, να μπορούν να χρηματοδοτούν έργα αποκατάστασης και αναδάσωσης, προς υλοποίηση των σχετικών μελετών, σε περιπτώσεις χρίζουσας αποκατάστασης μετά από φυσικές καταστροφές. Και σε αυτές τις περιπτώσεις το Δημόσιο έχει την εποπτεία υλοποίησης των έργων.

Περαιτέρω οργανώθηκαν έργα υλοτομίας και απομάκρυνσης της παρόδιας καμένης δασικής βλάστησης, καθώς και καθαρισμού των οδικών δικτύων, αλλά και απομάκρυνσης των αποβλήτων. Τα υλοτομημένα δέντρα είτε χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες των αντιδιαβρωτικών έργων είτε αποδόθηκαν στους κατοίκους για την κάλυψη των αναγκών θέρμανσής τους.

Τα μέτρα αποκατάστασης και αναδάσωσης, ενώ προγραμματίζονται από τις πρώτες ημέρες μετά την πυρκαγιά, υλοποιούνται σε μεταγενέστερο στάδιο, καθώς πρέπει να αφήσουμε πρώτα χρόνο στη φύση να κάνει αναδάσωση από μόνη της. Αυτό ισχύει ιδίως για τα δάση που αποτελούνται από χαλέπιο πεύκη, η οποία αποτελεί την πλειοψηφία των δασών που καταστράφηκαν, τα οποία και αποκαθίστανται μετά από φυσική αναγέννηση, ενώ μόλις στο 10% των δασών υπολογίζεται ότι θα χρειαστεί να γίνει παρέμβαση για τεχνητή αναδάσωση. Σημειωτέον ότι τεχνητή αναδάσωση κρίνεται

ότι χρειάζεται αναλόγως της προϋπάρχουσας βλάστησης, καθώς και σε περιπτώσεις στις οποίες συστάδες έχουν ξανακαεί στο πρόσφατο παρελθόν ή σε εκτάσεις που έχουν μεγάλες κλήσεις άνω του 50% ανεξαρτήτως της βλάστησης που προϋπήρχε της πυρκαγιάς. Στις περιπτώσεις που θα χρειαστεί να γίνει τεχνητή αναδάσωση, τα δέντρα θα προέλθουν από δημόσια φυτώρια.

Όσον αφορά στο συνολικό σχέδιο αποκατάστασης και ανασυγκρότησης της συνολικής περιοχής, συμπεριλαμβανομένου του αστικού ιστού των πυρόπληκτων πόλεων που ήταν οι πλέον πυρόπληκτες, η Κυβέρνηση, υιοθετώντας μια ολιστική προσέγγιση, ανάθεσε την ανασυγκρότησή τους σε επιτροπή αποκατάστασης με Επικεφαλής τον κ. Σταύρο Μπένο, τ. Υπουργό και Πρόεδρο του Διαζώματος, για την περιοχή της Βόρειας Εύβοιας και στην Διανέωσις, αλλά και στο Διάζωμα, για την περιοχή της Αρχαίας Ολυμπίας. Ο κ. Μπένος στην παρουσίαση του στην Επιτροπή Περιβάλλοντος της Βουλής παρουσίασε την φιλοσοφία η οποία θα διαπνέει το πρόγραμμα ανασυγκρότησης της περιοχής της Βόρειας Ευβοίας ως ένα ολιστικό και ανθρωποκεντρικό πρόγραμμα με στόχο και την δημιουργία ανθεκτικών αστικών και πολεοδομικών συστημάτων, με κύριο εργαλείο τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΚΧΕ) και ακολουθώντας το διπλό προσανατολισμό της πράσινης και ψηφιακής ανάπτυξης. Σε σχέση με την δασική ανασυγκρότηση υιοθετείται πρόγραμμα επονομαζόμενο ως «Νέο Δάσος» με υπότιτλο «το Δάσος στο Κέντρο της Ζωής και της Βιώσιμης Ανάπτυξης της Βόρειας Εύβοιας.» Ως προς την προστασία του ο σχεδιασμός στοχεύει στον πλήρη και καθολικό σχεδιασμό, ενώ μέχρις ότου να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες της αναδάσωσης δεν πρόκειται να χωροθετηθούν ανεμογεννήτριες ή άλλες ΑΠΕ. Παράλληλα δρομολογείται και μια τρίτη μελέτη σε σχέση με την διπλή μετάβαση και την καινοτομία η οποία θα γίνει από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Για την Αττική, παρότι φιλοξενεί την πρωτεύουσα της χώρας και το μεγαλύτερο αστικό τμήμα της Ελλάδας, έχει επίσης προτεραιοποιηθεί η ανάγκη στήριξης του πρωτογενούς τομέα στις πυρόπληκτες περιοχές, ενώ προκρίνεται να περιοριστεί η διάχυση χρήσεως στον χώρο και οι οικιστικές πιέσεις να κατευθυνθούν στις υφιστάμενες θεσμοθετημένες ζώνες. Τα σχέδια αποκατάστασης εν προκειμένω πρέπει να στοχεύουν ακόμα περισσότερο στην προστασία της ανθρώπινης ζωής σε περίπτωση πυρκαγιών, ώστε να αποφύγουμε επανάληψη περιπτώσεων όπως στο τραγικό Μάτι. Προεβλήθη δε η ανάγκη οριοθέτησης ρεμάτων, έργων ορεινής υδρονομίας και εκπονήσεων ειδικών υδραυλικών μελετών για την αντιπλημμυρική θωράκιση των περιοχών που επλήγησαν, ώστε να προστατευτούν οι εν λόγω περιοχές από επερχόμενες φυσικές καταστροφές και δη πλημμύρες.

Βεβαίως, είναι σπουδαία ανάγκη και η στήριξη και αποκατάσταση υποδομών και δικτύων όλων των μεγεθών οι οποίες έχουν καταστραφεί από την πυρκαγιά.

Περαιτέρω, προβλέφθηκε η δυνατότητα στήριξης επαγγελματιών, τα οποία στηρίζονται στις υπηρεσίες των δασικών οικοσυστημάτων, όπως οι ρητινοκαλλιεργητές, οι μελισσοκόμοι κ.α. Εκ των επαγγελματιών που επλήγησαν από όλη τη χώρα, κατά το μεγαλύτερο μέρος τους επλήγησαν οι ελαιοκαλλιεργητές στην Ηλεία, καθώς οι πυρκαγιές έπληξαν περί τα 500.000 ελαιόδεντρα, αλλά και οι μελισσοκόμοι και οι καλλιεργητές νωπών φρούτων και λαχανικών στην περιοχή. Ειδικότερο ζήτημα αντιμετώπισαν και οι κτηνοτρόφοι, όχι μόνο λόγω της ανάγκης στήριξής τους από την απώλεια των ζώων, αλλά και λόγω της άμεσης ανάγκης παροχής ζωοτροφών στα ζώα, λόγω της απώλειας των περιοχών βόσκησης.

Για τη βιώσιμη διαχείριση και προστασία της αυτοφυούς μελισσοκομικής χλωρίδας στις πυρόπληκτες περιοχές, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σε συνεργασία με τους τοπικούς μελισσοκομικούς συλλόγους και την τοπική αυτοδιοίκηση, κινήθηκε προς την κατεύθυνση της δημιουργίας μελισσοκομικών πάρκων, με σκοπό την κάλυψη των αναγκών των μελισσιών που εγκαθίστανται στα όρια του πάρκου. Προβλέφθηκε δε η κάλυψη από τον ΕΛΓΑ των απωλειών σε μελισσοσμηνή, λόγω της αναγκαστικής μεταφοράς.

Μία ενδιαφέρουσα φιλοπεριβαλλοντική διάσταση της διαδικασίας αποκατάστασης είναι η ανάπτυξη βιολογικής καλλιέργειας η οποία, εκτός του ότι δημιουργεί προϊόντα μεγαλύτερης διατροφικής και οικονομικής αξίας, βοηθά και το έδαφος και το σύνολο του οικοσυστήματος να ιανθεί πιο γρήγορα. Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση, δηλαδή τη διεύρυνση της χρηματοδότησης των βιολογικών καλλιεργειών.

Σημειωτέων ότι δεν υπάρχει ακόμα μηχανισμός άμεσης παροχής ζωοτροφών, οι οποίες πρέπει να παρέχονται αμέσως μετά τις πρώτες ώρες τις πυρκαγιάς, με αποτέλεσμα τα ζώα να στερούνται τροφής για σημαντικά χρονικά διαστήματα. Αυτό συμβαίνει τόσο με τα ζώα συντροφιάς τα οποία ενδέχεται να βρεθούν αδέσποτα την επομένη της πυρκαγιάς, όσο και με τα άγρια ζώα τα οποία έχουν διασωθεί από ένα φυσικό σύστημα το οποίο καταστράφηκε και στο οποίο έχει πλέον καταστραφεί η διατροφική αλυσίδα, με την καταστροφή της χλωρίδας και της πανίδας τους. Παράλληλα, υπενθυμίζουμε ότι στα εν λόγω οικοσυστήματα, αμέσως μετά την πυρκαγιά, επιβάλλεται απαγόρευση βόσκησης, ώστε να αναγεννηθεί το οικοσύστημα, γεγονός που κάνει ακόμα μεγαλύτερη την ανάγκη θεσμοθέτησης συγκεκριμένων και έγκαιρων τρόπων σίτισης της εναπομένουσας πανίδας. Η Κυβέρνηση και η τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού πρέπει να σχεδιάσουν ένα αποτελεσματικότερο σύστημα στήριξής τους. Ομοίως, παρουσιάζεται κενό όσον αφορά στην περίθαλψη ζώων θυμάτων φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών.

Έμφαση έχει δε δοθεί τόσο από την Κυβέρνηση όσο και από τις Περιφέρειες σε πολιτικές μεσομακροπρόθεσμου σχεδιασμού και η ανάλυση δεδομένων για τη διαχείριση της κλιματικής κρίσης, καθώς αναμένεται ότι τόσο οι πυρκαγιές όσο και άλλες επιπτώσεις φυσικών καταστροφών που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή να επαναληφθούν, αλλά και να ενταθούν στο μέλλον. Ανάμεσα στις πυρόπληκτες περιοχές, ειδικά στην Δυτική Ελλάδα, έχει αποδεδειγμένα διαπιστωθεί ότι είναι μια από τις πλέον ευάλωτες περιοχές της χώρας στο που θα πληγεί από το φαινόμενο της κλιματικής κρίσης.

Το νέο σύστημα Arogi.gr. Ήδη στην χώρα έχει τεθεί σε λειτουργία το νέο σύστημα αποζημιώσεων και παροχής κρατικής αρωγής, το arogi.gr, το οποίο επιταχύνει την παροχή αποζημίωσης στους πληγέντες μετά από φυσικές καταστροφές, μειώνοντας τον χρόνο των αποζημιώσεων κατά το 1/3 περίπου. Το σύστημα προβλέπει την παροχή προκαταβολών, χωρίς γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, και σε δεύτερο χρόνο, μετά την ολοκλήρωση αυτοψιών, και του υπολοίπου της καταβολής. Προβλέπονται δε αυξημένα ποσά κρατικής αρωγής σε σχέση με το παρελθόν με την κάλυψη της ζημίας να αγγίζει το 70% της εκτιμηθείσας ζημιάς, ενώ προβλέπεται και η επιχορήγηση για την απώλεια εξοπλισμού, πρώτων υλών και μέσων παραγωγής. Ακόμη, για πρώτη

φορά, αναγνωρίζονται ως φυτικά μέσα παραγωγής και τα δέντρα, οι πολυετείς καλλιέργειες, παρακάμπτοντας την πολυετή διαδικασία των ΠΣΕΑ και των ΚΟΕ.

Συγκεκριμένα, η πρώτη αρωγή αφορούσε την παροχή έναντι της στεγαστικής συνδρομής για ζημιές σε κατοικίες και κτίρια με μέγιστο ύψος τις 14.000 ευρώ, την αποζημίωση της οικοσκευής με μέγιστο ύψος 6.000 ευρώ, καθώς και την επιχορήγηση και την παροχή έναντι της επιχορήγησης των επιχειρήσεων και των αγροτικών εκμεταλλεύσεων με την πρώτη αρωγή να φτάνει στις 8.000 ευρώ. Παράλληλα, με την πρώτη αρωγή ελήφθησαν πρόσθετα μέτρα στήριξης των πληγέντων, όπως αναστολή των φορολογικών υποχρεώσεων, αναστολή της διενέργειας πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης, την απαλλαγή από τον ΕΝΦΙΑ, την επιδότηση ενοικίου και συγκατοίκησης, τη μη επιστροφή του επιστρεπτέου μέρους της επιστρεπτέας προκαταβολής, κ.α. Υπήρξε δε πρόβλεψη ειδικά για τη Βόρεια Εύβοια, στο πλαίσιο των μέτρων στήριξης, για οριζόντια κάλυψη των 2 Δήμων και όχι μόνο των πυρόπληκτων.

Η εφαρμογή του νέου συστήματος αξιολογήθηκε ως χρήσιμη, καθώς οι ζημιές στις αγροτικές πρέπει να καταγράφονται άμεσα και να δίνονται τάχιστα οι αντίστοιχες προκαταβολές, ώστε οι πληγέντες, οι οποίοι, τις περισσότερες περιπτώσεις, στηρίζονται στις υπηρεσίες των δασικών οικοσυστημάτων, είτε με κύριο, είτε με συμπληρωματικό εισόδημα, να μπορούν να συνεχίσουν την εργασία τους.

Σημειώνεται ότι είναι υπό επεξεργασία και η νομοθέτηση ενός νέου Ταμείου Φυσικών Καταστροφών για τη χρηματοδότηση των έργων αποκατάστασης, το οποίο αναμένεται να ενισχυθεί με πόρους του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (το εθνικό σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων) και ενδεχομένως με δανειακή σύμβαση είτε με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων είτε με άλλο διεθνή χρηματοπιστωτικό φορέα, η οποία θα μπορεί να ενεργοποιηθεί όταν παρίσταται ανάγκη.

Συστήματα πρόληψης μέσω της επιτήρησης και έγκαιρης προειδοποίησης

Κατά τη συζήτηση επανειλημμένως ανέκυψε η ανάγκη ενίσχυσης της πρόληψης των δασικών πυρκαγιών, αλλά και έγκαιρης ειδοποίησης, καθώς έγκαιρη ειδοποίηση σημαίνει και έγκαιρη παρέμβαση. Επί παραδείγματι, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας έχει υποβάλλει πρόταση στο Πρόγραμμα «Αντώνης Τρίτσης» που αφορά στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος επιτήρησης, έγκαιρης προειδοποίησης και μείωσης του κινδύνου από τις δασικές πυρκαγιές, το οποίο μπορεί να φέρει αξιόλογα αποτελέσματα σε συνδυασμό και με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας. Έγινε δε αναφορά σε πρόγραμμα της Ε.Ε. για την εγκατάσταση αισθητήρων πυρκαγιών στα δάση.

Επίσης, προέκυψαν ζητήματα αύξησης της επιχειρησιακής ικανότητας του πυροσβεστικού σώματος σε περίπτωση δασικών πυρκαγιών, και η ανάγκη επαναδημιουργίας ειδικού σώματος εξειδικευμένου σε δασικές πυρκαγιές, αλλά και η ανάγκη όλο και μεγαλύτερης συνεργασίας μεταξύ δασικής και πυροσβεστικής υπηρεσίας, ενώ αναμένουμε να δούμε και στην πράξη την επιχειρησιακή ικανότητα του νεοσύστατου σώματος της πυροσβεστικής, των δασοκομάντος.

Σημαντικό δε ρόλο διαδραματίζουν οι προληπτικές ενέργειες οι οποίες πρέπει να ακολουθηθούν, όπως η ρύθμιση αυθαίρετων υποδομών, η διάνοιξη ρεμάτων, η δημιουργία δασικών ζωνών ανάσχεσης πυρκαγιών, η φύτευση δέντρων ανθεκτικών στις πυρκαγιές πλησίον οικισμών, ο σχεδιασμός έργων ανθεκτικών στην κλιματική κρίση, η περαιτέρω στελέχωση των Δασαρχείων, σχέδιο διαχείρισης δασών κ.α.

Συμπεράσματα

Η προϊούσα κλιματική κρίση δημιουργεί ολοένα σφοδρότερες, αλλά και συχνότερες φυσικές καταστροφές. Εξ' αυτού, η Ελλάδα συχνά βρίσκεται ενώπιον μικρότερων ή μεγαλύτερων φυσικών καταστροφής. Έτσι, το πλαίσιο, τόσο της αρωγής με την έννοια της οικονομικής διάστασης, όσο και της ευρύτερης διαδικασίας της αποκατάστασης από τις φυσικές καταστροφές, θα πρέπει να επικαιροποιηθεί και η περιβαλλοντική διάσταση θα πρέπει να ενσωματώνεται οριζόντια και επαρκώς στα σχέδια πρόληψης των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Το νομοθετικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο θα πρέπει να είναι ευέλικτο για να είναι εφικτή η αποδέσμευση, ακόμη πιο γρήγορα, των κρατικών κονδυλίων για την πραγματοποίηση σημαντικών παρεμβάσεων αποκατάστασης, μετά από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές.

Κύριο μέλημα σε μια πυρόπληκτη περιοχή είναι η αποκατάσταση του δάσους με τη βιοποικιλότητα του, με τη χλωρίδα και την πανίδα του και, συγχρόνως η βιώσιμη ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας και της οικονομίας. Η προστασία του περιβάλλοντος θα πρέπει να ιδωθεί, δηλαδή, ως η βάση για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών.

Η αποκατάσταση των πληγέντων περιοχών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τα ζητήματα πρόληψης των περιοχών αυτών από τυχόν επερχόμενες φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές, δίνοντας έμφαση στην ανθεκτικότητα και την προσαρμογή των υποδομών. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να εφαρμόζονται ολοκληρωμένες πολιτικές πρόληψης και ετοιμότητας με αποτελεσματικό συντονισμό όλων των συναρμόδιων φορέων και συγκεκριμένες πολιτικές για τη μείωση του κινδύνου και τη θωράκιση της χώρας έναντι των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Χρειάζονται δε πρόσθετες δράσεις για την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, αλλά και την απορρύπανση. Μια ακόμη σημαντική διάσταση της αποκατάστασης των πληγέντων περιοχών, ιδίως σε περιπτώσεις πυρκαγιάς, η οποία συχνά δεν λαμβάνει τη δέουσα σημασία είναι η διάβρωση των εδαφών. Στο πλαίσιο αυτό, όταν το έδαφος παρουσιάζει σημαντικά σημάδια διάβρωσης μετά την πυρκαγιά, η Πολιτεία προτείνεται να εξετάζει, κατά περίπτωση, τη δυνατότητα ενδεχόμενης επέκτασης του οικισμού ή της παροχής νέων εκτάσεων, ώστε να αποφευχθούν τα σημεία που έχουν υποστεί σημαντική περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Η πρόληψη πρέπει να τίθεται ως πρώτη προτεραιότητα μέσω της αξιοποίησης των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και της προμήθειας νέων τεχνολογικών εργαλείων και συστημάτων τόσο για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών όσο και τη διαχείριση των καταστροφών. Η δε δασοπροστασία ως δραστηριότητα πρέπει να εκτελείται αποκλειστικά από τους ανθρώπους του Δάσους.

Ένας παράγοντας που δεν λαμβάνεται επαρκώς υπόψη κατά τον σχεδιασμό αλλά και την επιχείρηση των εκκενώσεων είναι η εκκένωση που αφορά στα οικόσιτα, τα παραγωγικά και τα άγρια ζώα, με αποτέλεσμα να έχουμε πολλές χιλιάδες θύματα. Πρέπει να υπάρξει σχετικός σχεδιασμός, τόσο στον αστικό ιστό, όσο και στις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις ή όπου αλλού φυλάσσονται, για να μπορέσουν να διαφύγουν, αλλά και να γίνονται έγκαιρες και επιτυχείς επιχειρήσεις απεγκλωβισμού τους.

Στο πλαίσιο της αποκατάστασης, η πράξη κήρυξης αναδασωτέων των καμένων εκτάσεων πρέπει να παρακολουθείται μέχρι την ολοκλήρωσή της, μη επιτρεπόμενης

της αναστολής ή της κατάργησής της, αφού πρόκειται για υποχρέωση της Πολιτείας, που έχει άμεση σχέση με συνταγματική υποχρέωση.

Αξίζει να σημειωθεί, τέλος, ότι προτάθηκε η σύσταση μιας ειδικής άτυπης Υποεπιτροπής της Επιτροπής Περιβάλλοντος για την παρακολούθηση των σχεδίων ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών έτσι ώστε να υπάρχει μία συνεχής επικοινωνία και παρακολούθηση του πολύ σημαντικού αυτού εγχειρήματος.

B2. Συνέχιση της συζήτησης για τις περιβαλλοντικές διαστάσεις των σχεδίων αποκατάστασης των πυρόπληκτων περιοχών

Εισηγητής: Ευάγγελος Αποστόλου

Οργάνωση της αντιπυρικής προστασίας στα δάση και η αποκατάσταση των πυρόπληκτων περιοχών

I. Δράσεις πρόληψης και οργάνωσης της αντιπυρικής προστασίας

Πυρκαγιές στο φυσικό περιβάλλον της χώρας μας είχαμε και θα έχουμε γιατί στο μεσογειακό δασικό οικοσύστημά μας κυριαρχούν τα πυρόφιλα είδη, με βασικότερο τη χαλέπιο πεύκη. Κι αυτή η βλάστηση αν συνδυαστεί με τα μελτέμια, τις υψηλές θερμοκρασίες και το δύσκολο ανάγλυφο δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα για τους εμπρηστές.

Και εμπρηστής δεν είναι η κλιματική αλλαγή. Είναι κάποιο ανθρώπινο χέρι, από τον εγκληματικά αμελή πολίτη που βάζει φωτιές για να κάψει κλαδιά, μέχρι το δημοτικό άρχοντα που παίρνουν φωτιά οι χωματερές του Δήμου του, τη ΔΕΗ με τους υποσταθμούς και τα καλώδιά της και την Πολιτεία που την επόμενη ημέρα σκέπτεται πως θα τακτοποιήσει τους καταπατητές. Η κλιματική αλλαγή επιδεινώνει και μεγεθύνει τις επιπτώσεις.

Στη χώρα μας κυριαρχούν δύο είδη πυρκαγιών, οι αγροτοδασικές, που αφορούν σε αγροτικού και δασικού χαρακτήρα εδάφη και οι περιαστικές, που αφορούν σε ένα ανθρωπογενές σύμπλεγμα δόμησης και βλάστησης. Και στις δύο χρειάζεται μια άλλη προσέγγιση.

Ξεκινώ από τις αγροτοδασικές, δηλαδή τις πυρκαγιές της επαρχίας. Όταν έγινε η μεταφορά της ευθύνης της δασοπυρόσβεσης από τη Δασική στην Πυροσβεστική Υπηρεσία το 1998 είχαμε και τότε πολλές φωτιές, αλλά ένα ελάχιστο ποσοστό εξελίσσονταν σε μεγάλες, γιατί υπήρχε έγκαιρη επέμβαση. Κι αυτή γινόταν βασικά από τους κατοίκους των πληττόμενων περιοχών, που ήταν κυρίως αγρότες και δασεργάτες, δηλαδή είχαν σχέση ζωής με τις καιγόμενες εκτάσεις

Δυστυχώς, με τη μεταφορά αυτή άρχισε να βιώνει ο δασικός χώρος το παράδοξο, οι έχοντες ως απασχόληση τη διαχείριση του δάσους, δηλαδή οι δασικοί υπάλληλοι και όλοι οι εργαζόμενοι σε αυτό να μη συμμετέχουν όταν καιγόταν, ενώ ταυτόχρονα απομακρύνθηκαν και οι κάτοικοι που ζούσαν από και μέσα στο δάσος.

Η απουσία όμως αυτή όχι μόνο επέτρεψε στη πλειοψηφία των πυρκαγιών να γίνονται μεγάλες, αλλά και έφερε κι ένα άλλο αποτέλεσμα, την εξαφάνιση της πρόληψης και τη θεοποίηση της εναέριας καταστολής.

Είναι αναμφισβήτητο ότι η ύπαρξη αρκετών εναέριων μέσων καταστολής αποτελεί πλέον αναγκαιότητα. Δεν μπορεί όμως αυτή η προσέγγιση να αναιρεί την πρόληψη ως το βασικότερο εργαλείο υπεράσπισης της.

Επίσης σημαίνει αντιπυρικός σχεδιασμός και εργασίες αντιπυρικής προστασίας που ξεκινούν από καθαρισμούς και φτάνουν μέχρι τις αντιπυρικές ζώνες. Σήμερα το 99% των δασών της χώρας μας στερείται διαχειριστικών εκθέσεων και αντιπυρικών σχεδίων.

Σημαίνει φύλαξη και περιπολίες στα δάση. Σήμερα τα δάση όχι μόνο δεν τα επισκέπτονται πλέον οι άνθρωποι, αλλά ούτε και μπορούν να τα σκίσουν τα αγριογούρουνα που έχουν επεκτείνει το ζωτικό τους χώρο μέχρι τις πλατείες των αστικών περιοχών.

Μα πάνω από όλα πρόληψη σημαίνει και έγκαιρη επέμβαση, δηλαδή ο χρόνος της πρώτης επέμβασης στα επεισόδια να μην ξεπερνά τα 10-15 λεπτά.

Προτάσεις

Για να υπηρετηθούν όλα αυτά όμως πρέπει να εξασφαλιστεί μια χρηματοδότηση τέτοια που τουλάχιστον θα εξισορροπεί την αντίστοιχη της καταστολής.

Παράλληλα όμως πρέπει να δούμε και μια άλλη καταστροφική οπτική.

Οι πυρκαγιές αυτές αφορούν σε σημαντικό βαθμό και τον αγροτικό χώρο που συμβάλλει καθοριστικά στη διαβίωση των κατοίκων σε αυτές τις περιοχές. Περί τους 580.000 πολίτες σε όλη τη χώρα έχουν κύριο ή συμπληρωματικό εισόδημα από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Ειδικά η γεωργία από τις πυρκαγιές αυτές χάνει κάθε χρόνο περισσότερα από 50.000 στρ. καλλιεργειών, αλλά και άλλες υποδομές.

Επίσης το 50% των εκτάσεων δασικού χαρακτήρα χρησιμοποιούνται πλέον και από τους κτηνοτρόφους είτε για βόσκηση, είτε για δήλωση ως επιλέξιμες στον ΟΣΔΕ για τις ενισχύσεις.

Όμως όταν οι εκτάσεις αυτές καίγονται κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέες και χάνουν τις δυνατότητες αυτές. Γι' αυτό και μακροπρόθεσμα πρέπει να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις εκείνες που θα επιτρέψουν στους κατοίκους των περιοχών που πλήττονται από πυρκαγιές, δηλαδή τους αγρότες, τους κτηνοτρόφους, τους δασεργάτες, τους μελισσοκόμους, να ασχολούνται ενεργά και με την αποκατάσταση και την προστασία των δασών.

Στις περιστασιακές βέβαια πυρκαγιές πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στην οργάνωση της εθελοντικής δράσης.

Συμπεράσματα

Όλοι όσοι ασχολούνται σήμερα με την δασοπυρόσβεση χρειάζονται, αρκεί να έχουν συγκεκριμένους ρόλους στη συνεργασία. Μια τέτοια πορεία στο μέλλον θα δημιουργήσει και τις προϋποθέσεις ενός ορθού συντονισμού από αυτούς που θα γνωρίζουν καλύτερα όλες τις παραμέτρους που επηρεάζουν την πορεία κάθε επεισοδίου αρκεί προηγουμένως να έχει στελεχωθεί με το απαραίτητο προσωπικό και τους απαιτούμενους πόρους.

II. Αποκατάσταση πυρόπληκτων περιοχών

Ασφαλώς το κυρίαρχο μέλημα της επόμενης ημέρας, στις πληγείσες από πυρκαγιές περιοχές, αποτελεί ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκείνων των παρεμβάσεων που θα διασφαλίσουν την περιβαλλοντική αποκατάσταση.

Πρώτο βήμα η οριοθέτηση των καμένων και η καταγραφή τους, από την οποία πρέπει να αναδειχτούν, χωριστά, οι καταστροφές στα δασικού, αγροτικού και αστικού χαρακτήρα εδάφη.

Τα δασικά κηρύσσονται άμεσα αναδασωτέα σύμφωνα με το άρθρο 117 παρ. 3 που αναφέρει ότι «δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από

πυρκαγιά δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτέα και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό. Κι αυτό ισχύει και για τις εκτάσεις που έχουν κηρυχθεί αναδασωτέες από προηγούμενες πυρκαγιές, δηλαδή η εκ νέου κήρυξή τους είναι υποχρεωτική.

Προτάσεις

Η πράξη κήρυξης αναδασωτέων των καμένων εκτάσεων πρέπει να παρακολουθείται μέχρι την ολοκλήρωσή της, μη επιτρεπόμενης της αναστολής ή της κατάργησής της, αφού πρόκειται για υποχρέωση της Πολιτείας που έχει άμεση σχέση με συνταγματική υποχρέωση.

Οι ζημιές στις υπόλοιπες εκτάσεις και στα ακίνητα πρέπει επίσης να καταγράφονται γιατί συνδέονται με τη διαβίωση των πληγέντων. Είναι πολλοί οι κάτοικοι που έχουν σχέση ζωής με όλες αυτές τις εκτάσεις, είτε με κύριο, είτε με συμπληρωματικό εισόδημα και γι αυτό το πρώτο που ζητούν είναι να τους καταβληθούν έγκαιρα οι αποζημιώσεις και οι ενισχύσεις που δικαιούνται.

Πάνω από όλα όμως βασικό ζητούμενο για αυτούς είναι να μείνουν στις ρίζες τους, να συνεχίσουν τη δουλειά που είχαν ή και μια άλλη που θα τους προτείνονταν.

Την ίδια βέβαια στιγμή πρέπει να αρχίσουν οι εργασίες περιβαλλοντικής αποκατάστασης, δηλαδή της αντιδιαβρωτικής και αντιπλημμυρικής προστασίας των καμένων, εργασίες που πρέπει να εκτελεστούν πριν μπει ο Χειμώνας. Στην περιβαλλοντική αποκατάσταση πρέπει να ενταχθεί και η αντιμετώπιση της καμένης ξυλείας. Χρειάζεται να γίνουν υλοτομίες για να απομακρυνθεί το πολύ σε 2 χρόνια από την πυρκαγιά.

Κι επειδή πολλά λέγονται για νέα δάση μετά τις πυρκαγιές, που αφήνουν ακόμη ανοιχτά ζητήματα αλλαγής χρήσης, να ξεκαθαριστούν από την αρχή δύο πράγματα:

- 1) Όχι μόνο πρέπει να αφήνεται στη φύση το αναγεννητικό έργο, αλλά και να βοηθιέται γι αυτό και
- 2) η δασοπροστασία ως δραστηριότητα να ανήκει αποκλειστικά στους ανθρώπους του Δάσους.

Σχετικά όμως με τα δάση, καμένα και μη, θα εμφανιστούν και πολλά ζητήματα που πρέπει να απαντηθούν, όπως της κυριότητας, της δάσωσης αγρών, της λειτουργίας των αναγκαστικών δασικών συνεταιρισμών, αλλά και των συνεταιρισμών εργασίας.

Πριν από την καταστροφή γύρω από τα δάση, δραστηριοποιούνταν κι ένας κόσμος που η σχέση του με το δάσος ήταν αυτή που του εξασφάλισε τη παραμονή στα χωριά του, όπως οι ρητινοκαλλιεργητές που η δραστηριότητά τους συνδέεται με τη Χαλέπιο πεύκη, το κατ' εξοχήν πυρόφιλο είδος που υφίσταται τις μεγαλύτερες καταστροφές, οι δασεργάτες, και τα μέλη των δασικών συνεταιρισμών. Όλοι αυτοί λόγω της καταστροφής πρέπει να απασχοληθούν με εργασίες διαχείρισης των δασών, από την καλλιέργεια μέχρι τη φύλαξη.

Για τους ρητινοκαλλιεργητές, που αποτελούν και την πλειονότητα, αυτό πρέπει να γίνει μέχρι να δοθεί η δυνατότητα επαναπροσέγγισης της ρητινοκαλλιέργειας. Για τους υπόλοιπους η δασική απασχόληση να εξακολουθήσει να υπάρχει, ιδιαίτερα στη διαχείριση και την πρόληψη.

Πρέπει όμως να φροντίσουμε και δύο άλλες δραστηριότητες που έχουν σχέση με τα δάση και υπέστησαν μεγάλες ζημιές. Αυτές είναι η αιγοπροβατοτροφία και η μελισσοκομία.

Πέραν της εξασφάλισης ζωοτροφών οφείλουμε να βρούμε και τις εκτάσεις εκείνες που θα επιτρέπουν την άσκηση των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων. Η κατάσταση είναι πιο δύσκολη για τους κτηνοτρόφους, αλλά πρέπει να βρεθεί μια λύση χαρακτηρισμού ως βοσκήσιμων γαιών συγκεκριμένων χορτολιβαδικών εκτάσεων, εκτάσεων με χαμηλή ξυλώδη βλάστησης και απόδοσής τους στην κτηνοτροφία.

Συμπεράσματα

Όλα τα παραπάνω αποτελούν μια ολιστική προσέγγιση για ένα δάσος που μπορεί να επανέλθει στην προτέρα κατάσταση. Παρέμβαση διαφοροποίησης της βλάστησης μπορεί και πρέπει να υπάρξει σε σημεία που η αναγέννηση δεν θα προχωρήσει και ιδιαίτερα σε περιοχές γύρω από χωριά και οικισμούς, όπου μπορούν να χρησιμοποιηθούν κυρίως δασικά είδη που καθυστερούν την επέκταση των πυρκαγιών, αλλά και διασφαλίζουν στους κατοίκους κάποιο εισόδημα.

Με μια τέτοια συστηματική υπηρετήση όλων των παραπάνω είναι σίγουρο ότι όλο το φυσικό περιβάλλον που καταστράφηκε μπορεί να επανέλθει στη προτέρα της καταστροφής κατάσταση, η οποία θα επιτρέψει σε όλους όσους είχαν κάποια σχέση με την αποκατάσταση, να συνεχίσουν και με την προστασία του.

Γ. α) Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, καθώς και άλλα θέματα του χαρτοφυλακίου του Επιτρόπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), αρμοδίου για θέματα Περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας.

β) Προσιτή, βιώσιμη και ασφαλής ενέργεια για την Ευρώπη.

γ) Έκθεση για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου

Εισηγητές: Γεώργιος Αρβανιτίδης – Χαράλαμπος (Μπάμπης) Παπαδημητρίου – Χαρούλα (Χαρά) Καφαντάρη

I. Εισαγωγή

A. Το πλαίσιο της ενημέρωσης από την Επίτροπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα Ενέργειας

Υπό το φως των κάτωθι εξελίξεων:

α) των διαρκώς διογκούμενων υψηλών τιμών στην ενέργεια και του συνακόλουθου πληθωρισμού, ήδη από το καλοκαίρι 2021, που ενισχύουν την αβεβαιότητα, με ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις,

β) της οξείας διεθνούς ενεργειακής κρίσης, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο 2022,

γ) της ανακοίνωσης του σχεδίου «Repower EU» για την ασφάλεια εφοδιασμού και τη νομοθετική πρόταση για την αποθήκευση φυσικού αερίου και την απεξάρτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), από τα ορυκτά καύσιμα πριν το 2030,

δ) του πακέτου «Fit for 55» με την αναθεώρηση των Οδηγιών για την ενεργειακή αποδοτικότητα και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.), αλλά και εν όψει της παρουσίασης των νεότερων προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Μάιο 2022, μετά από την παρουσίαση της έκθεσης των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας, η αρμόδια Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα Ενέργειας, κυρία Κάντρι Σίμσον απευθύνθηκε σε κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Διαρκή Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και την Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου στους βουλευτές - μέλη των Επιτροπών και στους Έλληνες ευρωβουλευτές, με θέμα την προσιτή, βιώσιμη και ασφαλή ενέργεια για την Ευρώπη.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επίτροπος Ενέργειας επεσήμανε την μεγάλη πίεση που υφίσταται το ενεργειακό σύστημα της Ε.Ε. και ανέπτυξε τις θέσεις της για το πώς μπορεί να αντιστραφεί η σημερινή κατάσταση σε κάθε μία από τις τρεις πτυχές, δηλαδή οικονομική προσιτότητα, βιωσιμότητα και ασφάλεια, αναφερόμενη στην ανάγκη προστασίας των πολιτών και των επιχειρήσεων από αυτό το σοκ των τιμών και στην υιοθέτηση από τον Οκτώβριο 2021, μιας εργαλειοθήκης μέτρων που έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα σχεδόν από όλα τα κράτη μέλη. Από την πλευρά τους βουλευτές και ευρωβουλευτές κατέθεσαν τις δικές τους σκέψεις και προτάσεις των κομμάτων τους, ασκώντας ωστόσο κριτική στην ενεργειακή αρχιτεκτονική.

i. Προσιτή Ενέργεια - Οι υψηλές τιμές ενέργειας

Η Επίτροπος Simson αναγνώρισε ότι το πιο φλέγον ζήτημα αυτή τη στιγμή είναι οι τιμές της ενέργειας, οι οποίες είναι ασυνήθιστα υψηλές εδώ και έξι μήνες περίπου, όχι μόνο στην Ε.Ε., αλλά σε όλο τον κόσμο, όπως για παράδειγμα στο Ηνωμένο Βασίλειο και στη Σερβία, όπου οι τιμές ηλεκτρικής ενέργειας είναι ακόμη υψηλότερες. Αναφέρθηκε στην πιο πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής, η οποία δίνει στα κράτη - μέλη κάποιες οδηγίες και κατευθύνσεις για τη ρύθμιση των τιμών ηλεκτρισμού για τα νοικοκυριά και τις μικρές επιχειρήσεις και για το πώς θα σχεδιάσουν τα συστήματά τους για τον ορισμό των τιμών. Συνέκρινε μάλιστα την ενεργειακή κρίση με την κρίση του Covid19, κάνοντας λόγο για ένα προσωρινό πλαίσιο αντιμετώπισης της κρίσης με κρατικές ενισχύσεις, όπως έγινε πριν από δυο χρόνια, το οποίο θα δώσει τη δυνατότητα στα κράτη - μέλη να αντισταθμίσουν ένα μέρος της αύξησης του ενεργειακού κόστους. Η ίδια, δεν έκρυψε τον προβληματισμό της λέγοντας ότι είναι πιθανόν οι τιμές να παραμείνουν υψηλές για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Η αύξηση της συμμετοχής του φυσικού αερίου στο μείγμα ηλεκτροπαραγωγής της Ελλάδας κατά 25%, αποτέλεσε σημείο κριτικής και αναφέρθηκε ως μια από τις αιτίες εκτόξευσης των εγχώριων λογαριασμών ρεύματος, κάτι το οποίο έχει επισημανθεί και στις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την στιγμή που άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μείωναν αυτή την εξάρτηση.

Περαιτέρω αίτια των αυξημένων τιμών ενέργειας στην Ελλάδα, η οποία εμφανίζεται στην πρώτη τριάδα των πιο ακριβών χωρών στην χονδρεμπορική τιμή ρεύματος, αναφέρθηκαν το ενεργειακό χρηματιστήριο, από το οποίο διέρχεται το 100% των προμηθειών ενέργειας, σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, τα ολιγοπωλιακά συμφέροντα που ευθύνονται για χειραγώγηση τιμών, ιδίως στην ηλεκτροπαραγωγή από φυσικό αέριο, οι ιμπεριαλιστικοί ανταγωνισμοί για τον έλεγχο των σφαιρών επιρροής και των πηγών ενέργειας και των διαδρομών ενέργειας, ενώ έγινε έκκληση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρέμβει σε φαινόμενα αισχροκέρδειας.

Εκφράστηκε επίσης ο σκεπτικισμός για το πώς μπορεί η Ε.Ε. να αντιμετωπίσει τις υψηλές τιμές LNG, σε συνθήκες μάλιστα ανταγωνισμών και από άλλες περιοχές, όπως της Ασίας, οι οποίες θέλουν να προσελκύσουν και αυτές το αμερικανικό LNG.

Τέθηκαν τέλος τα θέματα της ενεργειακής φτώχειας και κατά πόσο οι πολίτες της Ε.Ε. θα κληθούν να αλλάξουν τις συνήθειες τους για ζεστό νερό και κλιματισμό.

ii. Βιώσιμη Ενέργεια - Ζητήματα Κλιματικής Αλλαγής και Βιωσιμότητας

Ως γνωστόν η Ε.Ε., έχει θέσει ως στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 55%, εντός της τρέχουσας δεκαετίας ως το 2030, και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας ως το 2050, ώστε να γίνει η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος στον κόσμο. Επακολούθως, στόχος της Ελλάδας αποτελεί η μετάβαση σε ένα πιο «πράσινο» ενεργειακό μείγμα με το 70% των Α.Π.Ε. να συνεισφέρουν στο σύνολο της ηλεκτρικής κατανάλωσης μέχρι το 2030.

Χρειάζεται να εξευρεθεί μια ισορροπία από την μια πλευρά, για μια σύντομη και χρονικά περιορισμένη αναπροσαρμογή των Εθνικών Σχεδίων Ενέργειας και Κλίματος, όπως έκανε η Ελλάδα για την αντιμετώπιση της πρόσφατης κρίσης και για την προστασία του τελικού καταναλωτή και από την άλλη πλευρά να μην υπάρξει μια άτακτη οπισθοχώρηση από το ευρωπαϊκό κεκτημένο, ως προς την επιλογή και την

πρόκριση των καθαρών και βιώσιμων μορφών ενέργειας. Ο προβληματισμός αυτός επεκτάθηκε αναφορικά και με την επιλογή της ένταξης της πυρηνικής ενέργειας στην ταξινόμια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τις βιώσιμες χρηματοδοτήσεις.

iii. Ασφαλής Ενέργεια - Ενεργειακός εφοδιασμός, υποδομές και διαφοροποίηση πηγών

Το «Repower EU» είναι το σχέδιο της Ε.Ε. για την απεξάρτησή της από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα όσο το δυνατόν συντομότερα, με διαφοροποίηση των ενεργειακών της πηγών.

Βραχυπρόθεσμα αυτό σημαίνει αύξηση των προμηθειών υδρογονομένου φυσικού αερίου, όπου στην Ελλάδα καλείται να παίξει σημαντικό ρόλο ο τερματικός σταθμός της Ρεβυθούσας. Η Ε.Ε. δεν σχεδιάζει να αντικαταστήσει την προμήθεια ρωσικού αερίου στο 100% με άλλο φυσικό αέριο, δηλαδή με άλλους παραγωγούς φυσικού αερίου, αλλά έχει απευθυνθεί στους παγκόσμιους εταίρους της, από τη Νορβηγία μέχρι την Αλγερία και από το Κατάρ μέχρι το Αζερμπαϊτζάν, και τις Η.Π.Α., οι οποίες εξέφρασαν τη διαθεσιμότητα τους να παραδώσουν άλλα 15 δισεκατομμύρια κυβικά φέτος και άλλα 15 τα επόμενα έτη.

Μακροπρόθεσμα θα χρειαστεί να υλοποιηθούν μια σειρά από άλλα μελλοντικά έργα για να διαφοροποιηθούν οι πηγές ενέργειας. Τέτοια μελλοντικά έργα και υποδομές αποτελούν:

1. Η ηλεκτρική διασύνδεση της Ελλάδας με την Αίγυπτο, δηλαδή της ίδιας της Ευρώπης με την Αίγυπτο, με σκοπό την παροχή «πράσινης», καθαρής ηλιακής ενέργειας και τη χρηματοδότησή του, είτε από το «RepowerEU», είτε από άλλο κατάλληλο χρηματοδοτικό πλαίσιο.
2. Η αύξηση της ηλεκτρικής διασύνδεσης με την Ιταλία.
3. Η ολοκλήρωση των ηλεκτρικών διασυνδέσεων με τους βόρειους γείτονες της Ελλάδας, Βουλγαρία και Βόρεια Μακεδονία,
4. Οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις με την Κύπρο και το Ισραήλ (Ευρασία) όπου κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης ύψους 657 εκατ. ευρώ θα διοχετευθούν ειδικώς γι' αυτές με ένα χρηματοδοτικό εργαλείο που έχει αποφασιστεί.

Αναφορικά με τον μακροχρόνιο αυτόν σχεδιασμό για την αποθήκευση του υδρογονομένου φυσικού αερίου, αλλά και συνολικά του φυσικού αερίου που σημαίνει μεγάλες εγκαταστάσεις αποθήκευσης, οι οποίες αυτή τη στιγμή δεν υπάρχουν τέθηκαν προβληματισμοί ως προς το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους και για το τι θα κοστίσει αυτό στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις χώρες μέλη, για να μπορέσουν να διαμορφωθούν οι απαραίτητες εγκαταστάσεις αποθήκευσης, αλλά και οι σταθμοί αεριοποίησης του υδρογονομένου φυσικού αερίου.

Ειδική αναφορά έγινε στον σχεδιαζόμενο αγωγό φυσικού αερίου από τα κοιτάσματα της Νοτιοανατολικής Μεσογείου σε Κύπρο και Ισραήλ (East Med) και στην διαφοροποιημένη προσέγγιση μεταξύ Η.Π.Α και Ε.Ε.. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χαρακτηρίσει τον East Med ως πανευρωπαϊκής σημασίας αγωγό και χρηματοδοτεί σχετικές μελέτες, ενώ η αμερικανική κυβέρνηση, θεωρεί ότι είναι ένα μη ρεαλιστικό σχέδιο και ότι δεν πρέπει να γίνει ο East Med μετά την πρόσφατη επίσκεψη της κυρίας Nuland στην Ελλάδα.

Παράλληλα, για την απανθρακοποίηση των ελληνικών νησιών, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας επεξεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων σύμβαση που θα αποδεσμεύσει πάνω από ένα 1,5 δισεκατομμύριο ευρώ - με πιθανολογούμενη μόχλευση συνολικά 3,5 δισεκατομμύρια ευρώ - για την προώθηση πράσινης ενέργειας και υποδομών, όπως είναι επίσης η ηλεκτροκίνηση, αλλά και το cold ironing στα λιμάνια (διαδικασία παροχής ηλεκτρικής ενέργειας στην ακτή σε ένα πλοίο στο αγκυροβόλιο λιμανιού, ενώ οι κύριοι και βοηθητικοί κινητήρες του είναι απενεργοποιημένοι).

Β. Ενημέρωση από τον Επίτροπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αρμόδιο για θέματα Περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας, για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Προϊούσης της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (COP26), ήτοι παγκόσμια σύνοδο κορυφής των 120 ηγετών, στη Γλασκόβη, ο αρμόδιος Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα Περιβάλλοντος, Ωκεανών και Αλιείας, κ. Virginijus Sinkevičius παρέστη, σε κοινή συνεδρίαση με την Ειδική Διαρκή Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος και ενημέρωσε τους βουλευτές - μέλη των Επιτροπών, καθώς και τους Έλληνες ευρωβουλευτές για την Πράσινη Ευρωπαϊκή Συμφωνία. Αναφέρθηκε στους στόχους και τις σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης σε τομείς όπως η θαλάσσια προστασία και βιοποικιλότητα, τα δάση, η ρύπανση με πλαστικά, οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, η ασφαλής και βιώσιμη ενέργεια και η κυκλική οικονομία.

Από την πλευρά τους οι βουλευτές και ευρωβουλευτές κατέθεσαν τις δικές τους σκέψεις και προτάσεις των κομμάτων τους, επισημαίνοντας ωστόσο ότι καθυστερεί το χωροταξικό πλαίσιο για το θαλάσσιο περιβάλλον, γεγονός που προκαλεί προβλήματα στην περιβαλλοντική πολιτική για τη θάλασσα, στην αλιεία, στις off-shore ανεμογεννήτριες αλλά και στον τουρισμό. Αρκετοί εξέφρασαν τον προβληματισμό τους για τις δραστηριότητες της παράνομης αλιείας της Τουρκίας σε ελληνικά ύδατα και το μεγάλο περιβαλλοντικό και οικονομικό κόστος που προκαλούν στην Ελλάδα. Υπήρξε ανησυχία για την πιθανή συμπερίληψη του φυσικού αερίου και της πυρηνικής ενέργειας στη συζήτηση για το EU Taxonomy κι εάν αυτή ευθυγραμμίζεται με τη φιλοπεριβαλλοντική πολιτική της Ένωσης. Υπήρξε κοινή παραδοχή ότι η θάλασσα αποτελεί σημαντική πηγή πλούτου και συγκριτικό πλεονέκτημα στον δρόμο για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050. Ενώ, όλοι συμφώνησαν ότι η πράσινη μετάβαση πρέπει να πραγματοποιηθεί με τρόπο κοινωνικά, οικολογικά και οικονομικά βιώσιμο, που θα διασφαλίζει ότι κανένας δεν θα μείνει στο περιθώριο.

Παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις το σύνολο των πολιτικών κομμάτων αναγνώρισε την ανάγκη να αντιμετωπίσουμε τα αίτια της κλιματικής αλλαγής αλλά και να προσαρμοστούμε στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, συμμετέχοντας στους ευρωπαϊκούς στόχους για μια Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050.

Στο πλαίσιο ενημέρωσης για τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας επεσήμανε τους φιλόδοξους κλιματικούς στόχους που έχει θέσει η χώρα και την προετοιμασία που χρειάζεται να γίνει για την προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας και της στρατηγικής

στις νέες δεσμεύσεις και στόχους που θέτει το ευρωπαϊκό πακέτο «Fit for 55». Παράλληλα, παρουσίασε τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της Κυβέρνησης για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050:

- Εθνικός Κλιματικός Νόμος: Χάραξη εθνικής στρατηγικής για την πορεία προς την κλιματική ουδετερότητα και μέτρα για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο περιλαμβάνει συγκεκριμένες προβλέψεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων του κατὰ 80% έως το 2030 σε σχέση με το 1990.
- Προώθηση της ηλεκτροκίνησης. Ταξί μηδενικών ρύπων σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη από το 2025. Κατάργηση πώλησης νέων Ι.Χ. με κινητήρες εσωτερικής καύσης από το 2030.
- Επιτάχυνση της διασύνδεσης με το ηλεκτρικό δίκτυο της Ηπειρωτικής χώρας. Υποκατάσταση των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από υγρά ορυκτά καύσιμα και από ΑΠΕ.
- Εξηλεκτρισμός των θαλάσσιων μεταφορών. Από το 2030 απαγορεύεται η χρήση μαζούτ για τη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στα μη διασυνδεδεμένα νησιά.
- Έναρξη του προγράμματος GReco Islands: Η Χάλκη μετατρέπεται σε ένα πρότυπο αειφορίας, με εκτεταμένες παρεμβάσεις στη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, στις μεταφορές, τον τουρισμό και στη διαχείριση αποβλήτων.
- Νέο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων: Ενσωματώνονται οι σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες και προάγονται η ανακύκλωση, η κυκλική οικονομία σε βασικά εργαλεία πολιτικής για την ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων.
- Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης: Αποκατάσταση (160) εκατον εξήντα χιλιάδων στρεμμάτων, με χρηματοδότη ύψους 248 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης, ενώ επιπλέον 100 εκατομμύρια ευρώ θα διατεθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης για την προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα.
- Προτεραιότητα αποτελεί η κατάρτιση θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού: Σημαντικό εργαλείο για τη μετάβαση σε μια γαλάζια οικονομία.
- Δέσμευση για μείωση της υπεραλίευσης έως το 2030: Το 10% των θαλασσών της Ελλάδας θα είναι περιοχές όπου δεν θα επιτρέπεται η αλιεία.
- Προώθηση σχεδίου δράσης βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας
- Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα: Ολιστικό σχέδιο με δράσεις και πολιτικές στον τομέα της οικονομίας, της ανάπτυξης, των επενδύσεων και της διαπαιδαγώγησης των πολιτών, που διαπνέονται από την αδιαπραγμάτευτη προτεραιότητά για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Ίδρυση νέου Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης .
- Πρωτοβουλίες της χώρας για την ανάπτυξη της πράσινης ναυτιλίας.

i. Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία – Δεσμεύσεις και Στόχοι

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία καθιστά την Ε.Ε. πρωτοπόρο στον τομέα αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης και της προστασίας του περιβάλλοντος, αναγνωρίζοντας το επείγον της κλιματικής κρίσης και θέτοντας φιλόδοξους στόχους για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία μέχρι το 2050. Δίνει, δε, όλα τα απαραίτητα εργαλεία (πακέτο «Fit for 55», Περιβαλλοντικός Νόμος, Στρατηγική για τα Δάση, Σχέδιο

δράσης για μηδενική ρύπανση) για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που μαστίζουν τον πλανήτη και επηρεάζουν άμεσα την ανθρωπότητα, όπως είναι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η μη βιώσιμη χρήση φυσικών πόρων και η διαρκής απώλεια της βιοποικιλότητας.

Η προστασία της βιοποικιλότητας είναι ένας από τους κύριους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Στην κατεύθυνση αυτή έχει δρομολογηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο μια νέα στρατηγική για τα δάση και η δημιουργία ενός νέου κέντρου γνώσεων για την βιοποικιλότητα, καθώς και συμπράξεις για τη διαφύλαξή της. Σε εθνικό επίπεδο έχουν αναληφθεί εξίσου σημαντικές πρωτοβουλίες για την προστασία της βιοποικιλότητας, έχει καταρτιστεί σχετικό σχέδιο ανθεκτικότητας και προωθούνται επενδύσεις με κριτήριο την βιοποικιλότητα και την αειφόρο ανάπτυξη και χρήση.

Πολύ ψηλά στις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η θέσπιση και η λήψη μέτρων για την προστασία των οικοσυστημάτων της θάλασσας. Σημαντικά εργαλεία που θα συμβάλλουν στην ανάκαμψη, με πολλαπλά οφέλη για τους αλιείς και τη «γαλάζια» οικονομία. Στην προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας θα συμβάλλει το σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση, το οποίο καλεί για 50% μείωση των πλαστικών αποβλήτων στη θάλασσα και μικροπλαστικών στο περιβάλλον μέχρι το 2030. Η μείωση των απορριμμάτων στις ακτές και μείωση της ρύπανσης από απόβλητα είναι άμεσα συνυφασμένες με την κλιματική ουδετερότητα.

Στους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας συγκαταλέγεται και η μετάβαση στην κυκλική οικονομία. Σημειωτέον ότι από τα πρώτα παραδοτέα της Πράσινης Συμφωνίας ήταν το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, με στόχο τον διπλασιασμό της ανακύκλωσης των προϊόντων (λ.χ. ανακύκλωση μπαταριών), καθώς και το νέο πλαίσιο για την βιώσιμη χρήση προϊόντων. Η κυκλικότητα αφορά τα πάντα: από τη μείωση της χρήσης των φυσικών πόρων μέχρι και μηδενικούς ρύπους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στον τομέα της ανακύκλωσης, η Ελλάδα παρουσίασε για την περίοδο 2021- 2025 ένα πλήρες και πολλά υποσχόμενο σχέδιο δράσης.

Ο βασικότερος και πιο φιλόδοξος στόχος της Πράσινης Συμφωνίας είναι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε συνδυασμό με την επίτευξη ενεργειακής απόδοσης. Στόχος που μπορεί να επιτευχθεί με την επιτάχυνση της ανάπτυξης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, έγινε ειδική μνεία στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο ζήτημα της απανθρακοποίησης και της προώθησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Επισημάνθηκε, δε, ότι υπάρχουν τεράστιες δυνατότητες για τις ΑΠΕ και ο στόχος του 61% μέχρι τα τέλη της δεκαετίας θα καταστήσει την Ελλάδα πολύ λιγότερο εξαρτημένη από εισαγωγές, θα άρει την αύξηση των τιμών των καυσίμων, ενώ θα συμβάλλει σημαντικά στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Περαιτέρω, έγινε αναφορά στους εθνικούς κλιματικούς στόχους που έχει θέσει η χώρα μας, όπως είναι η απεξάρτηση της ελληνικής ναυτιλίας από ορυκτά καύσιμα, η μετατροπή ελληνικών νησιών σε 100% πράσινους προορισμούς, η δημιουργία ενάλιων αιολικών πάρκων, η προστασία ορεινών και θαλασσίων οικοσυστημάτων, καθώς και η συμφωνία με την Αίγυπτο για τη μεταφορά μέσω Ελλάδας πράσινης ενέργειας στην Ευρώπη.

Επισημάνθηκε ότι η δέσμευση του Πρωθυπουργού κυρίου Μητσοτάκη στην COP26 για την προστασία του 30% των ακτών της Μεσογείου μέχρι το 2030, κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Γ. Συζήτηση σχετικά με την Έκθεση για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου

Η μείωση των εκπομπών μεθανίου, συμπληρωματική των δράσεων μείωσης του διοξειδίου του άνθρακα και των άλλων αερίων του θερμοκηπίου, θεωρείται από τις πλέον αποτελεσματικές στρατηγικές, για τη βραχυπρόθεσμη μείωση της υπερθέρμανσης του πλανήτη μας και τη διατήρηση του στόχου της συγκράτησης της αύξησης της θερμοκρασίας στον 1,5 βαθμό Κελσίου. Στις 14 Οκτώβρη του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την μείωση των εκπομπών μεθανίου, η οποία παρουσιάζει νομοθετικές και μη νομοθετικές δράσεις, στους τομείς της ενέργειας, της γεωργίας και των αποβλήτων. Στις 21 Οκτωβρίου του 2021 εγκρίθηκε ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου.

Επιπροσθέτως, κατά την 26η Διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών της διεθνούς Σύμβασης-Πλαίσιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή στη Γλασκώβη, οι εκπομπές μεθανίου απετέλεσαν ένα από τα κυρίαρχα ζητήματα που συζητήθηκαν και λήφθηκε σχετική απόφαση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Ηνωμένες Πολιτείες ανακοίνωσαν την παγκόσμια δέσμευση για το μεθάνιο (Global Methane Pledge), μία πρωτοβουλία για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου σε παγκόσμιο επίπεδο, στην οποία συμμετέχουν 105 χώρες μέχρι τώρα, μεταξύ των οποίων οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ιαπωνία, ο Καναδάς, αλλά και η Βραζιλία.

Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωβουλευτής και Αναπληρωματικό Μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κυρία Μαρία Σπυράκη, ενημέρωσε βουλευτές μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος και τους Έλληνες ευρωβουλευτές για τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου, ως Εισηγήτρια της σχετικής Έκθεσης.

Επισημάνθηκε ότι το μεθάνιο (βιοαέριο), πρόκειται για ένα αέριο που προκύπτει από τη αναερόβια αποσύνθεση οργανικής ύλης(αναερόβια χώνεψη βιομάζας), προερχόμενο από την Γεωργία, την Κτηνοτροφία, την Ενέργεια και τα Απόβλητα και αποτελεί το δεύτερο σημαντικότερο αέριο του θερμοκηπίου μετά το διοξείδιο του άνθρακα. Είναι ένας ισχυρός ατμοσφαιρικός ρύπος, που προκαλεί σοβαρά προβλήματα υγείας, ενώ θεωρείται 28 φορές πιο δραστικό από το διοξείδιο του άνθρακος στην αύξηση της θερμοκρασίας ασκώντας σημαντική επίδραση στο κλίμα.

Ενώ, δεν είναι αμελητέες οι οικονομικές επιπτώσεις, σύμφωνα με το τελευταίο report της Global Methane Assessment το 2021, φαίνεται ότι στην παγκόσμια οικονομία επιστρέφονται περίπου 4.300 δολάρια για κάθε τόνο μεθανίου που μειώνεται και αποφεύγονται 1.430 πρώιμοι θάνατοι, για κάθε ένα εκατομμύριο τόνων που μειώνεται.

Για τους παραπάνω λόγους έχουν αναληφθεί οι προαναφερθείσες πρωτοβουλίες για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου ενώ πολλές χώρες έχουν προσχωρήσει στην πρωτοβουλία «Παγκόσμια Δέσμευση για το Μεθάνιο», με στόχο τη μείωση έως το

2030 των παγκόσμιων εκπομπών μεθανίου κατά τουλάχιστον 30% σε σχέση με τα επίπεδα του 2020. Η μείωση κατά 30%, αναμένεται να μειώσει την υπερθέρμανση του πλανήτη περίπου 0,3 βαθμούς, βοηθώντας έτσι στη διατήρηση του στόχου για τον 1,5 βαθμό στο τέλος του αιώνα.

Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB), που συμμετέχουν με το πρόγραμμα του Πράσινου Ταμείου για το Κλίμα, έχουν δεσμευθεί να παρέχουν τεχνική υποστήριξη και χρηματοδότηση σε έργα που επιδιώκουν τη μείωση των εκπομπών μεθανίου, ενώ, αναμένεται άμεσα η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, που περιλαμβάνει ρυθμιστικά μέτρα για το μεθάνιο.

Από την πλευρά τους οι βουλευτές και ευρωβουλευτές κατέθεσαν τις δικές τους σκέψεις και προτάσεις των κομμάτων τους, επισημαίνοντας οι συνθήκες που υπογράφονται σε διεθνείς συνδιασκέψεις, από την COP μέχρι και τη Συμφωνία του Μεθανίου, δεν είναι δεσμευτικές, καθώς κι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση στην παγκόσμια συνεισφορά για το μεθάνιο, συμβάλλει μόνο κατά το 5%. Αναφέρθηκαν σε ελλείψεις που υπάρχουν στο πεδίο αυτό, όπως η έλλειψη ενός ισχυρού προγράμματος ανίχνευσης διαρροών και επισκευής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αναγνωρίζοντας ότι υπάρχουν κάποιες σποραδικές προσπάθειες.

Ορισμένοι τόνισαν ότι χρειαζόμαστε ένα υποχρεωτικό, ισχυρό, ανεξάρτητο και επιστημονικά ακριβές σύστημα ελέγχου και αναφοράς και εξακρίβωσης των εκπομπών του μεθανίου (MRV) για να παρέχονται αξιόπιστα δεδομένα, να αναγνωρίζονται προβλήματα και αποτελεσματικά μέτρα, καθώς και να αξιολογείται η πρόοδος που επιτυγχάνεται στη διαδρομή.

Εκφράστηκε η ανησυχία για την έλλειψη πολιτικής βούλησης από την πλευρά των μεγάλων ρυπαντών, καθώς οι τρεις μεγάλες χώρες - ρυπαντές μεθανίου. παγκοσμίως, η Κίνα, η Ρωσία και η Ινδία, δεν συμμετέχουν στην παγκόσμια δέσμευση, ενώ και η Αυστραλία έχει απορρίψει την πλατφόρμα για την παγκόσμια δέσμευση του μεθανίου.

Επισημάνθηκε ότι δεν υπάρχει πάντα ικανοποιητική κοινοποίηση πληροφοριών και ανταλλαγή των τεχνολογιών μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ, εκκρεμεί η θέσπιση ρυθμίσεων που θα δώσουν απόδοση και οικονομικά μέσα, ώστε να έχουμε πραγματικά εκμεταλλεύσιμο μεθάνιο.

Όσον αφορά την Ελλάδα αναφέρθηκε ότι υπάρχουν πολύ λίγες μονάδες παραγωγής βιοαερίου στη χώρα μας, ενώ δεν υπάρχει ενδιαφέρον από πλευράς των αγροτών να προχωρήσουν σε παραγωγή βιομεθανίου, εξαιτίας της έλλειψης ενημέρωσης και της προκατάληψης που υπάρχει. Χρειάζεται το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να αναλάβει στρατηγικές πρωτοβουλίες, ώστε να πείσει τους αγρότες να προχωρήσουν σε παραγωγή βιομεθανίου, εκμεταλλεόμενοι οποιαδήποτε τεχνολογία υπάρχει και στηρίζοντάς τους για επάρκεια και ποιότητα των τροφίμων. Παράλληλα, στην Ελλάδα δεν εκμεταλλεόμαστε τα 17 εκατομμύρια τόνους αποβλήτων που παράγουμε ετησίως που είναι υπολείμματα από κτηνοτροφικές μονάδες. Επιπλέον, επισημάνθηκε η καθυστέρηση στη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου για την χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων, με αποτέλεσμα να καθυστερεί και η δυνατότητα έγχυσης βιοαερίου στους αγωγούς του φυσικού αερίου.

Σημείο συναίνεσης υπήρξε η ανάγκη να επιταχυνθεί η εναρμόνιση της χώρας με καλές πρακτικές της Ευρώπης αλλά και η ανάγκη να πρωτοστατήσει η χώρα μας στο να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση ο μεγαλύτερος υποστηρικτής της κλιματικής δικαιοσύνης και της δίκαιης μετάβασης, ώστε να μην μείνει κανείς πίσω.

Οι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων κατέληξαν στο ότι είναι θετικό που έχει επιτευχθεί μία εθελοντική παγκόσμια συμφωνία για τη μείωση των εκπομπών του μεθανίου και είναι ευκαίιο να γίνει και δεσμευτική. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου θα πρέπει να συμπληρωθεί από κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο, που θα περιλαμβάνει υποχρεωτικές δεσμεύσεις σε περιφερειακό, εθνικό και επιχειρηματικό επίπεδο, ώστε τα κράτη- μέλη να μπορούν να υποδεχτούν τις νέες πολιτικές που χρειάζονται, για να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης του μεθανίου για την προστασία της ανθρώπινης ζωής και του περιβάλλοντος.

II. Προτάσεις

Για την επίτευξη του τρίπτυχου στόχου επί της προσιτότητας των τιμών, της βιωσιμότητας και της ενεργειακής ασφάλειας κατατέθηκαν και καταγράφηκαν τόσο από την Επίτροπο και τον αρμόδιο Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, όσο και από τους βουλευτές και ευρωβουλευτές οι εξής προτάσεις:

Για προσιτή ενέργεια :

- Η εξέταση της προσωρινής φορολόγησης των «ουρανοκατέβατων» κερδών που δημιουργούν οι εξαιρετικά υψηλές τιμές του ηλεκτρισμού.
- Το πλαφόν στις τιμές για το φυσικό αέριο.
- Η αξιοποίηση μελλοντικών εσόδων από δημοπρασίες διοξειδίου του άνθρακα, ώστε να αμβλυνθούν άμεσα οι επιπτώσεις της έκρηξης των ενεργειακών τιμών.
- Η δημιουργία πλατφόρμας ενέργειας, η οποία προβλέπεται να συντονίσει την κοινή αγορά και την κοινή προμήθεια αερίου για τις ευρωπαϊκές χώρες.
- Η διάθεση πάνω από 4 δισεκατομμύρια ευρώ για την εξοικονόμηση ενέργειας εντός της πενταετίας σε προγράμματα όπως η αντικατάσταση ενεργοβόρων συσκευών, κλιματιστικών και ψυγείων - καταψυκτών για τα νοικοκυριά που θα έχει ως στόχο περισσότερα από 200.000 νοικοκυριά να περιορίσουν την ετήσια κατανάλωσή τους κατά μέσο όρο 30% και συνολικά να αποφευχθεί η εκπομπή περί τους 150.000 τόνους διοξειδίου του άνθρακα ετησίως.
- Πρόγραμμα 100 εκατομμυρίων ευρώ για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών σε συνεργασία με τους δήμους που θα εξασφαλίσουν πράσινη ενέργεια σε ευάλωτα νοικοκυριά, εκμηδενίζοντας το ενεργειακό κόστος.
- Η παροχή από την Ευρωπαϊκή Ένωση δωρεάν δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων στα κράτη-μέλη της για να μειωθεί το κόστος ή μια εξάμηνη πχ. χαλάρωση του μέτρου αυτού.

Για βιώσιμη ενέργεια :

- Περαιτέρω απλοποίηση της αδειοδότησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Διμερείς συμφωνίες μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας ή παρόχων ενέργειας σε σταθερές τιμές εκτός χρηματιστηρίου, που

δεν υπάρχουν αυτή την στιγμή στην Ελλάδα και καθιστούν την αγορά μη ανταγωνιστική.

- Αξιοποίηση όλων των πηγών και των ορυκτών καυσίμων, του λιγνίτη δηλαδή και των υδρογονανθράκων.
- Τα υδροηλεκτρικά έργα πρέπει να γίνουν ακόμη περισσότερα.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση να αποκτήσει κοινά χρηματοδοτικά εργαλεία αντιμετώπισης της ενεργειακής κρίσης, όπως το ευρωμόλογο και να χρηματοδοτήσει επενδύσεις για την απεξάρτησή της με ένα κοινωνικά δίκαιο και βιώσιμο τρόπο από τα ορυκτά καύσιμα.
- Ένα μαζικό πρόγραμμα επενδύσεων για φωτοβολταϊκά στη στέγη.
- Πρόγραμμα επενδύσεων «εξοικονομώ κατ' οίκον» και ενεργειακή εξοικονόμηση κτιρίων της Κυβέρνησης από το Ταμείο Ανάκαμψης.
- Εφαρμογή του «μοντέλου» Ισπανίας-Πορτογαλίας.
- Κανόνες αντιμονοπωλιακής πολιτικής, προκειμένου να μην υπάρχουν και στα κράτη - μέλη της Ε.Ε. μόνο δυο- τρεις ολιγάρχες στην ενέργεια, τύπου Ρωσίας και Ουκρανίας.
- Ο Μηχανισμός Ανταλλαγής Δικαιωμάτων Εκπομπών, ETS, μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του κόστους. Όμως, θα πρέπει να μειώσουμε την εξάρτηση από τρίτες χώρες, να καταστήσουμε πλήρως ενεργειακά ανεξάρτητοι εξασφαλίζοντας παράλληλα ενεργειακή ασφάλεια και επάρκεια.

Για ασφαλή ενέργεια :

- Αναθεώρηση της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αποθήκευση φυσικού αερίου, η οποία θα ενισχύσει την ασφάλεια έναντι πιθανών διαταραχών προμήθειας στο μέλλον με διασφάλιση ότι οι αποθήκες φυσικού αερίου θα είναι γεμάτες όταν θα ξεκινήσει η επόμενη σεζόν της χρήσης θέρμανσης τον προσεχή χειμώνα.
- Απαιτήση για τις υπόγειες αποθήκες φυσικού αερίου σε κάθε κράτος μέλος να είναι τουλάχιστον 80% πλήρεις μέχρι τον Νοέμβριο φέτος και 90% τον επόμενο χρόνο.
- Η προσθήκη μιας επιπλέον αποθήκης στον τερματικό σταθμό της Ρεβουθούσας, μέσω πλωτής υποδομής αποθήκευσης αερίου FSRU για την ομαλή τροφοδοσία φυσικού αερίου και η επαύξηση της αεριοποίησης του σταθμού, κατά 12% για υψηλότερη κάλυψη στην αιχμή της ζήτησης.
- Αναθεωρημένος ετήσιος σχεδιασμός της ΔΕΗ για την εξόρυξη λιγνίτη και τη διαθεσιμότητά του στις αυλές των σταθμών.
- Λειτουργία με ντίζελ, 1,7 γιγαβάτ εγκατεστημένης ισχύος μονάδων φυσικού αερίου, διπλού καυσίμου, που διαθέτουν αυτή τη δυνατότητα.
- Αποθήκευση αερίου στην Ιταλία και εφαρμογή εικονικής αντίστροφης ροής, μέσω του αγωγού TAP.
- Αύξηση ροών από το Αζερμπαϊτζάν, μέσω του TAP, αλλά και ετοιμότητα της ΔΕΠΑ, για πρόσθετα φορτία υδροποιημένου φυσικού αερίου, εφόσον χρειαστεί.
- Σε δεύτερο χρόνο, κομβικής σημασίας αποτελεί η υλοποίηση του τερματικού σταθμού LNG, υδροποιημένου φυσικού αερίου δηλαδή, στην

Αλεξανδρούπολη, που θα τεθεί σε λειτουργία στα τέλη του 2023, αλλά και η νέα λιγνιτική μονάδα «Πτολεμαΐδα 5».

- Δύο ακόμα νέα FSRU, ένα στην Κόρινθο, το οποίο, είναι απόλυτα ώριμο και μάλιστα θα ενταχθεί και στις επενδύσεις που είναι πιθανόν να είναι επιλέξιμες μέσω του “RepowerEU” και μαζί με το δεύτερο FSRU στην Αλεξανδρούπολη, θα ενισχύσουν ακόμα περαιτέρω την ενεργειακή ασφάλεια, όχι μόνο της Ελλάδος, αλλά και γενικότερα της νοτιοανατολικής Ευρώπης.
- Ανακατεύθυνση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με στόχο την ευρωπαϊκή ενεργειακή αυτονομία.
- Επικαιροποίηση των σχεδίων των υπό κατασκευή δικτύων φυσικού αερίου στην Ελλάδα βάσει των νέων κατευθύνσεων του κανονισμού ταξινόμησης θέτοντας νέες προδιαγραφές, ώστε αυτά να είναι ικανά να εξυπηρετήσουν άλλη πηγή ενέργειας, όπως το υδρογόνο στο μέλλον, προκειμένου, να μην ξοδευτούν χρήματα σε δίκτυα και υποδομές φυσικού αερίου που μετά από 10-15 χρόνια θα πρέπει να ξηλωθούν.
- Αύξηση της χρήσης του λιγνίτη.
- Εξόρυξη βέβαιων κοιτασμάτων στο υπέδαφος της Ελλάδος σε ότι αφορά το φυσικό αέριο και σε ότι αφορά τα ορυκτά όπως είναι η οι σπάνιες γαίες.

Για επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας:

- Δημιουργία δικτύου κατάλληλων εγκαταστάσεων για την αντιμετώπιση των επικίνδυνων αποβλήτων και λήψη θεσμικών μέτρων για την αύξηση της ανακύκλωσης. Στην κατεύθυνση αυτή θα συμβάλλει η βέλτιστη διαχείριση όλων των ευρωπαϊκών κονδυλίων, ώστε να αξιοποιηθούν όλες οι ευκαιρίες και οι δυνατότητες της χώρας.
- Άμεση αναθεώρηση των Εθνικών Περιφερειακών Σχεδίων για τη διαχείριση αποβλήτων, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση αυτών των στόχων στη νέα προγραμματική περίοδο.
- Ανάδειξη της χώρας μας ως κόμβου μεταφοράς πράσινης ενέργειας στην Ευρώπη από τρίτα κράτη.
- Ανάπτυξη της πράσινης ναυτιλίας και ίδρυση σχετικού Κέντρου Καινοτομίας στην Ελλάδα, η οποία άλλωστε διαθέτει το 1/5 της παγκόσμιας ναυτιλίας.
- Να κατασκευαστούν ταμειυτήρες νερού για το βρόχινο νερό.
- Αναθεώρηση των σχεδίων διαχείρισης υδάτινων πόρων και των σχεδίων διαχείρισης κινδύνου πλημμύρας.
- Έμφαση στην πρόληψη των οικολογικών καταστροφών.
- Αντιμετώπιση του προβλήματος της υποχρηματοδότησης. Αν θέλουμε η μετάβαση να είναι αποτελεσματική, χρειάζεται να υπάρχουν οικονομικά κίνητρα, και ένα πιο «πράσινο» σύστημα χρηματοδότησης.
- Δημιουργία καλύτερου και αυστηρότερου φορολογικού συστήματος, που θα διασφαλίζει ότι κανείς δεν πρόκειται να μολύνει δωρεάν, χωρίς να πληρώνει.
- Η υλοποίηση της πράσινης συμφωνίας να περάσει μέσα και από την οικονομία.
- Μετασχηματισμός της οικονομίας ώστε να είναι θεσμικά, οικολογικά και κοινωνικά ευαίσθητη.
- Υιοθέτηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων και έκδοση ενός νέου πράσινου κρατικού ομολόγου για το δεύτερο εξάμηνο του 2022.

- Εφαρμογή των σχεδίων προσαρμογής σε όλες τις χρηματοδοτήσεις, ώστε η ανθεκτικότητα στο κλίμα να αποτελεί κριτήριο χρηματοδότησης.
- Οι φιλόδοξοι στόχοι πρέπει να συνοδεύονται από ριζικές ανακατευθύνσεις πόρων και να διέπονται από κοινωνική και γεωγραφική δικαιοσύνη. Συνεπώς, στο πλαίσιο χάραξης οποιασδήποτε ευρωπαϊκής πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρχή της νησιωτικότητας.
- Δημιουργία αποτελεσματικού μηχανισμού ανταλλαγής δικαιωμάτων, ώστε να μπορεί ο χρηματοπιστωτικός τομέας να χρηματοδοτεί τις βιώσιμες δραστηριότητες και τα βιώσιμα έργα.
- Χρειάζεται η συμμετοχή των πολιτών και να ενστερνιστεί η κοινωνία την αναγκαιότητα επίτευξης της κλιματικής ουδετερότητας. Οι στρατηγικές και στόχοι της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, όπως είναι η απανθρακοποίηση, η αποπλαστικοποίηση και η κυκλική μπλε οικονομία θα πρέπει να γίνουν κατανοητοί και αντιληπτοί στην καθημερινότητα του πολίτη.
- Η προώθηση και ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας να προχωρήσει με σεβασμό στις περιοχές NATURA 2000 και με πλήρη συμμόρφωση στη νέα περιβαλλοντική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Για την προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος και της βιοποικιλότητας:

- Να καθοριστούν άμεσα θαλάσσιες ζώνες αλιείας για την προστασία της βιοποικιλότητας και παράλληλα ειδικό θαλάσσιο χωροταξικό σχέδιο να ορίσει που μπορεί να γίνουν καταφύγια ψαριών και που μπορούν να αναπτυχθούν θαλάσσια αιολικά πάρκα.
- Για να εφαρμοστεί η κοινή αλιευτική πολιτική στο Αιγαίο, θα πρέπει να καταργηθεί η Συμφωνία που υπέγραψε η Τουρκία με την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1990, έτσι ώστε να εφαρμοστεί το άρθρο 20 του νέου Κανονισμού 1380/2013, που προβλέπει και πάλι να επεκταθούν οι αλιευτικές ζώνες των κρατών - μελών στα 12 ναυτικά μίλια, έτσι ώστε να καλύπτεται από την κοινοτική νομοθεσία πλέον το 75% της συνολικής έκτασης του Αιγαίου.
- Να επιβληθούν νέα περιβαλλοντικά τέλη στις αεροπορικές συγκοινωνίες και στη ναυτιλία, μόνο εφόσον υπάρχει εγγύηση ότι αυτά τα βάρη θα ισχύσουν για όλους.
- Να προχωρήσει άμεσα η Κυβέρνηση σε κατάρτιση και κύρωση Σύμβασης για την προστασία της Μεσογείου, με παράλληλη επικύρωση των πρωτοκόλλων της σύμβασης της Βαρκελώνης που αφορούν στην προστασία από υπεράκτιες εργασίες και την ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων περιοχών.
- Να θεσπιστεί η σταδιακή προστασία του θαλάσσιου οικοσυστήματος κατά 30%. Η πολιτική αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα αύξηση τουλάχιστον 4% για κάποια είδη ψαριών που αυτή τη στιγμή απειλούνται υπό εξαφάνιση.
- Να υποβληθεί από την Ε.Ε. - στο πλαίσιο της Διάσκεψης της Βαρκελώνης - επίσημο αίτημα για να οριστεί η Μεσόγειος ως ένα σημείο ελέγχου για τα «οξειδία του θείου» μέχρι το 2025.
- Να συμμορφωθεί η Τουρκία με την κοινοτική αλιευτική νομοθεσία και κατ' ελάχιστον να υπογράψει τη Σύμβαση για τα αλιευτικά αποθέματα, εντός της οποίας προβλέπεται και η δυνατότητα φυσικών ελέγχων επί των αλιευτικών σκαφών. Παράλληλα, να καταργηθεί η Συμφωνία του 1990, που υπέγραψε η

Τουρκία με την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1990, που επιτρέπει σε τούρκους αλιείς να κινούνται ανεξέλεγκτα στο Αιγαίο, να ψαρεύουν στα 6 ναυτικά μίλια από την Ελλάδα με παράνομο εξοπλισμό και μεθόδους που προκαλούν ανυπολόγιστες ζημιές στο θαλάσσιο περιβάλλον και στα αλιεύματα, παραβιάζοντας τη σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία για την αλιεία.

- Να εφαρμοστεί το άρθρο 20 του νέου Κανονισμού 1380/2013 που προβλέπει και πάλι να επεκταθούν οι αλιευτικές ζώνες των κρατών - μελών στα 12 ναυτικά μίλια, έτσι ώστε να καλύπτεται από την κοινοτική νομοθεσία πλέον το 75% της συνολικής έκτασης του Αιγαίου.

Για τη μείωση εκπομπών του μεθανίου:

- Να προχωρήσει πολύ γρήγορα η Ε.Ε. στο ρυθμιστικό πλαίσιο, ώστε τα κράτη-μέλη να μπορούν να υποδεχτούν τις νέες πολιτικές που χρειάζονται, για να προχωρήσουμε στη μείωση του μεθανίου για την προστασία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος
- Τα κράτη μέλη να εντάξουν ως επιμέρους στόχο στο εθνικό τους σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα τη μείωση εκπομπών μεθανίου.
- Να υιοθετηθούν καλές πρακτικές - κίνητρα για τους διαχειριστές, ισχυρό πρόγραμμα ανίχνευσης διαρροών και επισκευής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Αύξηση χρηματοδοτούμενων επενδύσεων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, για έργα που έχουν άμεση επίπτωση στη μείωση των εκπομπών του μεθανίου και ιδιαίτερα στους τομείς της Βιοοικονομίας, της διαχείρισης στερεών αποβλήτων και των χρησιμοποιημένων υδάτων.
- Να μη δοθούν νέες άδειες για διεξαγωγή ερευνών και εξορύξεων ορυκτών καυσίμων και να μην ανανεωθούν άδειες, που λήγουν στα θαλάσσια και χερσαία οικόπεδα της χώρας μας.
- Ισχυρότερη δέσμευση των αναπτυσσόμενων κρατών για χρηματοδότηση των αναπτυσσόμενων κρατών, αλλά, κυρίως, για τη μεταφορά τεχνογνωσίας προς αυτά.
- Συμμετοχή και συμβολή της επιχειρηματικής κοινότητας στην προσπάθεια μείωσης των εκπομπών μεθανίου, με ταυτόχρονη ενεργοποίηση της ικανής επιστημονικής κοινότητας που διαθέτει η χώρα.
- Να βοηθηθούν οι μικρότεροι αγρότες, οι μικρότερες κοινωνίες, από το κράτος και την επιχειρηματική κοινότητα, με χρηματοδότηση και τεχνογνωσία, ώστε να μπορέσουν να αποτελέσουν μοχλό λύσης του προβλήματος
- Να δημιουργηθεί στην Ελλάδα ένα ταμείο βιοαερίου, κατά τα πρότυπα της Γαλλίας.
- Να προωθηθεί ο σχεδιασμός για τη διαχείριση απορριμμάτων σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη στρατηγική μείωσης εκπομπών μεθανίου. Ενδεικτικώς: να δοθεί τέλος της χρηματοδότησης καύσης απορριμμάτων, προώθηση πολιτικών εφαρμογών και πρακτικών κυκλικής οικονομίας, ξεχωριστής συλλογής βιοαποδομήσιμων υλικών και αναερόβια χώνεψη για παραγωγή βιομεθανίου και εδαφοβελτιωτικών.
- Προώθηση της σταβλισμένης κτηνοτροφίας, που έχει σαν αποτέλεσμα, μικρότερες εκπομπές μεθανίου

- Να υπερκερασθούν γραφειοκρατικά ζητήματα και να πειστούν οι αγρότες για την αποδοτικότητα που θα έχουν από το βιομεθάνιο, όπως έγινε με την προσπάθεια και για τα ενεργειακά φυτά
- Να αναληφθούν πρωτοβουλίες για τη χρήση των νέων τεχνολογιών και να αξιοποιηθούν οι νέες τεχνικές και επιστημονικές προτάσεις, όπως είναι η καύση σε ατμόσφαιρα οξυγόνου ή η καταλυτική καύση φυσικού αερίου, που αυξάνουν την ενεργειακή απόδοση και παράλληλα μειώνουν τις εκπομπές μεθανίου.
- Απαγόρευση της υδραυλικής ρηγμάτωσης (fracking).
- Να γίνει και παραγωγή μεθανίου μέσα από τα οργανικά απόβλητα των κτηνοτροφικών μονάδων.
- Να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη σε νομοπαρασκευαστικό έργο πλέον η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας του Περιβάλλοντος.
- Να συζητηθεί στις συνεδριάσεις της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος και το ζήτημα της βιώσιμης διατροφής σε όλες τις διαστάσεις, συμπεριλαμβανομένης και της διαχείρισης των αποβλήτων των τροφίμων. Επίσης, να συζητηθεί η διάσταση της δημόσιας υγείας και πόσο σημαντική είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος του μεθανίου για τη δημόσια υγεία λόγω της τοπικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ιδιαίτερα για τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους
- Διαρκής ενημέρωση του ελληνικού κοινοβουλίου για τις διεργασίες που γίνονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, γιατί εκεί παράγονται εγκαίρως πολύ σημαντικές πολιτικές τόσο για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα όσο και παγκοσμίως.
- Να κλείσουν σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση όλα τα εγκαταλειμμένα ορυχεία του άνθρακα και πολύ γρήγορα να υιοθετηθούν μέτρα, που θα περιλαμβάνουν και MRV και LDaR.
- Απαιτείται ένα υποχρεωτικό σύστημα MRV και ένα υποχρεωτικό σύστημα Legacy Detection and Repair System για τις εκπομπές του μεθανίου από τα ορυχεία.
- Ανάπτυξη συστήματος MRV σε επιχειρηματικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και εντατική παρακολούθηση για τη στόχευση της σκόπιμης απελευθέρωσης εκπομπών, της καύσης του φυσικού αερίου και της ανίχνευσης των διαρροών. Διότι τα δεδομένα από τους δορυφόρους επιτρέπουν την ανεξάρτητη επαλήθευση του αποτυπώματος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη διαθέτει το «Κοπέρνικος» και την αντίστοιχη υπηρεσία παρακολούθησης της ατμόσφαιρας το Atmosphere Monitoring Service.
- Απαιτείται περαιτέρω χρηματοδότηση στις χώρες που προχωρούν γρήγορα στην απανθρακοποίηση - όπως η Ελλάδα - με ενιαία κριτήρια και ταυτόχρονα ομογενοποίηση των τεχνολογικών μέσων, τα οποία χρησιμοποιούνται στις περιοχές αυτές για την παρατήρηση.

II. Συμπεράσματα

Εν κατακλείδι, συνάγονται ορισμένα γενικά αλλά και ειδικότερα συμπεράσματα που ακολουθούν την ίδια θεματική δομή της συνεδρίασης για μια προσιτή, βιώσιμη και ασφαλή ενέργεια.

Η ενεργειακή κρίση ορθώνει μεγάλες προκλήσεις και διλήμματα σε εθνικό, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ως προς τις επιλογές και ως προς τις λύσεις, τους χρόνους, αλλά και ως προς τις επιπτώσεις και την αντιμετώπισή τους, για να προστατευθούν και να στηριχθούν οι οικονομίες των κρατών μελών της Ε.Ε., οι επιχειρήσεις και πρωτίστως οι πολίτες.

Κανένα ευρωπαϊκό κράτος δεν μπορεί από μόνο του να αντιμετωπίσει την κρίση, ούτε να καλύψει το κόστος που αυτή συνεπάγεται. Απαιτείται, συνεπώς, συντονισμένη και άμεση ευρωπαϊκή δράση. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνέχεια και των σχετικών κατευθύνσεων των ευρωπαϊών ηγετών στη Σύνοδο Κορυφής των Βερσαλλιών προχώρησε στην υιοθέτηση σημαντικών πρωτοβουλιών, ενισχύοντας τα διαθέσιμα εργαλεία για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης.

Η προϊούσα κλιματική κρίση, η πανδημία της covid-19 και η οικονομική ύφεση την οποία προκάλεσε στα κράτη - μέλη, καθώς και η πρόσφατη γεωπολιτική κρίση, μετά την εισβολή της Ρωσίας στο έδαφος της Ουκρανίας, αποτελούν εξωγενείς διεθνείς πιέσεις και απαιτούν συλλογικές απαντήσεις εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προς όφελος τόσο της ίδιας της οικονομίας και της ευημερίας της Ένωσης όσο και κάθε πολίτη της ξεχωριστά. Αν η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αντιδράσει άμεσα και αποτελεσματικά, θεμελιώδη στοιχεία του ευρωπαϊκού οράματος, κινδυνεύουν με πλήρη απονομιμοποίηση στα μάτια των ευρωπαϊών πολιτών. Κινδυνεύει η θεμελιωμένη πεποίθηση της πλειοψηφίας των ευρωπαϊών πολιτών στην ελεύθερη αγορά, κινδυνεύει ακόμα η αποδοχή από τους πολίτες του οράματος για μια «πράσινη» οικονομία, μια οικονομία μηδενικών εκπομπών αερίων ρύπων έως το 2050.

Μια δυσάρεστη αλήθεια αποτελεί το γεγονός ότι η Ε.Ε. εξαρτάται από τα ορυκτά καύσιμα της Ρωσίας, μία πραγματικότητα μακροχρόνια που μέχρι τώρα δεν είχε αντιμετωπιστεί. Η Ρωσία παρέχει περισσότερο από το 40% των εισαγωγών φυσικού αερίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι εισαγωγές από τη Ρωσία, επίσης, αναλογούν στο 27% των εισαγωγών πετρελαίου και στο 46% των εισαγωγών άνθρακα. Προκύπτει μάλιστα η εύλογη αντίφαση από τη μια πλευρά να θεσπίζονται ευρωπαϊκές κυρώσεις κατά της Ρωσίας και από την άλλη πλευρά η Ε.Ε. να πληρώνει 800 εκατομμύρια ευρώ την ημέρα στη Ρωσία, την οποία καταγγέλλει και εν συνεχεία ζητά, για παράδειγμα, από την Ινδία ή την Κίνα να εφαρμόσει αντίστοιχες οικονομικές κυρώσεις.

Αναγνωρίζεται ότι η στρατηγική της Ε.Ε. για γρήγορη ενεργειακή απεξάρτηση από τη Ρωσία και η πορεία του ενεργειακού μετασχηματισμού πιθανόν προς ένα οικοσύστημα ανανεώσιμου υδρογόνου, δεν είναι εύκολοι στόχοι. Πρόκειται, ουσιαστικά, για διαδικασίες που απαιτούν ταυτόχρονα διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού – προμηθειών και επιτάχυνση των έργων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και ενεργειακής αποδοτικότητας.

Η παρούσα ιστορική στιγμή είναι καθοριστική για την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης ευρισκόμενη σε ένα ιστορικό σταυροδρόμι. «Η ενέργεια ή θα μας ενώσει ή δυστυχώς θα μας χωρίσει» αναφέρθηκε χαρακτηριστικά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ή θα θυμηθεί την ιστορία της για το πώς ξεκίνησε ως Ένωση «Άνθρακα και Χάλυβα» ή τα φαινόμενα φυγόκεντρων δυνάμεων θα ενταθούν. Ο άνθρακας ένωσε τους ευρωπαίους το 1952. Η απανθρακοποίηση και η ενεργειακή αυτονομία θα πρέπει να εμβαθύνει την Ένωση το 2022. Για να γίνει όμως αυτή η εμβάθυνση, θα πρέπει να υπάρξει κοινή αντίληψη συμφερόντων.

Η επιτυχημένη ολοκλήρωση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό της πολιτικής ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την αυτοτέλειά της και την ανεξαρτητοποίησή της από την προμήθεια ενέργειας από τρίτες χώρες, καθώς και από την επίτευξη παροχής οικονομικότερης ενέργειας προς τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις επιχειρήσεις της.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και όλα τα κράτη-μέλη, καθυστερούν να καινοτομήσουν και να αναπτύξουν νέες μορφές ανανεώσιμης ενέργειας, όπως μεταξύ άλλων και η μετατροπή του διοξειδίου του άνθρακα σε καύσιμο θέρμανσης ή κίνησης, καθώς και τεχνολογίες μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας.

Στην Ελλάδα, το Target Model αποδείχθηκε προβληματικό, με καταγγελίες κυρίως από την ελληνική βιομηχανία ότι παραβιάζονται οι κανόνες ανταγωνισμού και η κατάσταση χειροτερεύει, απαιτώντας ριζική αναδιάρθρωση των κανόνων σε αυτόν τον τομέα. Οι τιμές οφείλουν να διαμορφώνονται με βάση το συνολικό κόστος των τεχνολογιών που συμμετέχουν στην ηλεκτροπαραγωγή και να μπει πλαφόν στο περιθώριο κέρδους.

Και μπορεί η ενεργειακή απεξάρτηση από τη Ρωσία να αποτελεί τη δεδομένη στιγμή την αιχμή του δόρατος της ενεργειακής πολιτικής της Ε.Ε., αλλά είναι σαν να λείπει ουσιαστικά η Ευρωπαϊκή Ένωση, ότι όλα όσα έχουν σχεδιαστεί σχετικά με την αγορά της ενέργειας πριν την κρίση, λειτουργούν καλά και το μόνο που χρειάζεται να αλλάξει είναι η υπερβολική εξάρτηση από το ρωσικό φυσικό αέριο. Ασφαλώς αυτό πράγματι πρέπει να αλλάξει και μάλιστα επείγοντως, όμως, δεν αρκεί αυτό ως απάντηση στις στρεβλώσεις που έχουν διαπιστωθεί το τελευταίο διάστημα.

Βραχυπρόθεσμα, υπάρχει η βούληση για μία στοχευμένη προσωρινή ανακούφιση στους τελικούς καταναλωτές. Μεσοπρόθεσμα, η πρόθεση ανάπτυξης μιας στρατηγικής αυτονομίας και μακροπρόθεσμα η δέσμευση για κλιματική ουδετερότητα και απανθρακοποίηση.

Η εκτίμηση που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι ότι για τη ρύθμιση των τιμών, τα κράτη - μέλη είναι στην πλεονεκτική θέση να αποφασίζουν ποιες είναι οι καλύτερες λύσεις για τους καταναλωτές τους, διότι τα κράτη μέλη μπορούν να επιλέγουν το ενεργειακό τους μείγμα, το οποίο σημαίνει ότι δεν υπάρχει καμία χώρα της οποίας το ενεργειακό μείγμα να είναι πανομοιότυπο με τη γειτονική χώρα ή με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα κράτη μπορούν να ρυθμίζουν τις τιμές ενέργειας για τις μικρές επιχειρήσεις και για τα νοικοκυριά. Αυτή είναι μία υφιστάμενη επιλογή σύμφωνα με το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχουν δημοσιευθεί και λεπτομερείς οδηγίες προς τα κράτη μέλη για το πώς μπορούν να αποφασίσουν τη ρύθμιση των τιμών τους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει τυχόν πρόσθετους οικονομικούς μηχανισμούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως για παράδειγμα να υπάρξει ένα ευρωπαϊκό εργαλείο για να

καλυφθεί το κόστος των ρυθμιζόμενων τιμών. Όμως, αυτό θα προϋποθέτει να δώσει την εντολή το Συμβούλιο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να κάνει κάτι τέτοιο. Αυτή τη στιγμή η εστίαση είναι πάνω στα μέτρα εκτάκτου ανάγκης για να περιοριστεί η επίδραση των τιμών του αερίου στις τιμές ηλεκτρικής ενέργειας.

Τέλος, η πρόσφατη Έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC), σκιαγραφεί μια ζοφερή εικόνα και το βασικό συμπέρασμα είναι «ή τώρα ή ποτέ». Πρέπει να υπάρξει αλλαγή πορείας και το μέλλον είτε θα είναι «πράσινο», είτε δεν θα υπάρξει καθόλου. Στην Ελλάδα παρατηρούνται πολύ έντονες κλιματικές απειλές. Ταυτόχρονα, η βιωσιμότητα, η οικονομική προσιτότητα και η ενεργειακή ασφάλεια είναι αλληλένδετες και το κλειδί για ένα βιώσιμο μέλλον είναι να αναπτυχθούν νέες καθαρές τεχνολογίες, όπως το ανανεώσιμο υδρογόνο. Για αυτούς τους λόγους, βήμα προς βήμα θα πρέπει να υπάρξει απομάκρυνση από τις πηγές ενέργειας που ρυπαίνουν περισσότερο το περιβάλλον και παρά τη συγκυρία που υπάρχει σήμερα σε έκτακτες συνθήκες να μην υπάρξουν «εκπτώσεις» στους στόχους που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Δ. Συμπεράσματα: α) του Παγκόσμιου Συνεδρίου της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) (Μασσαλία, 3-11 Σεπτεμβρίου 2021) και της 15^{ης} Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης του ΟΗΕ για τη βιοποικιλότητα (Conference of the Parties–COP 15) β) της προπαρασκευαστικής Κοινοβουλευτικής Συνάντησης για την Κλιματική Αλλαγή (Ρώμη, 8-9 Οκτωβρίου 2021), της 26ης Διάσκεψης των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης–Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC COP 26) και της 5^{ης} Συνόδου της Περιβαλλοντικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Environment Assembly – UNEA 5)

Εισηγητής: Κρίτων – Ηλίας Αρσένης

I. Εισαγωγή

Στις 18 Νοεμβρίου 2021 και στις 14 Απριλίου 2022 η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής συνήλθε σε συνεδρίαση για την ενημέρωση των μελών της σχετικά με τις εργασίες και τα συμπεράσματα των εν θέματι Διεθνών Φόρα. Μερικά από τα ζητήματα που κυριάρχησαν είναι η αύξηση της μέσης παγκόσμιας θερμοκρασίας, η απανθρακοποίηση, η πράσινη μετάβαση, οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), η αναγκαιότητα επιπλέον κλιματικής χρηματοδότησης, κυρίως σε νέες τεχνολογίες.

Οι αποφάσεις χαρακτηρίστηκαν από τους περισσότερους κατώτερες των περιστάσεων, οι δε στόχοι υπερβολικά φιλόδοξοι. Τονίστηκε η αναγκαιότητα της συνεργασίας μεταξύ των χωρών, του δεσμευτικού χαρακτήρα των προτάσεων που έγιναν καθώς και της ύπαρξης μηχανισμού παρακολούθησης.

II. Περιγραφή θέματος

Η επιστημονική κοινότητα καταγράφει εδώ και χρόνια ανησυχητικά δεδομένα κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου για την απώλεια της βιοποικιλότητας και προειδοποιεί για τις επιπτώσεις των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων. Σήμερα, όμως, τα δεδομένα είναι πιο ανησυχητικά από ποτέ. Το 2019 τα συμπεράσματα της παγκόσμιας αξιολόγησης της κατάστασης της φύσης, τα οποία εγκρίθηκαν από τη Διακυβερνητική Πλατφόρμα Επιστήμης και Πολιτικής του ΟΗΕ για τη Βιοποικιλότητα και τα Οικοσυστήματα (IPBES) αποτυπώνουν το μέγεθος της κρίσης. Περισσότερα από ένα εκατομμύριο είδη, από τα οκτώ εκατομμύρια που έχουν ήδη αναγνωριστεί, απειλούνται με εξαφάνιση. Η αναλογία ανεβαίνει στο ένα στα τέσσερα αν η αναφορά εστιάσει στα είδη που έχουν μελετηθεί σε μεγαλύτερο βάθος. Ο ρυθμός των αλλαγών που καταγράφονται στη φύση τα τελευταία 50 χρόνια δεν έχει προηγούμενο στην ανθρώπινη ιστορία: το 75% της επιφάνειας της γης έχει αλλοιωθεί, το 66% των ωκεανών υπόκειται σε σημαντικές μεταβολές ή πιέσεις, το 85% των υγροτόπων έχει εξαφανιστεί.

Στο Παγκόσμιο Συνέδριο Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN), το οποίο έλαβε χώρα στη Μασσαλία, από 3 έως 11 Σεπτεμβρίου 2021, συζητήθηκε η διπλή υπαρξιακή κρίση που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μας: η κλιματική αλλαγή μαζί με

την κατάρρευση της βιοποικιλότητας. Στο Συνέδριο αυτό εγκρίθηκαν 109 ψηφίσματα και συστάσεις (resolutions and recommendations). Στο συνέδριο, οι επιστήμονες μίλησαν για την “έκτη μαζική εξαφάνιση των ειδών” και βασικότερη αιτία είναι η κλιματική αλλαγή και η ανθρωπίνη δραστηριότητα.

Το Μανιφέστο του Συνεδρίου δεσμεύει τα κράτη να σταματήσουν την απώλεια της βιοποικιλότητας λαμβάνοντας δράσεις που μειώνουν δραστικά τις αιτίες αυτής της καταστροφής, αλλάζοντας ριζικά -σε όλους τους τομείς- τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση.

Στη 15η Σύνοδο της Διάσκεψης των μερών (COP-15) της Σύμβασης για τη βιοποικιλότητα (Kunming, 11-15 Οκτωβρίου 2020), περισσότερες από 100 χώρες δεσμεύτηκαν να θέσουν την προστασία των οικοτόπων στο κέντρο της λήψης αποφάσεων των κυβερνήσεων, αλλά απέφυγαν να δεσμευτούν σε συγκεκριμένους στόχους, προκειμένου να περιοριστούν οι μαζικές εξαλείψεις ειδών. Σε προηγούμενη συμφωνία που υπογράφηκε στην Άιτσι της Ιαπωνίας, το 2010, κυβερνήσεις από όλο τον κόσμο συμφώνησαν σε 20 στόχους στην προσπάθεια να επιβραδύνουν την απώλεια της βιοποικιλότητας και να προστατεύσουν τους οικοτόπους έως το 2020, αλλά κανένας από τους στόχους αυτούς δεν έχει εκπληρωθεί. Στο επίκεντρο των προσπαθειών για την προστασία της φύσης είναι μια έκκληση των Ηνωμένων Εθνών στις χώρες για την προστασία της φύσης στο 30% του εδάφους τους μέχρι το 2030 - ένας στόχος που είναι γνωστός ως «30 μέχρι το 30», τον οποίο αναγνώρισε η Διάσκεψη. Η Διάσκεψη υιοθέτησε τη Διακήρυξη της Κουνμίνγκ με στόχο την αναστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας μέχρι το 2030. Πέραν των δεσμεύσεων για συγκεκριμένες δράσεις για την προστασία και διατήρηση οικοτόπων και ειδών, η Διακήρυξη περιλαμβάνει επίσης αναφορά στην ανάγκη να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση των μη βιώσιμων πρακτικών παραγωγής και κατανάλωσης.

Στην 26ης Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης–Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή, η χώρα δεσμεύτηκε μεταξύ άλλων για την ανάγκη ανάσχεσης της αποψίλωσης των δασών έως το 2030. Τα κινήματα - με την ενεργό συμμετοχή χιλιάδων πολιτών- που αντιστέκονται στην εγκατάσταση ανεμογεννητριών υποστηρίζουν ότι, τα βιομηχανικά πάρκα ΑΠΕ δε συνδέονται με τις τοπικές ανάγκες, αντίθετα πρόκειται να καταστρέψουν μεγάλο κομμάτι της βιοποικιλότητας και γενικότερα το περιβάλλον των περιοχών όπου πρόκειται να εγκατασταθούν. Τον τελευταίο καιρό εγκρίνονται εγκαταστάσεις βιομηχανικών ανεμογεννητριών μέσα σε δάση, μέσα σε περιοχές απόλυτης προστασίας, πάνω σε απάτητες βουνοκορφές, δίπλα σε φωλιές προστατευόμενων ειδών κλπ. Η τοποθέτηση ανεμογεννητριών εντός δημόσιων δασικών εκτάσεων με την κατασκευή δρόμων, υποσταθμών και πλατωμάτων έχει ήδη καταστρέψει εκατοντάδες στρέμματα δάσους, χωρίς να γίνεται γνωστό πως κάθε στρέμμα “χαμένο” στερεί στο αγώνα ενάντια στην κλιματική κρίση ένα τόνο διοξειδίου του άνθρακα σε ετήσια βάση (<http://scienceline.ucsb.edu/getkey.php?key=7182>).

Σε σχέση με την προστασία των περιοχών του Ευρωπαϊκού Δικτύου Natura 2000 της χώρας μας, οι περιοχές δηλαδή που οφείλουμε να προστατεύσουμε σαν “κόρη οφθαλμού” λόγω της πολύτιμης βιοποικιλότητας που φιλοξενούν, να υπενθυμίσω ότι στις 17 Δεκεμβρίου 2020 το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταδίκασε τη χώρα μας για παράβαση της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ περί «Διατήρησης των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας». Η καταδικαστική για τη χώρα μας

απόφαση (C-849/19) καταδεικνύει ευκρινώς τις χρόνιες παθογένειες και τη συστηματική και ευρεία αδυναμία της Ελλάδας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της για την προστασία σημαντικών οικοτόπων και ειδών. Διαχρονικά, οι κυβερνήσεις της χώρας απέτυχαν να ορίσουν εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας (δηλαδή έως το 2012) τους απαιτούμενους στόχους διατήρησης και δεν θέσπισαν τα αναγκαία μέτρα διατήρησης για τα προστατευόμενα είδη και τους οικοτόπους στις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) του Ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου Natura 2000, ενώ ακόμα μέχρι σήμερα δεν έχουν καθοριστεί τα απαραίτητα μέτρα και οι στόχοι.

III. Η Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030

Η Ελλάδα ψήφισε την πρώτη Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα το 2014 μέχρι το 2020 που τέθηκαν γενικοί και ειδικοί στόχοι. Σύμφωνα με Έκθεση επιστημονικών φορέων κανένας γενικός ή ειδικός στόχος της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα δεν παρουσιάζει σημαντική πρόοδο. Ακόμα και στους στόχους που συνδέονται με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας η πρόοδος που σημειώνεται είναι μερική. Ο συντονιστικός και εποπτικός ρόλος του αρμόδιου υπουργείου απουσιάζει ενώ δεν έχει προς το παρόν αποτελέσει μοχλό για τον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας και της κοινωνίας.

Η Στρατηγική της Ε.Ε. για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 που ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 20 Μαΐου 2020, ως μέρος της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας στοχεύει να θέσει τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης σε τροχιά ανάκαμψης με ορίζοντα το 2030, προς όφελος των πολιτών, του κλίματος και του πλανήτη. Με βάση τον σχετικό οδηγό της Επιτροπής, οι ζώνες αυστηρής προστασίας θα πρέπει να είναι ζώνες ελάχιστης ή μηδενικής ανθρωπογενούς παρέμβασης, όπου ακόμη και η θήρα ή η βόσκηση θα πρέπει να επιτρέπονται κατόπιν μελέτης που να αποδεικνύει ότι ευνοούν τη βιοποικιλότητα. Προφανώς και θα είναι ζώνες αποκλεισμού επενδύσεων πάσης μορφής. Στη μετά τη νόσο COVID-19 εποχή, η στρατηγική αποσκοπεί στην οικοδόμηση της ανθεκτικότητας των κοινωνιών μας σε μελλοντικές απειλές, όπως:

- οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής,
- οι δασικές πυρκαγιές,
- η επισιτιστική ανασφάλεια,
- οι επιδημικές εκρήξεις ασθενειών — μεταξύ άλλων με την προστασία των άγριων ειδών και την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου άγριων ειδών.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι δεν έχει ακόμα ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο η δεσμευτική Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.

Η στρατηγική περιλαμβάνει συγκεκριμένες δεσμεύσεις και δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2030 όπως:

1. Δημιουργία ευρύτερου δικτύου προστατευόμενων περιοχών σε επίπεδο ΕΕ στην ξηρά και τη θάλασσα

Η Ε.Ε. θα διευρύνει τις υφιστάμενες περιοχές Natura 2000, με αυστηρή προστασία για τις περιοχές με πολύ υψηλή βιοποικιλότητα και κλιματική αξία. Το δίκτυο θα πρέπει να προστατεύει με νόμο τουλάχιστον το 30% των χερσαίων και το 30 % των θαλάσσιων εκτάσεων της Ε.Ε., και ενσωματώνει οικολογικούς διαδρόμους, στο πλαίσιο ενός διευρωπαϊκού δικτύου για τη φύση, να προστατεύει αυστηρά τουλάχιστον το 30 % των προστατευόμενων περιοχών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων όλων των πρωτογενών και παλαιών δασών και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά όλες τις προστατευόμενες περιοχές, με τον καθορισμό σαφών στόχων και μέτρων διατήρησης και την κατάλληλη παρακολούθησή τους.

2. Δρομολόγηση σχεδίου αποκατάστασης της φύσης της Ε.Ε.

Μέσω συγκεκριμένων δεσμεύσεων και δράσεων, η ΕΕ επιδιώκει να αποκαταστήσει τα υποβαθμισμένα οικοσυστήματα έως το 2030 και να τα διαχειριστεί με βιώσιμο τρόπο, αντιμετωπίζοντας τους βασικούς παράγοντες απώλειας βιοποικιλότητας.

3. Το σχέδιο περιλαμβάνει τις ακόλουθες δεσμεύσεις για το 2030:

- πρόταση για νομικά δεσμευτικούς στόχους της ΕΕ για την αποκατάσταση της φύσης το 2021, με την επιφύλαξη της εκτίμησης των επιπτώσεων,
- αποκατάσταση σημαντικών περιοχών υποβαθμισμένων και πλούσιων σε άνθρακα οικοσυστημάτων,
- διασφάλιση ότι οι οικότοποι και τα είδη δεν παρουσιάζουν επιδείνωση, και ότι τουλάχιστον το 30 % εκείνων που βρίσκονται σε δυσμενή κατάσταση διατήρησης επιτυγχάνουν ικανοποιητική κατάσταση ή τουλάχιστον δείχνουν θετική τάση,
- αντιστροφή της μείωσης των επικονιαστών,
- μείωση του κινδύνου και της χρήσης χημικών φυτοφαρμάκων κατά 50 % και μείωση της χρήσης πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων κατά 50 %,
- διαχείριση τουλάχιστον του 25% των γεωργικών εκτάσεων βάσει βιολογικής γεωργίας και σημαντική αύξηση της υιοθέτησης αγροοικολογικών πρακτικών,
- αποκατάσταση σημαντικών περιοχών μολυσμένων εδαφών,
- φύτευση 3 δισεκατομμυρίων δέντρων για βιοποικιλότητα, σύμφωνα με τις οικολογικές αρχές,
- αποκατάσταση τουλάχιστον 25.000 χλμ. ποταμών ελεύθερης ροής,
- μείωση κατά 50% του αριθμού των ειδών του «κόκκινου καταλόγου» που απειλούνται από χωροκατακτητικά ξένα είδη,
- μείωση των απωλειών θρεπτικών ουσιών από λιπάσματα κατά 50%, με αποτέλεσμα τη μείωση της χρήσης λιπασμάτων κατά τουλάχιστον 20%,
- στήριξη των πόλεων με πληθυσμό τουλάχιστον 20.000 κατοίκων για ανάπτυξη φιλόδοξων σχεδίων οικολογικού προσανατολισμού των πόλεων έως το τέλος του 2021,
- εξάλειψη ή περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων αλιείας και εξόρυξης σε ευαίσθητα είδη και οικοτόπους,
- εξάλειψη ή μείωση των παρεμπιπτόντων θαλάσσιων ειδών σε επίπεδο που επιτρέπει την ανάκτηση και διατήρησή τους.

4. Θέσπιση μέτρων για να καταστεί δυνατή η αναγκαία μετασχηματιστική αλλαγή

Η στρατηγική αναδεικνύει την αποδέσμευση της χρηματοδότησης για τη βιοποικιλότητα και τη θέση σε εφαρμογή ενός νέου, ενισχυμένου πλαισίου διακυβέρνησης προς

- εξασφάλιση καλύτερης εφαρμογής και παρακολούθηση της προόδου,
- βελτίωση των γνώσεων, της χρηματοδότησης και των επενδύσεων,
- ενισχυμένο σεβασμό της φύσης κατά τη λήψη δημόσιων και επιχειρηματικών αποφάσεων.

5. Θέσπιση μέτρων για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας πρόκλησης της βιοποικιλότητας

Τα μέτρα αυτά θα καταδείξουν ότι η Ε.Ε. είναι έτοιμη να δώσει το παράδειγμα για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κρίσης βιοποικιλότητας, ειδικότερα με τις προσπάθειές της για την επιτυχή έγκριση ενός φιλόδοξου παγκόσμιου πλαισίου βιοποικιλότητας στο πλαίσιο της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα.

IV. Συμπεράσματα

Εν κατακλείδι, για να τηρήσουμε τις δεσμεύσεις που λάβαμε στα εν θέματι Φόρα και να προστατεύσουμε «με καθεστώς απόλυτης προστασίας το 10% και αυστηρής προστασίας τουλάχιστον το 30% των εκτάσεων της χώρας με ενσωμάτωση οικολογικών διαδρόμων», θα πρέπει να αποσυρθεί οριστικά το Κεφάλαιο Γ΄ του νομοσχεδίου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας που κατέθεσε τον περασμένο Ιούλιο. Στην ολιγόμηρη δημόσια διαβούλευση που προηγήθηκε προκάλεσε 850 αρνητικά σχόλια πολιτών, επιστημονικών φορέων και οργανώσεων. Το προτεινόμενο νομοθέτημα επιτρέπει τη διάνοιξη δρόμων και την κατασκευή δικτύων μεταφοράς ενέργειας ακόμα και στους πυρήνες των περιοχών Natura, σημαντικές ανθρωπογενείς παρεμβάσεις εντός ευαίσθητων οικοσυστημάτων.

Επίσης, επιτρέπει τουριστικές εγκαταστάσεις και διευκολύνει τη χωροθέτηση ΑΠΕ στις ζώνες προστασίας της φύσης (το κομμάτι γύρω από τον πυρήνα μιας περιοχής Natura), ακόμα και υπόγειες εξορυκτικές δραστηριότητες. Στη δε ζώνη διατήρησης οικοτόπων, ουσιαστικά καταργεί το μεγαλύτερο μέρος των υφιστάμενων περιορισμών, ως αυτές να μην αποτελούν σημαντικό κομμάτι ενός οικοσυστήματος κ.λ.π.

Στο παγκόσμιο συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Φύσης (IUCN), η χώρα δεσμεύτηκε «να γίνει πρωταθλήτρια στην πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας της Ε.Ε. για την προστασία του περιβάλλοντος», τονίζοντας πως «η ανακήρυξη του καθεστώτος προστασίας για όλες τις περιοχές NATURA 2000 θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2022, μέσω μιας απολύτως διαφανούς και συμπεριληπτικής διαδικασίας». Για να γίνει αυτό και να επιτευχθεί η αποτελεσματική θωράκιση των προστατευόμενων περιοχών της χώρας μας, είναι επιτακτική ανάγκη να ολοκληρωθούν ορθά το ταχύτερο δυνατόν οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες και να εκδοθούν τα προεδρικά διατάγματα και τα σχέδια διαχείρισης αλλά και το νέο «αυστηρότερο» -κατά τα λεγόμενα του αρμόδιου Υπουργού. Ειδικό Χωροταξικό για τις ΑΠΕ, ώστε οι προστατευόμενες περιοχές να αποκτήσουν επιτέλους το προστατευτικό καθεστώς που αρμόζει στη σημασία τους, σε πλήρη συμμόρφωση με τις ενωσιακές υποχρεώσεις της χώρας.

Ε. Θέματα προστασίας της βιοποικιλότητας: Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α., Εθνική Στρατηγική Προστασίας των Υπεραιωνόβιων Δέντρων, χρηματοδοτήσεις και βιοποικιλότητα. Ειδικότερα θέματα: α) Η προστασία των σπηλαίων και των ενδημικών σπηλαιόβιων οργανισμών, β) Η επανεισδοχή του κάστορα στην Ελλάδα και γ) Η προστασία των άγριων μελισσών και των λοιπών επικονιαστών

Εισηγήτρια: Χαρούλα (Χαρά) Καφαντάρη

I. Εισήγηση

i. Προστασία βιοποικιλότητας- Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.ΚΑ.)

Σήμερα, αντιμετωπίζουμε μια τριπλή απειλή, την κλιματική κρίση, την ατμοσφαιρική ρύπανση και την απώλεια της βιοποικιλότητας. Η διατήρηση, η προστασία και η βιώσιμη διαχείριση των ευαίσθητων και πολύτιμων οικοσυστημάτων του δικτύου NATURA 2000 οφείλει πλέον να πραγματοποιείται, με επιστημονικούς και όχι με γραφειοκρατικούς όρους.

Μεγάλη ευκαιρία για την προστασία της βιοποικιλότητας αποτέλεσε η Διεθνής Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα στο Κουνμίνγκ της Κίνας, και η αποδοχή (της λεγόμενης) διακήρυξης του Κουνμίνγκ, η οποία φιλοδοξεί να θέσει αρχές για διάσωση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας μέχρι το 2050.

Στην Ελλάδα το 1/3 περίπου της στεριάς και το 1/5 της θάλασσας αποτελούν προστατευόμενες περιοχές του δικτύου NATURA 2000.

Ο Οργανισμός που νομοθετήθηκε για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή, είναι ο Ο.ΦΥ.ΠΕ.ΚΑ. Η διοίκηση του ΟΦΥΠΕΚΑ αποτελείται από 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο, όπου συμμετέχουν στελέχη του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, (οι δύο Γενικοί Διευθυντές Δασών και Περιβαλλοντικής Πολιτικής), ο Πρόεδρος της Επιτροπής Φύσης κ.α. Η επικράτεια που δραστηριοποιείται ο Ο.ΦΥ.ΠΕ.ΚΑ. είναι το 27% περίπου της χερσαίας και το 17% της θαλάσσιας επικράτειας της χώρας.

Το σχέδιο δράσης, για το χρονικό διάστημα 2021 - 2024 έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο και βρίσκεται σε τελική έγκριση και από το Υπουργείο με 59 δράσεις που αφορούν στην προστασία της βιοποικιλότητας, σε σύστημα παρακολούθησης των προστατευόμενων περιοχών, σε έργα υποδομής και δράσεις που αφορούν στην ενεργοποίηση των πολιτών, καθώς επίσης και σε έργα υποστήριξης της λειτουργίας του Ο.ΦΥ.ΠΕ.ΚΑ..

Οι πηγές χρηματοδότησης προέρχονται από το Ταμείο Ανάκαμψης, με ένα κονδύλι 100 και πλέον εκατομμυρίων, για έργα βιοποικιλότητας, από το ΕΠ –ΥΜΕΠΕΡΑΑ (Επιχειρησιακό πρόγραμμα Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρου Ανάπτυξης) με προγράμματα για τη Κεντρική Υπηρεσία, φορείς και τις καινούργιες μονάδες, από ένταξη έργων στη σύγχρονη προγραμματική και από το τακτικό προϋπολογισμό περίπου στα 150 εκατομμύρια ευρώ).

Οι βασικές κατευθύνσεις έργων - προτάσεων και δράσεων - στο Ταμείο Ανάκαμψης, είναι η προστασία της βιοποικιλότητας, η εγκατάσταση ενός δικτύου μονοπατιών και περιπατητικών διαδρομών στη χώρα, η προστασία της ξερολιθιάς που υπάρχει σε αρκετές περιοχές, ειδικά στη νησιωτική περιοχή, το Εθνικό Σύστημα Μόνιμης Παρακολούθησης ύψους 36 εκατομμυρίων, ο εκσυγχρονισμός υποδομών, η αποκατάσταση των αναβαθμίδων, η ψηφιοποίηση συλλογών της φυσικής ιστορίας και η δημιουργία της εταιρικής ταυτότητας για την ελληνική φύση. Επιπρόσθετα, η εκπαίδευση πέντε σκύλων, που θα είναι σε θέση να εντοπίζουν δηλητηριασμένα δολώματα -σημαντική πληγή για πολλά είδη βιοποικιλότητας, ερευνητικά προγράμματα και προτάσεις, εγκεκριμένα σχέδια διαχείρισης για την περίθαλψη άγριων ζώων με την αναβάθμιση του ορνιθολογικού σταθμού των Αντικυθήρων, καθώς και την ενίσχυση της βιώσιμης εταιρικής διακυβέρνησης και επιχειρηματικότητας για τη βιοποικιλότητα, καθώς επίσης, η δημιουργία συνεργειών με άλλους φορείς, προκειμένου να ενσωματωθεί η βιοποικιλότητα και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και σε άλλες τομεακές πολιτικές.

Για τη προστασία των δασικών συστημάτων, συστήθηκε η **Γενική Γραμματεία Δασών**.

Στόχοι: η χάραξη της δασικής πολιτικής της χώρας, ο επιτελικός σχεδιασμός, ο συντονισμός με τις αντίστοιχες Διευθύνσεις Δασών των Περιφερειακών Δασικών υπηρεσιών στην υλοποίηση της δασικής πολιτικής. Οι τομείς δασικής πολιτικής είναι η προστασία, η ανάπτυξη και η βιώσιμη διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, η παρακολούθηση της υγειονομικής κατάστασής τους, η διατήρηση της δασικής βιοποικιλότητας και του δασικού τοπίου, η διατήρηση του πολυλειτουργικού χαρακτήρα των δασικών συστημάτων, η παροχή των αγαθών και των υπηρεσιών τους προς το κοινωνικό σύνολο, η υλοποίηση πολιτικών για την εξασφάλιση απασχόλησης και εισοδήματος στον παραδασόδιο πληθυσμό. Επίσης, η αποκατάσταση του περιβάλλοντος στις καμένες εκτάσεις, και η εκπλήρωση των ευρωπαϊκών και διεθνών υποχρεώσεων της χώρας μας.

Για την πρόληψη υπάρχουν κονδύλια και από το Ταμείο Ανάκαμψης (200 εκατομμύρια ευρώ εκ των οποίων τα 150 εκατομμύρια δίνονται για αναδασώσεις και τα 50 εκατομμύρια για τα έργα -καθαρισμούς δασών και δασικών εκτάσεων, συντήρηση του συνόλου του δασικού οδικού δικτύου, συντήρηση και διάνοιξη αντιπυρικών ζωνών, συντήρηση υφιστάμενων υδατοδεξαμενών και προμήθεια νέων, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, συντήρηση και τοποθέτηση πυροφυλακίων, καθώς και προμήθεια σύγχρονων συστημάτων πυρανίχνευσης).

Ιστορική αναδρομή:

Το 1836 ιδρύθηκε η Δασική Υπηρεσία, θεσπίστηκαν τα πρώτα δασοδιοικητικά μέτρα και πραγματοποιήθηκε η πρώτη απογραφή της Δημόσιας Δασικής Υπηρεσίας. Ουσιαστικά, στις αρχές του εικοστού αιώνα οργανώθηκαν οι δασικές υπηρεσίες, έγιναν αρκετές αναδιοργανώσεις, και το 1977 υπήρξε ένα Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ), σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου καθορίστηκε η οργανωτική διάρθρωση των δασικών υπηρεσιών σε νομαρχιακό επίπεδο, όπως ισχύει και μέχρι και σήμερα. Το 1991 ιδρύθηκε για πρώτη φορά Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος, στην οποία υπήχθη η Γενική Διεύθυνση Δασών με επτά διευθύνσεις

αποκεντρωμένες σε όλη τη χώρα, όμως, το 1997 με την ίδρυση των κρατικών περιφερειών ιδρύθηκαν οι Γενικές Διευθύνσεις των Περιφερειών και οι Διευθύνσεις Δασών της Περιφέρειας και έτσι οι αρμοδιότητες υλοποίησης της δασικής πολιτικής μεταφέρθηκαν στους κατά τόπους Περιφερειάρχες. Το 2010, η αρμοδιότητα σχεδιασμού και χάραξης της δασικής πολιτικής μεταφέρθηκε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ενώ η υλοποίησή της μεταφέρθηκε στις επτά Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας. Υπήρχε η Γενική Διεύθυνση στο Υπουργείο αλλά η υλοποίηση της πολιτικής γινόταν στις αποκεντρωμένες διοικήσεις που υπάγονταν στο Υπουργείο Εσωτερικών. Το 2010, συστάθηκε η Ειδική Γραμματεία Δασών, στην οποία εντάχθηκε η Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών με τις αντίστοιχες θεματικές της διευθύνσεις και τα τμήματα, η οποία δεν είχε στην αρμοδιότητά της όπως και πριν τις Διευθύνσεις Δασών κατά τόπους, γιατί συνέχισαν να υπάγονται στην αποκεντρωμένη. Στις 5 Αυγούστου του 2021, με Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου που κυρώθηκε με το ν. 4824/2021, οι δασικές υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας μεταφέρθηκαν στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με το σύνολο των αρμοδιοτήτων του προσωπικού, των οργανικών θέσεων και της υλικοτεχνικής υποδομής τους και θα λειτουργούν εφεξής με την ίδρυση της Γενικής Γραμματείας Δασών ως περιφερειακές υπηρεσίες αυτού.

II. Εθνικό Σχέδιο Αναδασώσεων

Το Εθνικό Σχέδιο Αναδασώσεων επικεντρώνεται κυρίως σε εκτάσεις που βρίσκονται κοντά ή γύρω από οικιστικές περιοχές, με σκοπό την προστασία τους εξαιτίας της εμφανιζόμενης διάβρωσης των εδαφών και εκτάσεις που δεν υφίσταται ή αδυνατεί η εγκατάσταση τεχνικής βλάστησης με φυσική αναγέννηση. Οι εκτιμώμενες εκτάσεις προς αναδάσωση είναι περίπου 16.500 εκτάρια, δηλαδή, 165.000 στρέμματα και ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός είναι περίπου στο σύνολό του 200 εκατομμύρια. Βασική προτεραιότητα αποτελεί η υλοποίηση της πιλοτικής εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Αναδασώσεων και η αναβάθμιση των δασικών φυτωρίων - μέσα από αυτό θα δοκιμασθούν σύγχρονα καινοτόμα συστήματα, όπως είναι (τηλε-αισθητήρες, τηλε-έλεγχος, το πώς αναπτύσσεται το δάσος, ο έλεγχος όλων των μετεωρολογικών και κλιματολογικών παραμέτρων).

Η Περιβαλλοντική μεταρρύθμιση **«Απάτητα Βουνά»**, αφορά σε 6 ορεινούς όγκους σε καθεστώς αυστηρής προστασίας:

Σάος στη Σαμοθράκη, το ψηλότερο βουνό του Αιγαίου, με συγκλονιστικά οικοσυστήματα, με πολλά νερά, με ένα είδος μαργαρίτας που είναι ενδημικό και σε κανένα άλλο μέρος του κόσμου δεν υπάρχει παρόμοια, καθώς και 1411 εγκλιματισμένα και ενδημικά είδη φυτών,

Σμόλικας, το δεύτερο ψηλότερο βουνό της χώρας με αρπακτικά πουλιά,

Τύμφη με αγριόγιδα και λύγκα,

Λευκά Όρη - με απολιθωμένους σπόγγους και μικροβακτήρια ηλικίας 150 εκατομμυρίων ετών,

Ταΰγετος ή αλλιώς Πενταδάκτυλος με το πυραμιδικό σχήμα - ένα βουνό για το οποίο ακόμα δεν υπάρχουν εκτεταμένες αναφορές και δεν έχει ερευνηθεί επαρκώς με ενδημική πανίδα και εξαιρετικά τοπία,

Χατζή, στη Θεσσαλία- ένα βουνό που η κορυφή του φτάνει πάνω από τα 2.000 μέτρα, χαρακωμένο με πλαγιές, με γκρεμούς και χαράδρες με μοναδικά φυτά.

Επίσης, έγινε αναφορά στο **Κέντρο Επεξεργασίας, Ελέγχου και Πιστοποίησης του Δασικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού**, για την πιστοποίηση του δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού, ώστε η Τράπεζα Γενετικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού να κατοχυρώνει τα ενδημικά είδη της χώρας και οι σπόροι να χρησιμοποιούνται στα δημόσια δασικά φυτώρια.

III. Επί μέρους θέματα :

i. Νυχτερίδες

Η νυχτερίδα είναι σημαντικός κρίκος στον κύκλο της αγροτικής παραγωγής. Δημιουργούνται πέντε χιλιάδες τεχνητά καταφύγια για νυχτερίδες σε πεδινές αγροτικές εκτάσεις και περιοχές, με προτεραιότητα σε περιοχές όπου απουσιάζουν δέντρα ή άλλες κατάλληλες θέσεις για να χρησιμοποιηθούν από τις νυχτερίδες ως καταφύγια. Έτσι, αναμένεται να αυξηθούν τα πεδία τροφοληψίας τους και να ευνοούνται είδη νυχτερίδας, που δρουν προς όφελος των αγροτών, καθώς καταναλώνουν επιβλαβή έντομα. Σε δεύτερο χρόνο αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση της χρήσης παρασιτοκτόνων και τη μετατροπή συμβατικών αγρών σε αγρούς βιολογικής καλλιέργειας.

ii. Υπεραιωνόβια δέντρα

Τρέχει πρόγραμμα για την προστασία των υπεραιωνόβιων δέντρων της Ελλάδας- ηλικίας μεγαλύτερης των 200 ετών , με συστηματική καταγραφή -γεωχωρική πλατφόρμα και ένα χαρτογραφικό δίκτυο με πληροφορίες για τη βιολογική και πολιτισμική ταυτότητα και συνεισφορά τους, καθώς και τρόπους προστασίας και ανάδειξή τους ως σημαντικά στοιχεία, όχι μόνο της φυσικής κληρονομιάς, αλλά και της πολιτισμικής κληρονομιάς του κάθε τόπου όπου βρίσκονται.

iii. Άγριοι επικονιαστές του Αιγαίου και της Ελλάδας

Οι επικονιαστές είναι σημαντικοί, σχετίζονται με την επικονίαση, μία λειτουργία πολύ σημαντική στη φύση, με αποφασιστικό ρόλο για την αναπαραγωγή και την εξέλιξη των φυτών, την αγροτική καλλιέργεια και κυρίως την προστασία και την ύπαρξη της βιοποικιλότητας και κατ' επέκταση των οικοσυστημάτων.

Εκτελούν ανεκτίμητη οικοσυστημική υπηρεσία για τη διατήρηση της φύσης και αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο για τα χερσαία παραγωγικά οικοσυστήματα, για την παραγωγή της τροφής μας, για την επιβίωσή μας και για την οικονομία εν γένει. Μπορεί να ανήκουν σε διάφορες ομάδες, όπως πουλιά, σαύρες, θηλαστικά, μεταξύ των οποίων και οι νυχτερίδες, αλλά τα σπουδαιότερα όλων είναι τα έντομα. Τα σκαθάρια, οι μύγες, τουλάχιστον δύο μεγάλες ομάδες από αυτές που είναι πραγματικά σημαντικοί επικονιαστές, οι πεταλούδες, και κυρίως οι μέλισσες, οι οποίες διακρίνονται σε δύο ομάδες, (στις άγριες ή τις μοναδικές μέλισσες- οι οποίες είναι και οι περισσότερες, πάνω από είκοσι χιλιάδες είδη σε παγκόσμια κλίμακα) και στις κοινωνικές μέλισσες.

Το 2000, στο πλαίσιο της Συνθήκης για τη βιοποικιλότητα, υιοθετήθηκε παγκοσμίως η διεθνής πρωτοβουλία για τους επικονιαστές και το 2018 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους επικονιαστές, με πολλές εθνικές

αποκρίσεις, σε παγκόσμια κλίμακα, αλλά και στη Μεσόγειο και στην Ευρώπη και με εκκρεμότητα στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, με τη Διακυβερνητική Επιστημονική Επιτροπή Βιοποικιλότητας, οι επικονιαστές έχουν μειωθεί σημαντικά στην Ευρώπη και μία από τις κύριες αιτίες είναι η αύξηση της χρήσης των νέων γεωργικών φαρμάκων, των νεονικοτινοειδών. Η Ελλάδα είναι η πιο πλούσια χώρα στην Ευρώπη και από τις πιο πλούσιες παγκοσμίως στην ύπαρξη των επικονιαστών. Υπάρχουν επάνω από 2.000 χιλιάδες διαφορετικά είδη άγριων επικονιαστών, 1.200 είδη άγριων μελισσών

iv. Σπήλαια

Η Ελλάδα διαθέτει περίπου 10.000 σπήλαια και βραχοσκεπές, διεκδικώντας την πρώτη θέση σε παγκόσμια κλίμακα σε αριθμό σπηλαίων -τα τουριστικά αξιοποιήσιμα σπήλαια της χώρας δεν ξεπερνούν τα 30.

Υπάρχει πλούσιο υλικό καταγραφής τους, καθώς και της άγριας πανίδας τους, των προβλημάτων και των δυνατοτήτων αξιοποίησής τους, με ιδιαίτερη αναφορά στο σπήλαιο της Αλιστράτης, το μοναδικό σπήλαιο στο κόσμο που έχει αυτόματο ρομπότ ξεναγό. Κάθε σπήλαιο έχει το δικό του μικρόκοσμο και τα περισσότερα βρίσκονται έξω από περιοχές NATURA.

v. Κάστορας

Ο κάστορας είναι το δεύτερο μεγαλύτερο ημιυδρόβιο τρωκτικό στον κόσμο. Ζει αποκλειστικά μέσα και γύρω από υδάτινες επιφάνειες, απομακρύνεται ελάχιστα από το νερό, 15 με 20 μέτρα το πολύ, φτιάχνει φράγματα και στοές για να προφυλάσσεται και να αναπαράγεται και τρέφεται με ξύλα, βλάστηση και καρπούς.

Συμπεριλαμβάνεται στα παραρτήματα 2,4 και 5 της Οδηγίας για τους οικοτόπους της Ε.Ε. και στο παράρτημα 3 της Σύμβασης της Βιέννης.

Αποτελεί βασικό στοιχείο ζωής για πολλά άλλα είδη, επιδρά στο θέμα της υδρολογίας, της βλάστησης, συνδράμει στη μείωση πλημμυρών, με την εναπόθεση των κλαδιών και συμβάλλει πάρα πολύ στο καθαρό περιβάλλον.

Στην Ελλάδα, από τα ευρήματα που υπάρχουν, ο κάστορας είχε συνεχή παρουσία τα τελευταία 25.000 χρόνια. Ξεκίνησε τη νεολιθική εποχή στον Έβρο, αλλά την κλασική στον Αλφειό Ποταμό. Η εξαφάνιση σημειώνεται τον 18ο αιώνα και μια από τις ετυμολογικές εξηγήσεις για την ονομασία της Καστοριάς δίνεται ακριβώς λόγω της ύπαρξης των καστόρων. Λίγοι κάστορες έζησαν στο τέλος του 19ου αιώνα στην Ευρώπη.

Ο κύριος λόγος ήταν το εντατικό κυνήγι για τη γούνα, το κρέας αλλά και το castoreum, έκκριμα από κάστορες που χρησιμοποιείται στην αρωματοποιία. Προγράμματα προστασίας και επανεισαγωγής του ευρασιατικού κάστορα υπάρχουν σε πολλές περιοχές της Γαλλίας, Γερμανία, Ελβετίας, Ισπανίας. Στην Γερμανία δε υπολογίζεται ότι κατά το τέλος του 19ου αιώνα επιζούσαν 200 άτομα σε περιοχές του Έλβα. Το 2019 ο πληθυσμός τους έφτασε 40.000 άτομα, από τα οποία υπολογίζουν οι επιστήμονες 6000 ότι είναι απόγονοι των 200.

Στην Ελλάδα, μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, το εξοντωτικό κυνήγι του κάστορα, είχε μειώσει τους πληθυσμούς του. Η επανεισδοχή του κάστορα στην Ελλάδα μπορεί να έχει ευνοϊκές επιπτώσεις στο οικοσύστημα, μπορεί να έχει και αρνητικές, για αυτό

χρειάζονται από τα σχετικά επιστημονικά Ινστιτούτα μελέτες, διερευνήσεις, επιστημονική τεκμηρίωση και κατόπιν δράσεις.

IV. Επίδικα

Η αποκατάσταση και η προστασία της βιοποικιλότητας απαιτεί συγκεκριμένο σχεδιασμό πάνω σε επιστημονικά δεδομένα, συνεργασίες σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο, κύρωση διεθνών συμβάσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, πρωτόκολλα κλπ.

Βασικό επίδικο, είναι το κατά πόσο οι νόμοι των τελευταίων ετών βοήθησαν και βοηθούν στη προστασία της βιοποικιλότητας.

Υπήρξαν αντίθετες εκτιμήσεις και απόψεις για την ύπαρξη και λειτουργία του Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α (αρνητική κριτική, ως Αθηνοκεντρικό μοντέλο, δράσεις περισσότερο σε κεντρικό επίπεδο Υπουργείου, κατάργηση Διοικήσεων Φορέων Διοικήσεων Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ), μη ενίσχυση της Διεύθυνσης Βιοποικιλότητας, υδροκέφαλη στρατηγική, που θέτει σε κίνδυνο την αποτελεσματική προστασία της ελληνικής φύσης και τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού των φορέων διαχείρισης, αναφορά στις συγκρούσεις των διαφόρων υπηρεσιών).

Επίσης, διαφορετική αντιμετώπιση των φορέων διαχείρισης - ΦΔΠΠ (κρίθηκε αρνητικά η κατάργηση φορέων οι οποίοι γνώριζαν καλά την περιοχή, παρακολουθούσαν την υλοποίηση των διαχειριστικών σχεδίων, είχαν επαφή με την τοπική κοινωνία, θέματα που δημιουργήθηκαν με τους εργαζόμενους).

Επιπλέον υπήρξε βασική αντίθεση απόψεων στον τρόπο ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ της ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ-ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ (π.χ. πυρκαγιές και καταστροφές μελισσιών, χωροθέτηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) χωρίς σχεδιασμό).

i. Επιμέρους επίδικα:

-Υπάρχει πολύ μικρή πρόοδος στην υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα.

- Δασικοί χάρτες και Χρονοδιάγραμμα περαίωσής τους.

- Ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες - αναφορά στη μεγάλη καθυστέρηση, καθώς και στην καταδίκη που έχει η χώρα μας από τον Δεκέμβριο του 2000 στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

-Δασικές υπηρεσίες - εκκρεμότητες στις τροποποιήσεις του θεσμικού πλαισίου, σοβαρότατα προβλήματα για το πότε θα γίνει η μεταφορά των δασικών υπηρεσιών, πώς θα γίνει η στελέχωση και η διοικητική οικονομική υποστήριξη.

- Το 2009 έγινε πρόταση από την Πυροσβεστική Υπηρεσία, εκτός από την ΕΜΑΚ να υπάρχει ένα ειδικό τμήμα ορεινών διαδρομών, για να επιβλέπουν τα δάση.

-«Δρυάδες»- απέτυχαν, ή, όχι.

- Η περιβαλλοντική νομοθεσία προσαρμόζεται στις ανάγκες της κοινωνίας και του Περιβάλλοντος, ή της κερδοφορίας των μονοπωλιακών ομίλων.

- Συνεχίζεται η ληστρική εκμετάλλευση και η καταστροφή των δασών και ορεινών όγκων της Ελλάδας και με την κατάληψη από πάρκα ανεμογεννητριών,

φωτοβολταϊκών, από ομίλους που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό και την αγροτοδιατροφή με καταστροφικά αποτελέσματα για το περιβάλλον, για τον λαό που πληρώνει πανάκριβα την πράσινη ενέργεια, για την πανίδα και τη χλωρίδα, για το έδαφος και τα νερά.

- Ανακοινώθηκαν έξι «Απάτητα Βουνά», όμως δεν προστατεύονται στο σύνολό τους. Υπάρχει ανησυχία ότι αφορούν σε μια μικρή έκταση σε κάθε ορεινό όγκο, γύρω στο 5% με 10% κατά μέσο όρο.

- Το όρος Χατζή, είναι το 20ο στην κατηγορία Β - τι θα γίνει με τα προηγούμενα 19;.

-Οι επικοινωνιστές και γενικά, και ειδικά στο Αιγαίο αντιμετωπίζουν πολλές απειλές π.χ. η υπερβολική μελισσοκομία είναι εχθρική προς τις άγριες μέλισσες.

-Η κλιματική αλλαγή, δείχνει ότι στα τέλη του 20^{ου} αιώνα, θα υπάρχει κακή πρόβλεψη αναπαραγωγής και μόνο τα φυτά, τα οποία ανθοφορούν νωρίς την άνοιξη και μέσα στον χειμώνα, θα έχουν μέλλον.

- Η Ελλάδα δεν έχει υιοθετήσει τη διεθνή ούτε την Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τους επικοινωνιστές.

- Τα σπήλαια δέχονται πιέσεις, διότι είτε είναι τουριστικά αξιοποιημένα, είτε είναι πολύ επισκέψιμα από τουρίστες κυρίως, ή από θρησκευόμενους, που επισκέπτονται σπήλαια με λατρευτική σημασία.

-Υπάρχουν πολλά προβλήματα στη γνώση μας για την πανίδα τους, γιατί τα περισσότερα είδη δεν έχουν περιγραφεί. Επίσης, ο αριθμός των σπηλαίων των οποίων ξέρουμε την πανίδα, δεν ξεπερνάει τα 550 σπήλαια από τα πολύ περισσότερα από 10.000 που είναι γνωστά σε όλη την Ελλάδα.

-Δεν υπάρχει ειδικό θεσμικό πλαίσιο για τα σπήλαια Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των σπηλαίων είναι αδιευκρίνιστο, γιατί δεν έχει καθοριστεί, όπως λέει το Σύνταγμα, από διάφορα νομοθετήματα.

-Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), περιφερειακές και κεντρικές, αλλά και οι αστυνομικές αρχές κλπ., δεν έχουν το κατάλληλο προσωπικό για να πραγματοποιήσει με ασφάλεια αυτοψίες σε σπήλαια. Υπάρχει πλήρης αδιαφάνεια διαχείρισης τουριστικών σπηλαίων, εκτός αυτών που διαχειρίζεται το Υπουργείο Πολιτισμού και υπάρχει αδιαφορία και ανοχή της Διοίκησης και των Αρχών στη διατήρηση της μεγάλης και ανεξέλεγκτης επισκεψιμότητας και τις αυθαίρετες επεμβάσεις σε μη τουριστικά σπήλαια.

-Το Υπουργείο Πολιτισμού δεν έχει αναλάβει πρωτοβουλίες για την προστασία σπηλαίων, ούτε έχει συμμετάσχει ποτέ σε αδειοδοτήσεις έργων στα σπήλαια - αυτό το έχει δείξει επανειλημμένα και ο Συνήγορος του Πολίτη.

-Όσον αφορά στα ενδημικά είδη, το Προεδρικό Διάταγμα του 1981 δεν έχει επικαιροποιηθεί ποτέ.

-Η βάση δεδομένων για τα ενδημικά είδη της Ελλάδας δεν δημιουργήθηκε ποτέ. Οι ελάχιστονες κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών, όπως τα καταφύγια άγριας ζωής, δεν έχουν αξιολογηθεί όταν μετατράπηκαν από καταφύγια θηραμάτων σε καταφύγια άγριας ζωής. Αυτό είναι ένα τεράστιο πρόβλημα, γιατί πλέον υπάρχουν και οικισμοί μέσα σε καταφύγια άγριας ζωής.

-Όσον αφορά στον Κάστορα-πώς μπορεί η επανεισαγωγή να γίνει πραγματικότητα για τα Ελληνικά δεδομένα.

-Σχετικά με τα σπήλαια και τους κάστορες υπάρχουν φόβοι ότι η καταγραφή και η περιγραφή της κατάστασης γίνεται με κριτήριο τη δυνατότητα αξιοποίησης και κερδοφορίας από την εκμετάλλευση της τουριστικής βιομηχανίας και όχι από περιβαλλοντικό ενδιαφέρον.

-Να δοθεί πολύ μεγάλη σημασία στην πρόληψη και όχι στην καταστολή.

-Τι γίνεται με το πόρισμα του Προέδρου του παγκόσμιου φόρουμ για τις δασικές πυρκαγιές του κ. Γκολντάμερ.

-Πως εξασφαλίζεται η συμμετοχή των πολιτών – τα θέματα που αφορούν στο περιβάλλον τα γνωρίζουν πολύ πιο καλά και είναι πιο ευαισθητοποιημένοι οι πολίτες σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

-Υπάρχει επίσημα καθορισμένος αρμόδιος φορέας για την προστασία και την τουριστική αξιοποίηση των σπηλαίων της χώρας;

-Έχει ποτέ πραγματοποιηθεί κάποια κοινή πολιτική πρωτοβουλία για την οργάνωση και συνολική προβολή τους;

V. Προτάσεις

-Συστράτευση με όλες τις διεθνείς και ευρωπαϊκές πολιτικές για την αύξηση του δασικού ισοζυγίου και την αναχαίτιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής.

-Διαμόρφωση ενός συστηματικού πλαισίου διαχείρισης της αποψίλωσης των ελληνικών δασών, μέσα από μια σύγχρονη και αποτελεσματική διαδικασία καταγραφής, οριοθέτησης, μελέτης, αναδάσωσης, δηλαδή υλοποίησης των έργων τεχνητής αναδάσωσης, παρακολούθησης και προστασίας των διαταραγμένων δασικών οικοσυστημάτων στο σύνολο της χώρας, με ειδικότερη στόχευση, όμως, στα ευαίσθητα περιβάλλοντα στα οποία ζει και δραστηριοποιείται ο άνθρωπος.

-Σωστές μελέτες για τη διατήρηση της δασικής βιοποικιλότητας.

-Θεσμική στήριξη και ελληνική πρωτοβουλία για τους επικονιαστές.

-Να ρυθμιστεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς των σπηλαίων (πρέπει να θεσμοθετηθούν τα σπήλαια ως προστατευτέα αντικείμενα μέσα από κάποιο νόμο) ανάληψη πρωτοβουλιών από Υπουργείο Πολιτισμού.

-Έκδοση ενός Προεδρικού Διατάγματος με έναν αρχικό κατάλογο σπηλαίων, πολύ σημαντικών για τη βιοποικιλότητα και τον ενδημισμό, τη θεσμοθέτηση όρων και προϋποθέσεων αδειοδότησης των δραστηριοτήτων στα σπήλαια και ένα σύστημα διακυβέρνησης, που θα είναι ρυθμισμένο νομοθετικά, για τη συνεργασία με συναρμόδιους φορείς.

-Να δημιουργηθεί ένας κλειστός χώρος έξω από την Καστοριά, όπου εκεί θα υπάρχει κάποιος μικρός αριθμός ζώων, τα οποία θα έχουν σαν σκοπό να κάνουν γνωστό το είδος, όχι μόνο στους ντόπιους, αλλά και γενικά στον Ελληνικό χώρο. Η μελέτη αυτή, θα είναι μέσα στο πλαίσιο της κοινωνικοοικονομικής μελέτης που θα γίνει και πρέπει να προηγηθούν συναντήσεις με τους αρμόδιους φορείς και τους ντόπιους.

-Χωροθέτηση των ΑΠΕ, χωρίς επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, πρακτικά μακριά από περιοχές NATURA 2000 και κοντά στο οδικό δίκτυο.

-Ακύρωση της κατάργησης των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ). Οι φορείς να επανασυγκροτηθούν περιφερειακά, σύμφωνα με το πνεύμα του Ο.Η.Ε. και τη λογική της ατζέντας του 21^{ου} αιώνα που επιβάλλει την αποκέντρωση και τη συμμετοχή των τοπικών φορέων.

-Η πλήρης ανάληψη ευθύνης και η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών πρέπει να είναι από το κράτος και όχι να ανατίθεται σε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ).

-Μονιμοποίηση όλων των εργαζομένων στους φορείς διαχείρισης, με τη μεταφορά τους σε κρατικές υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), διευθύνσεις περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ, δασική υπηρεσία κλπ., που πρέπει να αναλάβουν και συνολικά τη διαχείριση και προστασία των περιοχών αυτών.

-Να προωθηθεί μέσω των σπηλαίων και η λεγόμενη σπηλαιοθεραπεία, σαν τον ιαματικό τουρισμό (για άγχος, βρογχικό άγχος κλπ).

-Virtual, εικονική πραγματικότητα στα σπήλαια - με ειδικά γυαλιά που φοράει ο επισκέπτης εκεί στο stand του σπηλαίου σε κάποιες εκθέσεις.

-Το ρομπότ της Αλιστράτης (κατασκευασμένο από Έλληνες επιστήμονες) μπορεί να αποτελέσει εφελκυστικό τεχνογνωσίας για σπήλαια ανά τον κόσμο.

-Το περιβάλλον μπορεί να έχει τεράστιες δυνατότητες να μας δείξει υψηλή τεχνογνωσία το «Know How» στην Ελλάδα, να είμαστε παράδειγμα προς μίμηση, να δώσουμε τεχνογνωσία.

-Δημιουργία μελισσοκομικών πάρκων για τους μελισσοκόμους .

-Δημιουργία του εθνικού καταλόγου μελισσών και άλλων επικονιαστών.

-Να δημιουργηθούν κλείδες αναγνώρισης, η μελισσοθήκη του Αιγαίου.

-Να γίνει μια πολύ καλή βάση δεδομένων, η οποία θα χρησιμοποιηθεί για μελλοντική παρακολούθηση των άγριων επικονιαστών της πατρίδας μας, με μακροπρόθεσμο στόχο να δημιουργηθεί μια ασπίδα προστασίας για τους άγριους επικονιαστές του Αιγαίου.

-Να αντικατασταθούν τα κάγκελα στη φυσική είσοδο του σπηλαίου της Αλιστράτης με κάγκελα ειδικών προδιαγραφών, φιλικά για τα χειρόπτερα.

-Να υπάρξουν πιέσεις για το νομοθετικό κενό που υπάρχει σχετικά με την επανεισαγωγή προστατευόμενων ειδών άγριας πανίδας στην Ελλάδα. Όχι μόνο για την επανεισαγωγή, αλλά ακόμα και μέσα στον Ελληνικό χώρο, για το πώς πρέπει να εγκρίνεται η μετακίνηση ζωικών ειδών, αλλά και να ενδυναμώνονται πληθυσμοί απειλούμενων ειδών.

VI. Συμπεράσματα

Για να αντιμετωπισθεί η κλιματική κρίση πρέπει να διατηρηθεί και προστατευθεί η βιοποικιλότητα, η οποία κινδυνεύει από ανθρώπινες δραστηριότητες, ειδικότερα στην περιοχή μας. Χρειάζεται συστράτευση με όλες τις διεθνείς και ευρωπαϊκές πολιτικές

για την αύξηση του δασικού ισοζυγίου και την αναχαίτιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής

Η Ελλάδα, είναι μια χώρα πλούσια σε βιοποικιλότητα παγκόσμια, με ένα μεγάλο δίκτυο περιοχών NATURA 2000. Είναι χρέος μας και ως προς τις επόμενες γενιές να υποστηρίξουμε τη διατήρηση αυτής της βιοποικιλότητας. Για πολλά είδη, τα οποία τείνουν να εξαφανιστούν ή που έχουν εξαφανιστεί, μέσα στο διεθνές πλαίσιο της διαδικασίας της αποκατάστασης της βιοποικιλότητας. Πρέπει να αναληφθούν κατάλληλες δράσεις όπως π.χ. καταγραφή, τράπεζα σπόρων κλπ. Η προστασία της βιοποικιλότητας και το υγιές περιβάλλον, θα βοηθήσουν και στην ανάπτυξη και του τοπικού Τουρισμού.

Στα πλαίσια της εθνικής στρατηγικής για τα δάση και το φυσικό περιβάλλον μέχρι και το 2030, μία από τις απόλυτες προτεραιότητες είναι και το Εθνικό Σχέδιο Αναδάσωσης και βέβαια η προστασία του δασικού πλούτου της χώρας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η προστασία των δασών, με βάση και τις πρόσφατες αποφάσεις της COP-26 στη Γλασκόβη, με βαρύτητα στην πρόληψη (ως σύστημα κεντρικό, περιφερειακό, τοπικό, συνείδηση πολιτών) και όχι μόνο στη καταστολή.

Με ενίσχυση των Δασικών Υπηρεσιών και του Πυροσβεστικού Σώματος σε προσωπικό αλλά και σε εξοπλισμό, με μελέτες επιστημονικές, για αναδασώσεις, δασώσεις, εμπλουτισμό της βλάστησης, για δάσωση εδαφών που κινδυνεύουν άμεσα από διάβρωση, μελέτες ειδών φύτευσης, συλλογή των δασικών κώνων και παραγωγή φυτών.

Με σύνταξη του δασολογίου, απογραφή των δασών, κωδικοποίηση της δασικής νομοθεσίας, προληπτικούς καθαρισμούς για τα δασικά οικοσυστήματα την άνοιξη, με τη συμμετοχή των τοπικών δασικών συνεταιρισμών, με αντιπυρικά σχέδια προστασίας, διαχειριστικές μελέτες, ολοκλήρωση κύρωσης δασικών χαρτών, εξασφάλιση πόρων από το Ταμείο Ανάκαμψης, από το Ε.Σ.Π.Α., από το Πράσινο Ταμείο, από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Θετική είναι η πρωτοβουλία των Απάτητων βουνών, χρειάζεται όμως να επεκταθεί. Η προστασία αυτών των μεγάλων ορεινών όγκων, των αδιατάρακτων φυσικών τοπίων, μπορεί να δώσει ώθηση και στο Τουρισμό στη βάση του Οικοτουρισμού.

Εκκρεμεί η υιοθέτηση της Πρωτοβουλίας για τους επικοινωνιαστές.

Όσον αφορά στα σπήλαια, υπάρχει μεγάλη και πολύτιμη εμπειρία από την Εφορεία Σπηλαιολογίας και Παλαιοανθρωπολογίας του Υπουργείου Πολιτισμού, Πανεπιστήμια, ερευνητικούς φορείς, και συλλόγους, που θα μπορούσαν να στηρίξουν με ένα Μνημόνιο Συνεργασίας και Κατανόησης όχι μόνο τη προστασία των σπηλαίων, αλλά και την πολιτική προστασία σε περίπτωση ατυχημάτων. Οι κεντρικές και οι Περιφερειακές Υπηρεσίες και Αρχές, θα πρέπει να εκπαιδευτούν και να στελεχωθούν με κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό.

Για την επανεισδοχή του κάστορα, χρειάζεται, μελέτη και ενημέρωση των ντόπιων κατοίκων.

Η επίτευξη των στόχων που συζητήθηκαν, προϋποθέτει πολιτικές πρωτοβουλίες, συνεργασία συναρμόδιων Υπουργείων, κοινές δράσεις με επιστημονικούς φορείς, σύγχρονο σχεδιασμό, προς όφελος της κοινωνίας με ενεργό συμμετοχή της.

ΣΤ. α) Νέοι και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

β) Βιώσιμη Ανάπτυξη και Λιμενική Διαχείριση: Η περίπτωση του Skyros Project .

Εισηγητής: Κωνσταντίνος Μπούμπας

ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Πρέπει να γίνεται συσσώρευση γνώσεων γύρω από τις βιοφυσικές διαστάσεις του περιβάλλοντος. Δημιουργία περιβαλλοντολογικού καναλιού (τύπου national geographic)

2) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Πρέπει να εισάγεται η απευθείας εμπειρία ως πηγή της γνώσης για το περιβάλλον. Δημιουργία κάτι ανάλογου όπως το πρόγραμμα ERASMUS του ΥΠ.ΠΑΙΔ. (περιβαλλοντικού Erasmus.)
- Να αναδεικνύονται οι ευεργετικές δράσεις της επαφής του ατόμου με το περιβάλλον. (δημοσίευση στο εν δημιουργία σχολικό περιβαλλοντικό κανάλι).
- Να εμπλουτιστεί η εκπαιδευτική τηλεόραση του κρατικού καναλιού με έρευνες περιβαλλοντικών θεμάτων.

3) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Πρέπει να εισαχτεί η έννοια της ευθύνης του πολίτη για την κατάσταση και τη τύχη του περιβάλλοντος.(κοινωνική και πολιτική)
- Ενιαίο σχολικά ενταγμένο και ελεγχόμενο πανευρωπαϊκό μάθημα περιβάλλοντος.
- Μεγαλύτερη ένταξη της τεχνολογίας στα περιβαλλοντικά ζητήματα. (τηλεμαθήματα, τηλεδιασκέψεις, δορυφορικές λήψεις και αναγνώσεις κ.τ.λ.).

Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΑΓΩΓΗ:

Ζούμε σε μια εποχή οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και περιβαλλοντικής κρίσης.

- Πρέπει να κατανοηθούν εις βάθος, όσα συμβαίνουν στη φύση και στο γειτονικό περιβάλλον.(τυφώνες, ανεμοστρόβιλοι, μετεωρολογικά βουνά).
- Δεν πρέπει τα θέματα να προσεγγίζονται επιφανειακά και χωρίς διασύνδεση.
- Πρέπει όλοι μας να καταλάβουμε ότι οι συσσωρευμένες παρενέργειες των δραστηριοτήτων μας ορθώνονται απειλητικές εναντίον μας.
- Δεν κατανοήσαμε τις λειτουργίες της φύσης. (άμπωτη, πλημμυρίδα, μουσώνες).
- Να διδαχτούμε τις αλληλεξαρτήσεις των συστατικών της.
- Ξέρουμε ότι ανατρέποντας τις ευαίσθητες ισορροπίες, οι άσχημες επιπτώσεις επιστρέφουν σε μας !!!

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Πρέπει να διασαφηνίζονται οι έννοιες όσο το παιδί είναι στο σχολείο.
- Πρέπει να καλλιεργούνται ψυχοκινητικές δραστηριότητες και στάσεις που είναι απαραίτητες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Δεν υπάρχει κοινός κώδικας συμπεριφοράς για τα διάφορα προβλήματα.
- Να γίνονται δομημένες συζητήσεις εντός και εκτός σχολείου.
- Η βιβλιογραφική έρευνα δεν είναι αρκετά προσιτή από το σχολικό περιβάλλον. (χάρτες, τύπος)
- Πρέπει να διερευνώνται απόψεις και θέσεις διαφορετικών κοινωνικών ομάδων.
- Γίνεται η μελέτη εις βάθος κάποιου συγκεκριμένου περιβαλλοντικού ζητήματος και η εξαγωγή συμπερασμάτων ; π.χ βύθιση πετρελαιοφόρων.
- Το σχολείο προσεγγίζει σωστά, μεθοδικά, διδακτικά και με ευαισθησία καθημερινά προβλήματα;
- Οι καθηγητές-καθοδηγητές, είναι σωστά εκπαιδευμένοι;
- Πρέπει να εκδοθούν νέα σχολικά βιβλία. Τα σημερινά έχουν πολλά κεφάλαια, άναρχα μοιρασμένα ανά τάξη και με πολλές έννοιες.
- Το μέγα λάθος είναι ότι οι μαθητές καταφεύγουν στην παλιά κακή τους συνήθεια, την αποστήθιση. Μετά από καιρό τα μισά ξεχνιούνται.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

- Η μέθοδος project, γίνεται προσιτή; Τελειοποιείται; Ενισχύεται; Όχι.
- Επιζητούνται λύσεις λογικές, που γίνονται κώδικες συμπεριφοράς για όλους; Όχι.
- Διαχωρίζεται η έννοια περιβάλλον από την έννοια φύση ;
- Ανασυγκρότηση του μαθήματος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (παλιά Πατριδογνωσία).
- Αλλαγή του τρόπου εξέτασης.
- Εις βάθος λεπτομερής και επιτόπια μελέτη της χλωρίδας και πανίδας της περιοχής των μαθητών.
- Να διδάσκεται η αμοιβαία σχέση ανθρώπου και φύσης.
- Να γίνονται ετήσιες μαθητικές ορεινές κατασκηνώσεις που να περιλαμβάνουν ευχάριστες εργασίες στη φύση, συνδυάζοντας θεωρία και πράξη.
- Διασύνδεση με την τοπική κοινωνία. Ειδικοί επιστήμονες αρωγοί των εκπαιδευτικών.
- Σοβαρή αναγέννηση του εθελοντισμού, της έγκυρης και έγκαιρης ενημέρωσης και γιατί όχι η μερική κινητοποίηση των εφήβων.

ΣΚΥΡΟΣ 01

« ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΛΙΜΑΝΙ »

Το λιμάνι της Λιναριάς Σκύρου αποτελεί ένα από τα 116 Ευρωπαϊκά Οικολογικά λιμάνια (ECO PORTS), τουριστικό καταφύγιο αδειοδοτημένο (BLUE FLAG GREECE) από το Υπουργείο Τουρισμού. Το μόνο με γαλάζια σημαία και το μόνο κρατικό μέλος των 86 βραβευμένων Ευρωπαϊκών Μαρίνων (TRANS EUROPE MARINAS).

Εφαρμόζεται σχέδιο αντιμετώπισης θαλάσσιας ρύπανσης, σχέδιο διαχείρισης κατάλοιπων πλοίων ενώ διαθέτει το μόνο στη χώρα σε λιμάνι μικτό σταθμό καυσίμων για σκάφη και οχήματα με αφορολόγητα καύσιμα για αλιευτικά και τουριστικά. Υπάρχει υποθαλάσσιος φωτισμός και λειτουργεί συμπιεστής ανακυκλώσιμων συσκευασιών.

Υπάρχει εξελιγμένο GPS που ειδοποιεί πότε πλησιάζει φορτηγό πλοίο στο λιμάνι; Παράδειγμα αποτελεί το λιμάνι της Σαγκάη, Άμστερνταμ, Αμβούργου κτλ.

Εντοπίζεται το είδος του κάθε φορτίου; Αυτό μπορεί να γίνει όπως το ανάλογο σύστημα που εφαρμόζουν τα τελωνεία, με ακτίνες, στους συνοριακούς σταθμούς των χωρών.

Υπάρχει δυνατότητα εντοπισμού των άδειων εμπορευματοκιβωτίων; Αυτό βοηθάει στην καλύτερη διανομή και αποθήκευση των μικρών κιβωτίων ως και τα κοντέινερ στο χώρο του λιμανιού.

Υπάρχουν αισθητήρες σε σύγχρονους γερανούς για την αύξηση της παραγωγικότητας; Με τον τρόπο αυτό φορτώνεται και εκφορτώνεται σε απίστευτα γρήγορο χρονικό διάστημα ένα καράβι.

Η τιμολόγηση γίνεται με σύγχρονα αυτοματοποιημένα μέσα; Υπολογιστές αυτόματα ζυγίζουν, μετρούν τον όγκο και τιμολογούν τις ποσότητες όλων των εμπορευμάτων.

ΣΚΥΡΟΣ 02

- Κατά πόσο το λιμάνι εφαρμόζει «Πράσινες» πρακτικές; (green awards).
- Υπάρχουν άριστες μελετημένες και ευρύχωρες υλικοτεχνικές υποδομές ;
- Υπάρχουν υποδομές και κατάλληλα υλικά απορρύπανσης; Η συνεργασία με την πυροσβεστική είναι απαραίτητη. Η οργάνωση της πυρόσβεσης επιτακτική. Απαραίτητα τα ειδικά πλοίαρτα άμεσης επέμβασης, πορτοκαλί επίγειοι και θαλάσσιοι κώνοι, σημαδούρες. Αυτά όλα να είναι μόνιμα εκεί και έτοιμα προς δράση.
- Υπάρχουν υποδομές συγκέντρωσης επικίνδυνων αποβλήτων από τα πλοία; (χημικά, λιπαντικά).
- Γίνεται συλλογή και συμπίεση ανακυκλώσιμων υλικών στο Λιμάνι και προώθηση στην [Οικοκύκλιος ABEE – Ανακύκλωση ΑΗΗΕ, Σκραπ μέταλλα, Οικοκίλιος S.A.](#)
- Γίνεται ενημέρωση των ειδικών τμημάτων των πανεπιστημίων; (Αιγαίου, Θεσσαλίας)

- Γίνεται πρακτική εξάσκηση στο λιμάνι των φοιτητών που φοιτούν στα ανάλογα περιβαλλοντικά τμήματα; Τα πανεπιστήμια πρέπει να είναι σε ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας με τη διοίκηση.
- Ενημερώνονται οι μαθητές Δημοτικών και Γυμνασίου με αφορμή τα εκπαιδευτικά περιβαλλοντικά τους προγράμματα; Μεγάλη ευκαιρία είναι η επί τόπου ενημέρωση και εκπαίδευση του μαθητικού πληθυσμού στα πλαίσια των εκπαιδευτικών εκδρομών τους.
- Πού, πώς και πότε γίνεται η κάθε λογής ανακύκλωση; Μπαταρίες λιθίου, μόλυβδου, καυσίμων, μηχανέλαιων και μαγειρικών ελαίων από τις υποδομές και τα πλοία.
- Να γίνεται ενδολιμενική χρήση ηλεκτρικών οχημάτων από προσωπικό του λιμένα; Η μεταφορά προσωπικού, ανταλλακτικών, αναλώσιμων, απορριμματοφόρων, βυτιοφόρων, να γίνεται με ηλεκτρικά οχήματα.
- Πώς εξοικονομείται και θερμαίνεται νερό για τον καθαρισμό των δαπέδων του λιμένα; Μόνο με ηλιακές και φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις εξοικονομείτε ενέργεια σ' αυτόν τον τομέα, αφού τέτοιες εργασίες είναι καθημερινές.
- Η φόρτιση μικρών συσκευών και κινητών τηλεφώνων, γίνεται με φωτοβολταϊκά πάνελ; Μεγάλη σημασία έχει η σωστή αρχιτεκτονική εγκατάσταση του συνόλου του λιμανιού.
- Να εγκατασταθεί σταθμός καταγραφής βλαβερών αιωρούμενων σωματιδίων σε συνεργασία με το τμήμα Φυσικής της Ατμόσφαιρας του Πανεπιστημίου της Πάτρας, [Laboratory of Atmospheric Physics – University of Patras.](http://www.patras.ac.gr/physics/)

Z. α) Θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

β) Πολιτικές και δράσεις πρόληψης φυσικών καταστροφών, αντιμετώπισης θεομηνιών και αντιπυρική προστασία.

γ) Νέες τεχνολογίες για την προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος. Ειδικότερο ζήτημα η πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών.

Εισηγητές: Διονυσία - Θεοδώρα Αυγερινοπούλου – Χαρούλα (Χαρά) Καφαντάρη – Χαράλαμπος (Μπάμπης) Παπαδημητρίου – Ευάγγελος Αποστόλου – Αλέξανδρος Μεϊκόπουλος

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επίταση των ακραίων καιρικών φαινομένων σε σφοδρότητα και συχνότητα συνεπεία της κλιματικής κρίσης, διαμορφώνει νέα δεδομένα στα οποία οφείλει να προσαρμοστεί ο σχεδιασμός κι ο μηχανισμός της Πολιτικής Προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Κυβέρνηση προχώρησε για πρώτη φορά στη σύσταση Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασία, με κύρια αρμοδιότητα τον συντονισμό όλων των συναρμόδιων Υπουργείων σε ζητήματα πολιτικής προστασίας και κλιματικής κρίσης.

Πολύ ψηλά στις προτεραιότητες του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας βρίσκεται η γεφύρωση της παραδοσιακής προσέγγισης αντιμετώπισης των κινδύνων από τις φυσικές καταστροφές, δηλαδή της κατασταλτικής δράσης, με το τρίγωνο «προετοιμασία- ετοιμότητα-ανθεκτικότητα», και σαφώς την πρόληψη. Χωρίς την πρόληψη, την προετοιμασία, την ετοιμότητα και την ανθεκτικότητα, η απόδοσή των κατασταλτικών μέσων είναι πολύ περιορισμένη.

Στο πλαίσιο αυτό το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, επεδίωξε διαρκή και στενή συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, στους τομείς της πρόληψης των πυρκαγιών στα δάση με καθαρισμούς δασών, διάνοιξη δασικών δρόμων και αντιπυρικές ζώνες.

Επόμενη προτεραιότητα του νέου Υπουργείου είναι να αποκτήσει χαρακτήρα εθνικής συναίνεσης η διαχείριση των φυσικών καταστροφών στην Ελλάδα και να ξεκινήσει ένας εθνικός διάλογος για τη χάραξη της εθνικής στρατηγικής στο πεδίο της κλιματικής κρίσης. Στο πνεύμα αυτό κλήθηκαν οι εκπρόσωποι των κομμάτων κι ενημερώθηκαν για τον προγραμματισμό του Υπουργείου για την αντιπυρική περίοδο.

Παράλληλα, το νέο Υπουργείο είναι επιφορτισμένο με την προώθηση ευρωμεσογειακής συνεργασίας, ώστε να αυξήσουμε την αποτελεσματικότητά μας, αλλά και τη γεωπολιτική σημασία της χώρας στην περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό έχει ξεκινήσει μια μεγάλη προσπάθεια για περιφερειακή συνεργασία Ελλάδας – Κύπρου – Ισραήλ – Ιορδανίας – Αιγύπτου - Παλαιστινιακής Αρχής, κάτω από την ομπρέλα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας και του RescEU.

Άλλωστε, στις συνεδριάσεις της αρμόδιας Επιτροπής, υπήρξε καθολική αναγνώριση της σημασίας της διπλωματίας στον τομέα της πολιτικής προστασίας, που δημιουργεί νέες συνθήκες και προοπτικές συνεργασίας.

Επιπλέον, κοινός τόπος των τοποθετήσεων των μελών της Επιτροπής, καθώς και των φορέων που συμμετείχαν στη διαβούλευση ήταν η αξία της τεχνολογίας στην έγκαιρη προειδοποίηση, καθώς, οι τεχνολογίες επικοινωνιών λειτουργούν και ως πολλαπλασιαστής ισχύος στην πρόληψη και στην προετοιμασία, ιδιαίτερα για την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών. Για παράδειγμα, ο ευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης 112, μας δίνει την δυνατότητα, να εντοπίζουμε με μεγάλη ακρίβεια τη θέση του πολίτη που καλεί σε αυτόν.

Στο πεδίο της πρόληψης αναφέρθηκε η συμβολή της υπηρεσίας Παρατήρησης της Γης Copernicus, που μπορεί να υποστηρίξει τον εντοπισμό και την παρακολούθηση της εξελισσόμενης κατάστασης των δασικών πυρκαγιών, ενώ, με την αξιοποίηση των προγραμμάτων Galileo και το EGNOS (πρόγραμμα δορυφορικής πλοήγησης), μπορεί να υποβοηθηθεί το έργο των πυροσβεστών, ώστε να κινούνται με ασφάλεια, παρά τον καπνό, την ομίχλη, τις φλόγες και τις γενικότερα δύσκολες συνθήκες επί του εδάφους. Επιπλέον, οι κυβερνητικές δορυφορικές επικοινωνίες, GOVSATCOM, μπορούν να παρέχουν τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες όταν τα επίγεια δίκτυα δεν είναι διαθέσιμα.

Τέλος, επισημάνθηκε η αξία της σπουδαίας ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας Destination Earth (DestinE), η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη μιας «Δίδυμης Ψηφιακής Γης» για την περαιτέρω κατανόηση των φυσικών διεργασιών του πλανήτη μας, μέσω της αξιοποίησης των δορυφορικών δεδομένων, με σκοπό, την αποτελεσματικότερη προστασία του φυσικού μας περιβάλλοντος. Μάλιστα, η Ελλάδα θα μπορούσε να επωφεληθεί από τις πρωτοπόρες δυνατότητες τις οποίες θα παρέχει το «Destination Earth» στους τομείς της πρόληψης και της αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών.

ι. Πολιτική και Στόχοι του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας

Η πολιτική του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας διαρθρώνεται σε τρεις άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορά στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών, ο δεύτερος άξονας αφορά στην αξιοποίηση των τεχνολογικών εργαλείων και επιτευγμάτων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και των επιπτώσεων αυτής. Ο τρίτος άξονας αφορά στην υποστήριξη και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού που διαχειρίζεται τις κρίσεις.

- ✓ Πρώτος στόχος είναι η ενίσχυση του Πυροσβεστικού Σώματος με ανθρώπινο δυναμικό, με την αναθεώρηση της δομής δυνάμεων, τη μείωση του μέσου όρου ηλικίας που σήμερα είναι 48 έτη, και την κάλυψη των αναγκών στο πλαίσιο ενός γενικού επιχειρησιακού σχεδιασμού που αφορά σε ολόκληρη την επικράτεια.
- ✓ Δεύτερος στόχος είναι η βελτίωση των υποδομών και η κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των υπηρεσιών του Πυροσβεστικού Σώματος.
- ✓ Τρίτος στόχος είναι η ανανέωση του μηχανοκίνητου εξοπλισμού του Πυροσβεστικού Σώματος, με την προμήθεια χιλίων οκτακοσίων οχημάτων μέσω του προγράμματος «ΑΙΓΙΣ».

ii. Πρόγραμμα «ΑΙΓΙΣ» για την αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας

Η υλοποίηση του προγράμματος «ΑΙΓΙΣ» εντάσσεται στις ευρωπαϊκές δράσεις του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά 70% – 75%, και δύναται να παρέχει την αναγκαία τεχνολογική και υλικοτεχνική υποδομή, καθώς και τον επιχειρησιακό εξοπλισμό για να ανταπεξέλθουμε στις κρίσιμες προκλήσεις και να υλοποιήσουμε βασικούς σχεδιασμούς της πολιτικής προστασίας.

Στο πρόγραμμα «ΑΙΓΙΣ» εντάσσονται οι παρακάτω δράσεις που αποσκοπούν στην αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας της χώρας μας:

- **Κτιριακές Υποδομές:** το Αρχηγείο Πυροσβεστικού Σώματος έχει μετεγκατασταθεί στο υπερσύγχρονο κτίριο «Φάρος», το οποίο ανακατασκευάστηκε και εξοπλίστηκε μέσω του «ΑΙΓΙΣ».
- Μέσω του «ΑΙΓΙΣ» εκσυγχρονίζονται οι εγκαταστάσεις και ανανεώνεται ο εξοπλισμός της Ακαδημίας Πολιτικής Προστασίας στα Βίλια, η Πυροσβεστική Ακαδημία στην Κηφισιά και η Σχολή Πυροσβεστών στην Πτολεμαΐδα.
- **Εξοπλισμός:** Προμήθεια 1.800 οχημάτων διαφόρων χρήσεων, υδροφόρα ειδικά και βοηθητικά, συνολικής αξίας 226.000.000 ευρώ με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ταμείο Ανάκαμψης και το ΕΣΠΑ.
- **Ενίσχυση Πυροσβεστικού Σώματος με εξοπλισμό και μέσα:** Προμήθεια 10 ελικοπτέρων βαρέως τύπου Erickson S-64 για σκοπούς αεροπυρόσβεσης. Προμήθεια 5 πυροσβεστικών αεροσκαφών CL-515 προς αντικατάσταση των πεπαλαιωμένων CL-215 και προστίθενται και τα δύο CL-515, που χρηματοδοτούνται εξ ολοκλήρου από το RescEU. Επίσης η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός 7 επίσης αεροσκαφών CL-415 των παλαιών σε 515.
- **Αναβάθμιση του συστήματος 112,** που δίνει τη δυνατότητα άμεσης αποστολής των μηνυμάτων, αλλά και άμεσης επαφής κάποιου που βρίσκεται σε κίνδυνο με τους φορείς που θα τον βοηθήσουν.
- **Δρομολογούνται πρότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα,** όπως η σύσταση Εθνικής Σχολής Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Κινδύνων, που περιλαμβάνει την Ακαδημία Πολιτικής Προστασίας. Επίσης Σοβαρά εκπαιδευτικά προγράμματα για εθελοντές, στελέχη της δημόσιας διοίκησης και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) πρώτου βαθμού.
- Προωθείται η υλοποίηση 13 περιφερειακών υπηρεσιακών κέντρων πολιτικής προστασίας (ΠΕΚΕΠ) μέσω ΣΔΙΤ. Έτσι, κάθε περιφέρεια θα έχει τη δυνατότητα να χτίσει μια δομή πολιτικής προστασίας, που θα συνδέεται με το κέντρο, και συγχρόνως με τους δήμους και την περιφερειακή ενότητα.

iii. Απολογισμός

- ✓ Ο σχεδιασμός για την επικείμενη αντιπυρική περίοδο ολοκληρώθηκε στις 26 Οκτωβρίου του 2021 και βασίστηκε σε συμπεράσματα της προηγούμενης αντιπυρικής περιόδου.
- ✓ Από τον Ιανουάριο του 2022, ξεκίνησαν σε εβδομαδιαία βάση ευρείες διυπουργικές συσκέψεις, με τη συμμετοχή όλων των συναρμόδιων Υπουργείων και φορέων, για τον καλύτερο συντονισμό και την άμεση επίλυση των προβλημάτων.
- ✓ Θεσπίστηκαν νομοθετικά εργαλεία για τους δήμους, ώστε να καθαριστούν οι περιοχές αρμοδιότητάς τους και να επιβάλλουν σχετική συμμόρφωση σε ιδιώτες ιδιοκτήτες.
- ✓ Αυστηροποίηση του πλαισίου για την είσοδο στα δάση σε μέρες αυξημένης επικινδυνότητας, θεσμοθετώντας ακόμα και απαγόρευση υπό όρους. Αυξήθηκε το ύψος των προστίμων.
- ✓ Εισηχθη για πρώτη φορά στην Ελλάδα το αντιπύρ. Πρόκειται για μία μέθοδο πυρόσβεσης, που μπορεί να αξιοποιηθεί από τους πυροσβέστες, αφού εκπαιδευτούν.
- ✓ Ανάδειξη της Ελλάδας σε κόμβο της ανατολικής Μεσογείου. Το καλοκαίρι θα σταθμεύουν ελικόπτερα του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού, έτσι ώστε η Ελλάδα να τα αξιοποιεί για να καλύψει δικές της ανάγκες, αλλά και να μπορεί να βοηθά χώρες της ευρύτερης περιοχής.
- ✓ Σε επίπεδο ετοιμότητας, για πρώτη φορά υπήρχε αυξημένη περιπολία σε όλη την επικράτεια, με τη συνδρομή δασικών υπηρεσιών, εθελοντών κι άλλων Σωμάτων Ασφαλείας, όπως ο Στρατός.
- ✓ Δόθηκε βαρύτητα στην πρόληψη, με την πραγματοποίηση καθαρισμών δασών, προστατευόμενων περιοχών Natura, περιαστικών δασών και αρχαιολογικών χώρων, μέσω των προγραμμάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «ANTINERO», «ΔΡΥΑΔΕΣ», που χρηματοδοτούνται με 50 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης και 22 εκατομμύρια ευρώ από το Υπουργείο Οικονομικών.
- ✓ Με μέριμνα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, εγκρίθηκε και διατέθηκε πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους **5,6 εκατομμυρίων ευρώ για καθαρισμούς σε 48 Δήμους** που παρουσιάζουν αυξημένη επικινδυνότητα λόγω μίξης του δάσους με τον αστικό ιστό.
- ✓ Επιλύθηκε το πρόβλημα του χρέους προς τον Οργανισμό Nato Support and Procurement Agency (NSPA) που αφορούσε στα μισθωμένα εναέρια μέσα, με αποτέλεσμα να επιτύχουμε την αύξηση του αεροπορικού στόλου αεροπυρόσβεσης, με επιπλέον μισθωμένα αεροσκάφη.
- ✓ **Εναέρια Μέσα: 44 μισθωμένα εναέρια μέσα**, ήτοι 13 περισσότερα από πέρυσι. Συνολικά μαζί με τον εθνικό εναέριο στόλο η Πολιτική Προστασία διαθέτει **84 αεροσκάφη και ελικόπτερα, που είναι περισσότερα από κάθε άλλη φορά.**

Ειδικότερα, υπάρχουν **12 ελικόπτερα M8, 9 ελικόπτερα Erickson, 8 ελικόπτερα Αγκούστα Μπελ 214, αλλά και 15 αεροσκάφη Air Tractors**, τα οποία συμβάλλουν σημαντικά στην εναέρια επιτήρηση και στην άμεση προσβολή της φωτιάς.

- ✓ **Οχήματα:** Αποκτήθηκαν **53 οχήματα** για το Πυροσβεστικό Σώμα.
- ✓ Προμήθεια 36 αμφίβιων αεροσκαφών πυρόσβεσης και αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός δύο ελικοπτέρων Super Puma.
- ✓ Ειδικά μέσα περιπολίας και απομάκρυνσης πολιτών για όλα τα Σώματα Ασφαλείας.
- ✓ Προμήθεια 10 πλωτών μέσων διάσωσης και μεταφοράς ασθενών και υλικού απαιτούμενου εξοπλισμού για το Πυροσβεστικό Σώμα και το Λιμενικό.
- ✓ Προμήθεια 7 κινητών κέντρων επιχειρήσεων.
- ✓ Συγκροτήθηκαν Ειδικές Μονάδες Δασικών Επιχειρήσεων (ΕΜΟΔΕ), στελεχωμένες από 500 **νεοπροσληφθέντες δασοκομάντος**, εκ των οποίων οι 440 ειδικότητας πυροσβεστικού τεχνικού προσωπικού και οι 60 ειδικότητας επιστημονικού προσωπικού ειδικότητας δασολογίας ή δασοπονίας
- ✓ Αξιοποιήθηκαν **σε δασικές περιπολίες οι δυνάμεις Θησείας** του Πυροσβεστικού Σώματος που αποτελούνται από **100 μηχανές βουνού**.
- ✓ Προσελήφθησαν 2.500 **εποχικοί πυροσβέστες**.
- ✓ Εκπαιδεύτηκαν οι εθελοντές πυροσβέστες του Πυροσβεστικού Σώματος, οι οποίοι προστέθηκαν στους 2.000 παλιούς εθελοντές πυροσβέστες και ήδη τους αξιοποιήσαμε και στο πεδίο.
- ✓ Αναβαθμίστηκαν τα τεχνολογικά προγράμματα, όπως το γνωστό σύστημα Engage.

II. ΕΠΙΔΙΚΑ

Εκφράστηκαν αντιρρήσεις και αντίθετες απόψεις κι επισημάνθηκαν αστοχίες, αδυναμίες, ενώ ασκήθηκε συγκεκριμένη κριτική σε πολλά θέματα :

- Όσον αφορά στη σύσταση του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, εκφράστηκε προβληματισμός ως προς τη διάσπαση της διαχείριση της κλιματικής αλλαγής σε δύο Υπουργεία, αφενός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κι αφετέρου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, ιδίως για το εάν είναι ξεκάθαρες, διακριτές και συγκεκριμένες οι αρμοδιότητες τους .
- Υπήρξε κριτική για το κατά πόσο λειτουργεί το νεοσυσταθέν Υπουργείο με συγκεκριμένο οργανόγραμμα, σαφές νομοθετικό πλαίσιο και ικανό προσωπικό.
- Ετέθησαν ερωτήματα για το κατά πόσο αποδείχθηκε επιτυχημένος ο συντονισμός δράσεων και σχεδίων και για την αντιπυρική περίοδο και για άλλες φυσικές καταστροφές, κατά πόσο πέτυχε η διαχείριση αυτών των θεμάτων, η προετοιμασία ετοιμότητας και η επαρκής χρηματοδότηση των δήμων για καθαρισμούς στα δάση.
- Ιδιαίτερα για το Πυροσβεστικό Σώμα, επισημάνθηκαν ελλείψεις σε προσωπικό και σε σύγχρονο εξοπλισμό και ζητήθηκε μεγαλύτερη -και έγκαιρη- χρηματοδότηση.

- Εκφράστηκαν αντιρρήσεις ως προς τους διαγωνισμούς και ειδικότερα ως προς την εμπλοκή του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) στην ωρίμανση και ανάθεση έργων.
- Υπήρξαν διαφορετικές απόψεις για την αντιπυρική προστασία και πιο συγκεκριμένα ότι επικεντρώνεται στην κατάσβεση και καταστολή, με κύριο βάρος τις εναέριες δυνάμεις.
- Επίσης, αμφισβητήθηκε εν μέρει η αποτελεσματικότητα του υπάρχοντος μοντέλου συνεργασίας Δασικής Υπηρεσίας και Πυροσβεστικής στην αντιμετώπιση δασικής πυρκαγιάς. Ωστόσο, ως προς την αιτίαση μέρους της Αντιπολίτευσης για σύγκυση αρμοδιοτήτων μεταξύ δασικών και δασοπυροσβεστών, διευκρινίστηκε ότι καθορίζονται επακριβώς οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες εκάστου, βάσει του Ν. 1515/2019.
- Υπήρξε κριτική ως προς τον τρόπο διεξαγωγής της συζήτησης στη χώρα μας γύρω από τη διαχείριση μιας κρίσης, που συχνά αντί να επικεντρώνεται στην εκτίμηση και αναγνώριση του Πυροσβεστικού Σώματος και των εμπλεκόμενων, αναλώνεται στην πολιτική αντιπαράθεση.

Παράλληλα, υπήρξε συναίνεση στα παρακάτω σημαντικά ζητήματα:

- Έγινε κοινά αποδεκτό ότι η αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής απαιτεί γνώση, επιστημονικές αναλύσεις, αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, καθώς και αύξηση συνεργειών ώστε να μειωθεί το κόστος.
- Κοινός στόχος η «πρόληψη κατά 80% και η καταστολή κατά 20%».
- Συμφωνία υπήρξε για τον μείζονα και αποφασιστικό ρόλο του Πυροσβεστικού Σώματος και καθολική αναγνώριση του τεράστιου έργου τους. Ενώ, συμφωνήθηκε ότι χρειάζεται να ενισχυθεί με προσωπικό και σύγχρονο εξοπλισμό.
- Υπήρξε συναίνεση ως προς τη σημασία της Εθνικής Σχολής Πολιτικής Προστασίας, για την εκπαίδευση, την ενημέρωση του προσωπικού, ώστε να ανταποκρίνεται με επάρκεια απέναντι στις προκλήσεις της κλιματικής κρίσης, αλλά εντοπίστηκαν και σημαντικές ελλείψεις σε επίπεδο ενημέρωσης και εκπαίδευσης της κοινωνίας των πολιτών.
- Επίσης, επισημάνθηκε η ανάγκη καλύτερης αξιοποίησης των εθελοντών, με άλλη κουλτούρα, εκπαίδευση και περισσότερες αρμοδιότητες.
- Αναγνωρίστηκε η αξία της συμβολής του επιστημονικού κόσμου της χώρας στο πεδίο της πολιτικής προστασίας, και η ανάγκη αξιοποίησης επιστημόνων της ΕΜΥ, του αστεροσκοπείου και του Ελληνικού Κέντρου Θαλασσίων Έρευνών (ΕΛ.ΚΕ.ΘΕ.) Ωστόσο, αναφέρθηκε ότι θα πρέπει να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη οι προβλέψεις και οι ανακοινώσεις τους.
- Αναγνωρίστηκε -εν μέρει- η αξία σύστασης της Γενικής Γραμματείας Δασών. Ωστόσο, επισημάνθηκαν οι ελλείψεις των δασαρχείων σε υπαλλήλους, καθώς και η ανάγκη ύπαρξης πόρων, ξεκάθαρων αρμοδιοτήτων και η στήριξη του εθελοντικού κινήματος, ώστε να έχουμε αποτελέσματα στην πρόληψη.
- Καθολική επισήμανση ότι το Πυροσβεστικό Σώμα, θα πρέπει να έχει τις δικές του ευθύνες, χωρίς πολιτικές παρεμβάσεις, καθώς υπάρχουν αξιόλογα στελέχη που ξέρουν τη δουλειά τους.
- Υπήρχε συναίνεση ως προς την ανάγκη εξάλειψης της γραφειοκρατίας και την ανάγκη καλύτερης και έγκαιρης προετοιμασίας των διαγωνισμών, διαφορετικά το κόστος αυξάνεται.

- Συμφώνησαν ότι ένα μεγάλο πρόβλημα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης είναι οι επικαλύψεις αρμοδιοτήτων και συναρμοδιοτήτων.
- Υπήρξε η παραδοχή ότι, δυστυχώς, στη χώρα υπάρχει μείζον πρόβλημα ανθρώπινης αμέλειας στην εμφάνιση πυρκαγιών. Σύμφωνα με στατιστικές μελέτες του Πυροσβεστικού Σώματος, τα ποσοστά ξεπερνούν το 95,6% του συνόλου εμφάνισης πυρκαγιών.

III. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Να οριστικοποιηθεί το οργανόγραμμα του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, και να στελεχωθεί με προσωπικό
- Χρειάζεται διυπουργική συνεργασία σε όλους τους τομείς της πρόληψης της καταστολής και της αποκατάστασης.
- Να υπάρξει συναίνεση σε πολιτικό επίπεδο.
- Να λαμβάνονται υπόψιν οι προτάσεις από επιτροπές από τον επιστημονικό κόσμο της χώρας (πανεπιστήμια, ιδρύματα, ΕΜΥ, αστεροσκοπείο, ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε. κ.α.).
- Κατάλληλα εργαλεία για τεχνολογικά επιτεύγματα με στόχο την καλύτερη πρακτική και τα καλύτερα αποτελέσματα.
- Αξιοποίηση των ειδικών και των ανθρώπων που διαχειρίζονται τις κρίσεις.
- Να αξιοποιηθούν οι εθελοντές και το εθελοντικό πνεύμα που υπάρχει στην ελληνική κοινωνία.
- Ενίσχυση Πυροσβεστικού Σώματος σε ανθρώπινο δυναμικό και μηχανολογικό εξοπλισμό, αύξηση των εναέριων μέσων, αλλά κυρίως των μέσων και του προσωπικού επίγειας κατάσβεσης.
- Να υπάρξει συγκεκριμένος σχεδιασμός για την αντιπυρική περίοδο, εκπαίδευση του προσωπικού, αλλά και συντήρηση του εξοπλισμού.
- Να ολοκληρωθούν τα σχέδια προσαρμογής.
- Πρόληψη , έγκαιρη επέμβαση, και χρηματοδότηση.
- Εκσυγχρονισμός υπηρεσιών και θεσμικού πλαισίου των δασικών υπηρεσιών.
- Να υπάρξει δασαρχείο στον Υμηττό, γιατί δεν μπορεί να καλυφθεί όλη αυτή η περιοχή από το δασαρχείο Πεντέλης. Υπάρχει ΦΕΚ από το 2010 και δεν έχει γίνει ακόμα η υλοποίησή του.
- Αξιοποίηση αγροτικού κόσμου στην πρόληψη, στην έγκαιρη επέμβαση στις πυρκαγιές και στην οργάνωση της δασοπυρόσβεσης
- Έλεγχοι σύστασης εδάφους –προετοιμασία για αλλαγές βιοποικιλότητας (νέος κύκλος ανθοφορίας).
- Να υπάρξει διαφάνεια στη διαχείριση των κονδυλίων.
- Δεδομένου ότι τα περιαστικά και τα αστικά δάση αποτελούνται κυρίως από εύφλεκτα και εύθραυστα δένδρα, στις δενδροφυτεύσεις των περιαστικών και

αστικών δασών να προβλέπονται πλατύφυλλα δένδρα, τα οποία δεν είναι εύφλεκτα όπως είναι η μεσογειακή πεύκη.

- Ολιστικό σχέδιο ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα, με βάση τα νέα κλιματικά δεδομένα και το νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται στη χώρα μας
- Ανάγκη προσαρμογής των υποδομών της χώρα μας στις νέες συνθήκες και στα νέα κλιματικά δεδομένα, καθώς έχουν προκαλέσει άλλου τύπου διαστασιολόγηση για όγκους, είτε νερών είτε φερτών υλικών είτε χιονιού κ.τ.λ.)
- Στελέχωση με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Καλύτερη ενημέρωση των πολιτών. Χρειάζεται εκπαίδευση των πολιτών και κυρίως των μαθητών ως προς τον τρόπο συμπεριφοράς, αντίδρασης και αντιμετώπισης των έντονων και ακραίων καιρικών φαινομένων. Να δοθεί έμφαση στο γενικότερο ζήτημα της παιδείας σε σχέση με τις δασικές πυρκαγιές.
- Χρειάζονται παρεμβάσεις στην εκπαίδευση αλλά και οργάνωση ενημερωτικής καμπάνιας για την καλύτερη ενημέρωση και πληροφόρηση όλων των πολιτών.
- Με ιδιαιτερότητα, πρέπει να αντιμετωπισθούν τα νησιά και οι ορεινοί όγκοι. Υπάρχει ανάγκη συνολικού σχεδιασμού, ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα με βάση τα νέα κλιματικά δεδομένα και το νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται στη χώρα μας. Χρειάζεται επανασχεδιασμός ώστε οι καλλιέργειες να είναι ανθεκτικές στα έντονα φυσικά φαινόμενα.
 - Να δημιουργηθούν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση σοβαρές υπηρεσίες Πολιτικής Προστασίας, ενώ ουσιαστικό ρόλο θα πρέπει να παίξει και η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΕ).
- Να γίνει εκπαίδευση των πολιτών για το πώς αντιδρούν σε μια πυρκαγιά ή ένα πλημμυρικό φαινόμενο.
- Καλά στελεχωμένες υπηρεσίες, καλό οργανόγραμμα που θα διατρέχει το σύνολο της δημόσιας διοίκησης, καλά εκπαιδευμένο προσωπικό που θα υπηρετεί σε αυτή τη διαδικασία, καλά ενημερωμένη και εκπαιδευμένη η κοινωνία, ώστε μαζί με την πρόληψη να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις.
- Αναδιοργάνωση -αναβάθμιση των Δασαρχείων.
- Παράταση της αντιπυρικής περιόδου στη χώρα μας για περισσότερους μήνες.
- Περισσότερες αρμοδιότητες στην αυτοδιοίκηση αλλά και πόρους, μέσα και κατάλληλο προσωπικό, να γνωρίζουν τους δρόμους και τις ανάγκες που υπάρχουν.
- Οι καθαρισμοί των δασών να γίνονται όχι το Σεπτέμβριο αλλά την Άνοιξη.
 - Τα αντιδιαβρωτικά έργα (κορμοπλέγματα, κορμοφράγματα, βαρέους τύπου αντιπλημμυρικά φράγματα), να γίνονται σε περίοδο τέτοια ώστε να προλαμβάνονται οι τυχόν δύσκολες καταστάσεις.
- Να υπάρχει οργάνωση από την επόμενη μέρα, έτσι ώστε το δάσος που καταστράφηκε να μπορέσει γρήγορα, να αναγεννηθεί.

- Να δημιουργηθεί ένα τμήμα Ειδικών Ορεινών Διαδρομών, το οποίο θα παρατηρεί και θα καταγράφει, θα χαρτογραφεί περιοχές με τα προβλήματά τους. Επικουρικά θα συνδράμει μαζί με την ΕΜΑΚ.
 - Πιο στενή συνεργασία με τη Ρουμανία, και εκπαίδευση στο γειτονικό κράτος της βαλκανικής χώρας (ευέλικτες ομάδες, drones, στρατηγεία, καταγραφή, μάνικες ειδικές να περνούν το δρόμο ταχύτατα).
- Αξιοποίηση Έκθεσης Γιόχαν Γκολντάμερ για ένα ειδικό επιστημονικό συμβούλιο, το οποίο θα συνδράμει για να βοηθήσει την κατάσβεση και θα έχει συμβουλευτικό, γνωμοδοτικό, επιστημονικό χαρακτήρα, αντί για δεκαεπτά φορείς με έντεκα διαφορετικές αρμοδιότητες μόνο για την κατάσβεση, από 6 διαφορετικά υπουργεία
- Πρόγραμμα με θερμικές κάμερες εκμεταλλευόμενο το ΕΣΠΑ ή τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα interact.
- Να εξετασθεί αν θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα τμήμα Δασοκομάντος καθαρά αλεξιπυρικών.
- Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος πρέπει να αναβαθμισθεί σε Διαρκή, να έχει Νομοπαρασκευαστικό χαρακτήρα, και πιο ενεργό και πιο ουσιαστικό ρόλο.
- Να αξιοποιηθούν τα ακριβά μηχανήματα του πυροσβεστικού σταθμού Κατερίνης τα οποία έχουν δορυφορικές λήψεις.
- Ασφάλιση, όπως στην Ισπανία και στο Ηνωμένο Βασίλειο (Οδηγία 123/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου).
- Να προστατεύσουμε τους αστικούς ιστούς με πολλούς μετεωρολογικούς σταθμούς (ώστε να υπάρχει έλεγχος και έγκαιρη διάγνωση), με drones, (να καταγράφουν τοπογραφικά με ακρίβεια εκατοστού, το μέγεθος των ρεμάτων και με βάση προγράμματα να προβλεφθεί η φέρουσα ικανότητα, η υπάρχουσα και η φέρουσα ικανότητα μετά από παρεμβάσεις), με υδάτινα τείχη πέριξ των αστικών περιοχών, με υπόγειους πυροσβεστικούς κρουνοί μέσα στον αστικό ιστό, με θερμικές κάμερες , εκπαίδευση προσωπικού των Δήμων, αλλά και εθελοντικών ομάδων.
- Να πληρώσει το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας εθελοντές οι οποίοι να είναι ανά πάσα στιγμή σε επιφυλακή.
- Να γίνει Ακαδημία πιστοποίησης, η οποία να πιστοποιεί και να ενημερώνει το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.
- Να γίνει ειδική συνεδρίαση για τους σεισμούς.
- Να υιοθετηθεί ο νομός Έβρου, ως πρότυπο εφαρμογής του δόγματος «ολικής πολιτικής προστασίας» και στα πολιτικά σχέδια έκτακτης ανάγκης, τα γνωστά ΠΣΕΑ, να αποτελέσει πρότυπο διαχείρισης και πρόληψης εκτάκτων αναγκών που θα εφαρμοστεί σε όλη τη χώρα.
- Να συσταθεί μία ομάδα επιστημόνων, η οποία θα αποτελείται από γεωλόγους, χημικούς, γιατρούς, εδαφολόγους, σεισμολόγους και μετεωρολόγους όλων

- των κρατών και αν υπάρχει μία παρατήρηση, αμέσως να λαμβάνει αυτό το σήμα η επιτροπή που θα είναι κοινή.
- Προετοιμασία, για το πώς θα διασφαλισθεί ένα σήμα κινδύνου, πχ για να μην υπάρξει ατύχημα.
 - Πυρηνικός σταθμός.
 - Προτεραιότητα και στα ρέματα: χρήματα για να γίνει οριοθέτηση, να καθαριστούν, να διευθετηθούν και να παρακολουθούνται. Επίσης, να γίνει αξιοποίηση των φερτών υλικών μέσα στα ρέματα από τους χείμαρρους,(επίλυση αδειοδοτήσεων, ειδικοί χώροι.)
 - Ολοκληρωμένος και καθετοποιημένος σχεδιασμός για την αντιπλημμυρική προστασία.
 - Ήπια βόσκηση των δασικών οικοσυστημάτων, και καλλιεργήσιμων εκτάσεων, των ελαιώνων κλπ, ώστε να εκλείψει από την υποδοχή η βιομάζα, (η οποία όταν θα ξεραθεί το καλοκαίρι είναι η πιο εύφλεκτη καύσιμη ύλη, η οποία βοηθά την επέκταση της φωτιάς).
 - Δράσεις για ενημέρωση στα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους γονείς, τους συνοδούς αλλά και τα ίδια τα άτομα που μπορούν να αντιληφθούν αυτές τις απειλές.
 - Να δημιουργηθούν επιστημονικές ομάδες κοινές από όλα τα κράτη της Μεσογείου.
 - Να επενδύσουμε στην έρευνα και στην καινοτομία, να βοηθηθούν τα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια.
 - Ενοποίηση αρμοδιοτήτων που ανήκουν σε διαφορετικές υπηρεσίες και άπτονται όμως των θεμάτων Πολιτικής Προστασίας.
 - Ενίσχυση του προσωπικού των δομών και των υπηρεσιών της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας στα νησιά, ενίσχυση της υλικοτεχνικής υποδομής, των οχημάτων, αλλά και των μέσων δασοπυρόσβεσης και αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών.
 - Δημιουργία πυροσβεστικών κλιμακίων σε κάποια από τα μικρά νησιά, αλλά και σε ορεινές περιοχές.
 - Υπερδιπλασιασμός της χρηματοδότησης για την πυροπροστασία και την έγκαιρη εκταμίευση.
 - Να εξαντληθεί η αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών, όπως είναι η δορυφορική αναμετάδοση πληροφοριών, drones, επίγειες κάμερες παρακολούθησης, αισθητήρες σε κρίσιμα, δύσβατα σημεία, αλλά και εργαλεία που θα συμβάλλουν στον άμεσο εντοπισμό, την έγκαιρη προειδοποίηση και στην εκκένωση περιοχών σε περιπτώσεις πυρκαγιάς, όπως είναι και το σύστημα 112.
 - Να αντιμετωπισθεί το θέμα του μεγάλου κόστους για τις νέες τεχνολογίες και να δοθεί βοήθεια στους πολίτες, για μεγαλύτερη εξοικείωση με την τεχνολογία.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας δημιουργήθηκε μέσα στη Κλιματική κρίση, για να αντιμετωπίσει την αυξανόμενη συχνότητα και ένταση των φυσικών φαινομένων που προκαλούν μεγάλες καταστροφές. Ρόλος του, είναι ο συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων στη χώρα, από την τοπική αυτοδιοίκηση μέχρι τους πολίτες εθελοντές, έτσι ώστε να γίνεται πιο αποτελεσματική η αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών. Η στρατηγική εστιάζει στο τρίπτυχο «πρόληψη – προετοιμασία - ετοιμότητα - ανθεκτικότητα», και παράλληλα, συντηρεί και εφαρμόζει όλα τα απαραίτητα μέτρα καταστολής. Διαθέτει συντονιστικό κέντρο διαχείρισης κρίσεων, προετοιμάζει την αντιπυρική περίοδο, λειτουργεί από φέτος τους δασοκομάντος, αξιοποιώντας την εμπειρία από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Χρησιμοποιεί εργαλεία, όπως το πρόγραμμα «ΑΙΓΙΣ», για την τεχνολογική και την υλικοτεχνική υποδομή και τον επιχειρησιακό εξοπλισμό, ειδικά προγράμματα για αγορές αεροπλάνων, ελικοπτέρων, καθώς και το RescueEU.

Στο πεδίο της διαχείρισης των φυσικών καταστροφών εξακολουθεί να έχει σημαντικό ρόλο η Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς αποτελεί τον βασικό κρίκο πρόληψης των φυσικών καταστροφών, ιδίως πυρκαγιών. Όμως, απαιτούνται αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο, όπως ευελιξία, στα κατά τόπους Σχέδια Πολεοδομικού Χωροταξικού Χαρακτήρα, συμμετοχή σε ενιαίο Διοικητικό Συμβούλιο με πυροσβέστες δασικούς υπαλλήλους και άτομα από την Πολιτική Προστασία, ενώ, χρειάζεται να ξεπεραστούν και οι εσωτερικές διαδικασίες υπηρεσιών και οι γραφειοκρατικές αγκυλώσεις.

Καθοριστικό πλέον ρόλο διαδραματίζουν οι νέες τεχνολογίες στη διαχείριση της κλιματικής κρίσης. Το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες, που δύνανται να συμβάλλουν σημαντικά σε όλες τις φάσεις της διαχείρισης των καταστροφών και των κινδύνων. Ενδεικτικώς αναφέρονται οι δορυφορικές τεχνολογίες και εφαρμογές, προς χρήση ως προς τη χαρτογράφηση των κινδύνων, την παρακολούθηση των μετεωρολογικών δεδομένων και του κλίματος («Copernicus», γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, για υπέρθεση γεωχωρικών δεδομένων, σύστημα e-call, -σύγχρονα συστήματα συναγερμού πομπών, πρόγραμμα δορυφορικής πλοήγησης, κυβερνητικές δορυφορικές επικοινωνίες, GOVSATCOM, «FIRE Haba», το LastQuake - για σεισμούς, εφαρμογές για την διατήρηση και τη προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς, το μοντέλο πρόγνωσης εξάπλωσης μετώπου δασικής πυρκαγιάς IRIS 2, νέες υποδομές από το Εθνικό Αστεροσκοπείο (NOA, AEGIS, PANGEA), την εφαρμογή του pre-positioning pilot project, (πρότζεκτ προεγκατάστασης πυροσβεστών σε ευρωπαϊκές χώρες, έτσι ώστε να μην χάνεται ο χρόνος, από τη στιγμή που ζητάει μία ευρωπαϊκή χώρα από τον ευρωπαϊκό μηχανισμό προστασίας να σταλούν), DG-REFORM (μέσω αυτού του προγράμματος η παροχή εργασίας σε νέους που θα έρθουν από το εξωτερικό).

Σε επίπεδο «νέων τεχνολογιών» ξεχωρίζει η σημαντική ευρωπαϊκή πρωτοβουλία Destination Earth (DestinE), η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη μιας «Δίδυμης Ψηφιακής Γης», για την περαιτέρω κατανόηση των φυσικών διεργασιών του πλανήτη μας μέσω της αξιοποίησης των δορυφορικών δεδομένων, με σκοπό, την αποτελεσματικότερη προστασία του φυσικού μας περιβάλλοντος.

Συνεπώς, η αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συστηματική και συντεταγμένη συνεργασία της επιστημονικής κοινότητας με την

πολιτεία. Για αυτό τον λόγο ενώ, χρειάζονται επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και υποστήριξη των ερευνητικών κέντρων. Η κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να έχει ενεργό ρόλο στη προσπάθεια πρόληψης των φυσικών καταστροφών και της προστασίας του περιβάλλοντος. Αυτό προϋποθέτει την εκπαίδευση του συνόλου της κοινωνίας, ήδη από τη νηπιακή ηλικία, την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, την εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και κυρίως την αλλαγή κουλτούρας και την ανάληψη ευθυνών, ώστε να αποφευχθούν περιστατικά «αμέλειας».

Περαιτέρω, η κλιμάκωση της κλιματικής κρίσης απαιτεί την συντεταγμένη δράση της παγκόσμιας κοινότητας για την αποφασιστική αντιμετώπισή της. Στο πλαίσιο αυτό είναι θετική η σύσταση κοινών επιστημονικών ομάδων από όλα τα κράτη της Μεσογείου για να αντιμετωπισθούν οι φυσικές καταστροφές με σύγχρονα μέσα και νέες τεχνολογίες. Περαιτέρω χρειάζεται η προώθηση της ψηφιακή ατζέντας και η εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες, ώστε να δημιουργηθούν συνέργειες τόσο εντός των ίδιων των κρατών, όσο και με άλλα κράτη -γειτονικά ή μη- που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα. Τα κράτη αυτά θα μπορούν να συνεργαστούν, επενδύοντας στην πρόληψη και δημιουργώντας ένα καλά συντονισμένο δίκτυο κοινής χρήσης δεδομένων για όλους τους εμπλεκόμενους που αντιμετωπίζουν καταστροφές.

Η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής, όλα αυτά τα χρόνια εργάζεται μέσα στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής κοινοβουλευτικής διπλωματίας, έτσι ώστε όλα τα κράτη και όλα τα κοινοβούλια -αλλά ειδικότερα τα κράτη της Ανατολικής Μεσογείου και της ευρύτερης Μεσογείου- να έρθουν κοντά και να συζητήσουν πρακτικά θέματα, αλλά και νομοθετικά πρότυπα για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και την πρόληψη και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, με πρόταση για επίσκεψη και συνάντηση όλων των κρατών-μελών στην Αθήνα.

Ενόψει των ανωτέρω συνάγεται ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής είναι ζήτημα πολυπαραγοντικό κι η αντιμετώπισή του απαιτεί συντονισμό, ετοιμότητα, εθνική συναίνεση, γνώση, επιστημονικές αναλύσεις, αλλά και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, καθώς και αύξηση των συνεργειών, ώστε να επιτευχθεί ο κοινός στόχος για «πρόληψη κατά 80% και καταστολή κατά 20%».

H. α) Καινοτομία, Περιβάλλον, Κλίμα. Καινοτόμες λύσεις στην ανακύκλωση – Μελέτη περίπτωσης για την ανακύκλωση των πλαστικών μιας χρήσης.

β) Διαχείριση Αποβλήτων – Ειδικότερο Θέμα: Αγροτικά Απόβλητα

Εισηγητές: Ιωάννης Μελάς – Αθανάσιος Λιούτας

I. Εισαγωγή

Κατά τη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, σχετικά με τον θεματικό κύκλο Καινοτομία – Περιβάλλον – Κλίμα, συζητήθηκαν οι καινοτόμες λύσεις στην ανακύκλωση και συγκεκριμένα μία συγκεκριμένη περίπτωση η οποία αφορά στην ανακύκλωση των πλαστικών μιας χρήσης.

Μέσω αυτής της διαδικασίας επιδιώκεται η διερεύνηση καινοτόμων προσεγγίσεων και η διαμόρφωση του αντίστοιχου νομοθετικού πλαισίου, ώστε να βρεθούν οι αναγκαίες λύσεις σε χρόνια περιβαλλοντικά προβλήματα, συμπεριλαμβανομένων των κλιματικών και ενεργειακών ζητημάτων, με στόχο οι νέες τεχνολογίες να αναπτυχθούν και να αξιοποιηθούν δημιουργικά στην αντιμετώπιση αυτού του σοβαρού προβλήματος.

Κατά τη συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, σχετικά με το ζήτημα της Διαχείρισης Αποβλήτων με ειδικότερο θέμα τα αγροτικά απόβλητα, επιχειρήθηκαν, η επεξήγηση του όρου και η περιγραφή της κατάστασης, η οποία υφίσταται στην Ελλάδα, η ανάλυση της στρατηγικής διαχείρισης του ζητήματος, τα εμπόδια που υπάρχουν, ενώ αναλύθηκαν οι προτάσεις για την αποτελεσματική διαχείριση των αγροτικών αποβλήτων, καθώς και οι σχετικοί προβληματισμοί.

II. Η περίπτωση ανακύκλωσης πλαστικών μιας χρήσης

Στη σχετική συνεδρίαση της Επιτροπής παρουσιάστηκε η πρόταση της περιβαλλοντικής εταιρείας Polymeteria, η οποία έχει ως κεντρική σκέψη τη δυνατότητα της πλήρους βιολογικής αποσύνθεσης των υλικών συσκευασίας πολυολεφίνης σε ανοικτό περιβάλλον. Πρόκειται για μια καινοτόμα λύση και μια τεχνολογία η οποία προήλθε από το κέντρο καινοτομίας του Imperial College στο Λονδίνο και έχει αναδειχθεί ως μία πρωτοπόρα και παγκόσμια λύση από σειρά διεθνών επιστημονικών περιοδικών για την αντιμετώπιση του προβλήματος των πλαστικών μιας χρήσης.

Η καινοτόμα αυτή τεχνολογία είναι προϊόν και αποτέλεσμα πολλών ερευνών και συνεργασιών, με διεθνείς και αναγνωρισμένους φορείς και έχει ως αποτέλεσμα να χρησιμοποιείται αυτή τη στιγμή σε 13 διαφορετικές χώρες σε όλο τον κόσμο. Πριν από τρεις εβδομάδες η Ινδία υιοθέτησε τη συγκεκριμένη τεχνολογία, ενώ η Γεωργία, τον προηγούμενο Νοέμβριο, επέβαλλε την απαγόρευση πλαστικής σακούλας.

Από τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν, διαπιστώθηκε το πρόβλημα που υπάρχει, όχι μόνο στη Μεσόγειο που η κατάσταση είναι τραγική, αλλά συνολικά. Και το πρόβλημα είναι οι πολυολεφίνες, οι πολυεστέρες, το PVC και κάποια άλλα υλικά. Οι επιστημονικές προσπάθειες στην αρχή των ερευνών εστιάστηκαν στις πολυολεφίνες, όπου και υπήρξαν οι πρώτες επενδύσεις στη συγκεκριμένη τεχνολογία.

Η τεχνολογία είναι 20% της ροής των πολυολεφινών η οποία έχει δημιουργηθεί για να είναι κλιμακούμενη και να μπορεί να χρησιμοποιηθεί με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και να συνδυαστεί με πολλές άλλες λύσεις.

Αυτή η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους. Για το πλαστικό, το συνθετικό και αυτό το οποίο βασίζεται στα ορυκτά. Μπορεί επίσης να λειτουργήσει με υλικά τα οποία έχουν βιολογική προέλευση, δηλαδή προέρχονται από τη φύση την ίδια, ενώ η τεχνολογία αυτή έχει αναπτυχθεί ακόμη και για τις ρητίνες.

Είναι μια τεχνολογία που αλλάζει τη φιλοσοφία, με βάση την οποία παράγονται τα πλαστικά μιας χρήσεως και μπορεί να έχει πολλές παράλληλες εφαρμογές σε πλαστικά πολλών και διαφορετικών τύπων, αλλά ακόμα και στα αγροτικά πλαστικά. Στον τομέα της γεωργίας μάλιστα έχουν αναπτυχθεί κάποιες εφαρμογές, με πλήρως βιοδιασπώμενη τεχνολογία και ανακυκλώσιμα υλικά.

Αντίστοιχα, χρησιμοποιώντας την συγκεκριμένη τεχνολογία, κατασκευάστηκαν ποτήρια τα οποία χρησιμοποιήθηκαν σε ένα event στην Αφρική και κατόπιν ανακυκλώθηκαν.

Πρεσβευτές αυτής της νέας τεχνολογίας είναι κυρίως οι νέοι άνθρωποι, καθώς η συγκεκριμένη εταιρεία έχει επιλέξει να μεταφέρει και να προωθήσει την νέα αυτή τεχνολογία μέσω των νέων ανθρώπων. Οι νέοι άνθρωποι είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι για το περιβάλλον και ενδιαφέρονται για την προστασία του, αφού αφορά το ίδιο τους το μέλλον.

Για την προώθηση αυτής της καινοτόμου τεχνολογίας, έχει δημιουργηθεί μάλιστα εμπορικό σήμα το οποίο υπάρχει σε όλες τις συσκευασίες που κατασκευάζονται με αυτή την τεχνολογία και ήδη πολλές χώρες το χρησιμοποιούν. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό διότι οι καταναλωτές θα μπορούν να γνωρίζουν την διάρκεια αυτών των συσκευασιών και το χρόνο που θα μπορούν να ανακυκλώσουν τα προϊόντα αυτά.

Για την ανάπτυξη και την προώθηση αυτής της καινοτόμας τεχνολογίας έχουν δημοσιευθεί άρθρα και σχόλια στον διεθνή τύπο, όπως στο National Geographic, , στους Financial Times στην εφημερίδα «The Telegraph», στο «World Economic Forum», στον τύπο της Ινδίας και άλλων χωρών.

Ακόμη πολλές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), Οργανισμοί αλλά και φορείς επιλέγουν να επενδύσουν στην έρευνα και στις νέες τεχνολογίες για τη μείωση των πλαστικών μιας χρήσης και τον περιορισμό της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης.

Επίσης, κατατέθηκε πρόταση ώστε να ξεκινήσουν κάποιες επιστημονικές έρευνες και ένα πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμογής αυτής της τεχνολογίας και στη χώρα μας.

i. Ο περιορισμός χρήσης των πλαστικών μιας χρήσης στην Ελλάδα

Το Νομικό πλαίσιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει την Οδηγία 2019/904, για τον περιορισμό των πλαστικών μιας χρήσης, ενώ και η Ελλάδα ψήφισε πρόσφατα τον νόμο 4736/2020, με στόχο την πρόληψη της παραγωγής, καθώς τον περιορισμό των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων μιας χρήσης.

ii. Καινοτόμες δράσεις και έργα σε Εθνικό επίπεδο για την προστασία του περιβάλλοντος

Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση και τις διαδικασίες επιχειρηματικής ανακάλυψης που εποπτεύει η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας, η σημασία των τεχνολογιών προστασίας του περιβάλλοντος και των σχετικών τεχνολογιών που συνδέονται άμεσα με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας αναγνωρίστηκε ως βασικός παράγοντας για τη βελτίωση και την παραγωγικότητα και, συνεπώς, την ανάπτυξη και την δημιουργία θέσεων εργασίας.

Οι ερευνητικοί φορείς αλλά και τα πανεπιστήμια της χώρας σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Κρήτη κ.λπ., είναι ενεργά μέλη της Ευρωπαϊκής ερευνητικής κοινότητας και πολλές φορές με πρωταγωνιστικό ρόλο σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ενώ ακόμη και φορείς του δημοσίου αλλά και ελληνικές επιχειρήσεις συμμετέχουν ενεργά σε ερευνητικά έργα χρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει για τις ελληνικές επιχειρήσεις, ειδικά του τομέα των τεχνολογικών εφαρμογών και υπηρεσιών, αλλά και άλλων, όπως των υλικών, των κατασκευών, της αγροδιατροφής, τις βιομηχανίες τροφίμων, η διεθνής εμπειρία που έχει αποκτήσει ο τομέας του περιβάλλοντος με στόχο την παροχή αξιόπιστων και αποτελεσματικών λύσεων.

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας έχει ενσωματώσει στις προτεραιότητές της, μέσα από την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, τον τομέα του περιβάλλοντος και της κυκλικής οικονομίας για την προγραμματική περίοδο 2020-2021 και 2020-2027.

Έχουν προβλεφθεί, επίσης, για την προγραμματική περίοδο του 2020-2021 και 2020-2027, μια σειρά άλλων παρεμβάσεων, όπως η βιομηχανική συμβίωση, οι δευτερογενείς πρώτες ύλες, ο οικολογικός σχεδιασμός προϊόντων για ασφάλεια και αειφορία και τέλος, διατομεακές παρεμβάσεις που περιέχουν δράσεις όπως π.χ. αξιολόγησης και ενίσχυσης ανθεκτικότητας υποδομών σε ακραία καιρικά φαινόμενα, με επίκεντρο την ανάπτυξη και εφαρμογή λύσεων βασισμένων στη φύση.

Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020, προκηρύχθηκε η δράση με έρευνα «Έρευνώ, δημιουργώ, καινοτομώ» σε δύο διαδοχικούς κύκλους με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων προωθώντας ερευνητικές δραστηριότητες και συνέργειες επιχειρήσεων με δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς. Για όλες τις δράσεις υπήρξαν πάνω από 5.500 προτάσεις. Ειδικά για το περιβάλλον, υποβλήθηκαν συνολικά και στις δύο προσκλήσεις, 568 προτάσεις με τη δημόσια δαπάνη να ανέρχεται περίπου στα 348 εκατομμύρια ευρώ. Μετά από αξιολόγηση εντάχθηκαν και συγχρηματοδοτούνται από την Ελλάδα και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης 104 ερευνητικά έργα με συνολική δημόσια δαπάνη που ανέρχεται στα 58 εκατομμύρια ευρώ περίπου και συνολικό προϋπολογισμό που ανέρχεται στα 70 εκατομμύρια ευρώ, στα οποία συμμετέχουν επιχειρήσεις και ερευνητικοί οργανισμοί με 315 συμμετοχές. Συνολικά οι επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν είναι 169, εκ των οποίων 39 είναι μεγάλες, 33 μεσαίες, 42 μικρές και 55 πολύ μικρές.

Αναφορικά με τα έργα που αφορούν την αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν από τη χρήση πλαστικών, αλλά και με τη διαχείριση των αποβλήτων που προκύπτουν από αυτή, βρίσκονται σε εξέλιξη ερευνητικά έργα όπως: «Ανάπτυξη, αξιολόγηση και βελτιστοποίηση ολοκληρωμένης διαδικασίας ανάκτησης βιοαποβλήτων υψηλής καθαρότητας», «Ανάπτυξη συσκευής ταχείας και αξιόπιστης ανίχνευσης υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων και πλαστικοποιητικών στο ελαιόλαδο», «Ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων ιχνηλάτησης πλαστικών απορριμμάτων».

Παράλληλα, στο Πολυετές Σχέδιο Χρηματοδότησης Εθνικών Ερευνητικών Υποδομών συμπεριλαμβάνονται και χρηματοδοτούνται τρεις υποδομές συνολικής δημόσιας δαπάνης 12 εκατομμύρια ευρώ.

Η ερευνητική υποδομή αξιοποίησης απορριμμάτων και βιώσιμης διαχείρισης πόρων «INVALOR» συνολικού προϋπολογισμού περίπου 4 εκατομμύρια ευρώ με συντονιστή το Πανεπιστήμιο Πατρών και 7 εταιρους.

Η ερευνητική υποδομή του ελληνικού ολοκληρωμένου συστήματος παρακολούθησης πρόγνωσης και τεχνολογίας των θαλασσών και των επιφανειακών υδάτων, προϋπολογισμού 4 εκατομμύρια ευρώ, με συντονιστή το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών και οκτώ εταιρους, το ΕΛ,ΚΕ,ΘΕ.

Ακόμη, η ερευνητική υποδομή «ΠΑΝΑΚΕΙΑ», Πανελλαδική υποδομή για τη Μελέτη ατμοσφαιρικής σύστασης και κλιματικής Αλλαγής, συνολικού προϋπολογισμού 4 εκατομμύρια ευρώ, με συντονιστή το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών και 14 εταιρους.

Παράλληλα, η συμμετοχή ελληνικών ερευνητικών ομάδων στο ερευνητικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ορίζοντας 2020» στον τομέα του περιβάλλοντος για την περίοδο 2014-2020 ήταν αρκετά επιτυχημένη σε σχέση με άλλα επιστημονικά πεδία. Πιο συγκεκριμένα, η Ελλάδα κατατάσσεται 8η ως προς τον αριθμό συμμετοχών και 11η ως προς τη χρηματοδότηση μεταξύ των 28 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίσης, σημαντική είναι και η δραστηριότητα του ερευνητικού κέντρου «ΑΘΗΝΑ», με επίκεντρο την πληροφορική και τις ψηφιακές τεχνολογίες για την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων και εφαρμογών, για την ορθολογική χρήση ενέργειας.

Εξίσου σημαντική είναι η δραστηριότητα του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών για την αξιοποίηση στατικών αποβλήτων κατεργασίας τροφίμων, αλλά και η δραστηριότητα του ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος, του ΕΚΕΤΑ, καθώς και η δραστηριότητα του ΙΤΕ στην έρευνα για το «πράσινο υδρογόνο».

Ακόμη, στο πλαίσιο του προγράμματος «Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για έρευνα και καινοτομία της προγραμματικής περιόδου 2020-2021 και 2020-2027» η σημαντικότερη δράση του ορίζοντα Ευρώπης, η καινοτομία της χημικής μηχανικής μέχρι σήμερα είναι η δημιουργία της εταιρικής σχέσης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αξιολόγηση του κινδύνου των χημικών προϊόντων με την ονομασία PARK.

Το PARK είναι μια σύμπραξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που συγκεντρώνει 200 δημόσιους οργανισμούς που στοχεύουν να υποστηρίξουν την εφαρμογή της Πράσινης Συμφωνίας, της στρατηγικής για τα χημικά και την αειφορία προς ένα περιβάλλον χωρίς τοξίνες συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανικής στρατηγικής και του νέου σχεδίου δράσης κυκλικής οικονομίας. Η χώρα μας συμμετέχει με 6 εταιρους που

συγκεντρώνουν το 5% του συνολικού προϋπολογισμού που αντιστοιχεί περίπου σε 19 εκατομμύρια ευρώ.

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας αλλά και τα άλλα συναρμόδια Υπουργεία, στο πλαίσιο του εθνικού σχεδίου για την ενέργεια και το κλίμα, για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών της χώρας και την εξασφάλιση της απαραίτητης χρηματοδότησης σε βάθος χρόνου.

Η Ελλάδα έχει παρουσιάσει σημαντική πρόοδο και βελτίωση για την ανάπτυξη συστημάτων μετριασμού και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, στην επεξεργασία και ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων, στην εξέλιξη των διαδικασιών ανακύκλωσης, προωθώντας ενεργά τις αρχές της οικονομίας.

Η νέα προγραμματική περίοδος 2020-2021 και 2020-2027 προσφέρει ακόμη μεγαλύτερες ευκαιρίες για επενδύσεις στην έρευνα και την τεχνολογία δίνοντας έμφαση στη δημιουργία μιας ευφύστερης και κλιματικά ουδέτερης Ευρώπης μέσα από τις χρηματοδοτήσεις των διαρθρωτικών ταμείων.

iii. Ο ρόλος του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης (Ε.Ο.Α.Ν)

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (Ε.Ο.Α.Ν) εφαρμόζει τη νομοθεσία της Ελληνικής πολιτείας από το 2020 και το 2021 σχετικά με τα πλαστικά μιας χρήσης.

Στην χώρα μας σήμερα ισχύει η απαγόρευση χρήσης των πλαστικών μιας χρήσης σε μια σειρά από είδη καθημερινής ανάγκης, όπως τα πλαστικά καλαμάκια, τα πλαστικά ποτήρια κ.α..

Επίσης, έχει εφαρμοστεί ήδη η νομοθεσία που προβλέπει το περιβαλλοντικό τέλος για τους χρήστες πλαστικών μιας χρήσης στις συσκευασίες φαγητού και ποτών που σερβίρονται σε καταστήματα take away, ενώ εφαρμόζεται και ο Ν.4819/2021, όσον αφορά τη δημιουργία των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης για πλαστικά προϊόντα.

Η θέσπιση αυτών των αντικινήτρων για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις έχει ως στόχο να περιοριστεί σημαντικά η χρήση των πλαστικών, ώστε το 2030 να περιοριστεί στο 20% της κατανάλωσης που υπήρχε τη δεκαετία του 2020.

Ο Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης επίσης έχει ξεκινήσει τη διαδικασία, σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για την εφαρμογή στα επόμενα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης, όπως είναι τα κλωστοϋφαντουργικά που έχουν μεγάλο μερίδιο τα πλαστικά, όπως είναι τα θερμοκηπιακά υποπροϊόντα, όπως είναι τα φύλλα των πλαστικών των θερμοκηπίων, οι αρδευτικοί σωλήνες, καθώς επίσης και άλλη μία σειρά προϊόντων πλαστικών.

Σήμερα στην Ελλάδα αναφέρθηκε ότι είναι σημαντικό να ετοιμαστεί το σύστημα για τα θερμοκήπια, αλλά και για τις πλαστικές σακούλες και το πλαστικό έδαφος κάλυψης, το οποίο δυστυχώς δεν ανακυκλώνεται μέχρι τώρα και θα πρέπει να βρεθεί μία μέθοδος.

iv. Συμπέρασμα

Η χρήση πλαστικών έχει αναγκάσει πολλές κυβερνήσεις να επιβάλουν απαγορεύσεις στη χρήση πλαστικών σακουλών και να ενισχύσουν την ανακύκλωση πλαστικών, στα αντίστοιχα συστήματα διαχείρισης αστικών απορριμμάτων. Μέχρι σήμερα, η υγειονομική ταφή παραμένει η πιο κοινή πρακτική διαχείρισης απορριμμάτων στην Ελλάδα, παρά τους επιβεβλημένους κανονισμούς που στοχεύουν στην αύξηση ανακύκλωσης, της προεπιλογής απορριμμάτων και της ανάκτησης ενέργειας και υλικών.

Η χρήση των πλαστικών όσον αφορά τις επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, μπορεί, σύμφωνα με επιστημονικές μελέτες, να εκτιμηθεί σε δυσμενείς επιπτώσεις στο ενδοκρινολογικό σύστημα, με διαδοχικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη αναπαραγωγή, το μεταβολικό σύνδρομο και ακόμη νευροτοξικότητα μετά από χρόνια έκθεση σε επίμονες οργανικές χημικές ουσίες που βρίσκονται στα πλαστικά προϊόντα και απόβλητα.

Αξίζει να σημειωθεί ακόμη, ότι σύμφωνα με μελέτη της UNESCO, κάθε χρόνο χάνουν τη ζωή τους λόγω των πλαστικών στο θαλάσσιο περιβάλλον πάνω από 100.000 κητοειδή παγκοσμίως.

Τα θαλάσσια απόβλητα αποτελούν ένα παγκόσμιο πρόβλημα το οποίο επεκτείνεται διαρκώς χωρίς να έχει βρεθεί ακόμη μια αποτελεσματική λύση, ενώ και για την Ελλάδα είναι ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα. Σύμφωνα με μετρήσεις, τριάντα εννέα τόνοι πλαστικού καταλήγουν κάθε μέρα στις ελληνικές θάλασσες, δημιουργώντας σοβαρά προβλήματα στα θέματα της δημόσιας υγείας και της διατροφικής μας αλυσίδας. Παράλληλα η ρύπανση των πλαστικών μιας χρήσης καταλήγει σε επιβλαβείς συνέπειες και για τα κητοειδή.

Οι κυβερνήσεις, οι κοινότητες, αλλά και πολλοί διεθνείς οργανισμοί, συνειδητοποιούν ότι οι έξυπνες επενδύσεις στην ετοιμότητα και ανθεκτικότητα σε σχέση με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μπορούν να εμποδίσουν τους φυσικούς κινδύνους, να προστατέψουν το περιβάλλον και τελικά τον ίδιο τον άνθρωπο.

Ήδη, έχει υιοθετηθεί η Οδηγία 2019/904 σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ από τον Δεκέμβριο του 2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τη νέα στρατηγική της για τα χημικά και την αειφορία, ορίζοντας ένα όραμα για την πολιτική της Ένωσης για τα χημικά επιδιώκοντας ένα περιβάλλον χωρίς τοξικά, μειώνοντας έτσι την περιβαλλοντική ρύπανση στο μηδέν.

Σε Εθνικό επίπεδο έχει ψηφισθεί ο νόμος 4736/2020 για τον περιορισμό των πλαστικών μιας χρήσης με τη θέσπιση συγκεκριμένων αυστηρών αντικινήτρων για καταναλωτές και επιχειρήσεις.

Εκτός όμως από τη νομοθεσία χρειαζόμαστε και νέες τεχνολογίες, οι οποίες να μπορούν να συνδράμουν στην οριστική αντιμετώπιση του προβλήματος των πλαστικών μιας χρήσης.

Μία από τις πιθανές καινοτόμες λύσεις παρουσιάστηκε στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος και η οποία μπορεί να συνεισφέρει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του σύνθετου προβλήματος και ουσιαστικά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Παράλληλα οι επενδύσεις αυτές, μπορούν να έχουν και άλλα πολλαπλά οφέλη, όπως η δημιουργία θέσεων εργασίας, η οικονομική ανάπτυξη, οι περισσότερες ευκαιρίες εκπαίδευσης, η βελτίωση της ισότητας των φύλων, η προστασία του περιβάλλοντος και τέλος, η συμβολή στην επίτευξη των επενδυτικών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης έως το 2030.

III. Διαχείριση Αποβλήτων: Τα αγροτικά απόβλητα

Η Υφιστάμενη Κατάσταση

Αναφορικά τώρα με τη θεματική της διαχείρισης και την ορολογία κατ' αρχήν των αγροτικών αποβλήτων, υπογραμμίστηκε συγκεκριμένα ότι στα αγροτικά απόβλητα εντάσσονται τα πλαστικά αλλά και τα οργανικά απόβλητα από την κατασκευή των θερμοκηπίων, διάφορες συσκευασίες, τα λάστιχα άρδευσης, οι μπαταρίες από τα αγροτικά μηχανήματα, παλιά μηχανήματα, λάδια, αχρησιμοποίητες ποσότητες παρασιτοκτόνων και κτηνιατρικών φαρμάκων, καθώς και άλλες ουσίες. Στη χώρα μας, τονίστηκε ότι υπάρχει έντονη η θερμοκηπιακή καλλιέργεια, αλλά και η διχτυοκαλλιέργεια, στις οποίες υπάρχει η χρήση των πλαστικών και η δημιουργία αποβλήτων και η διαχείρισή τους συνιστά ένα σημαντικό ζήτημα. Ειδικότερα, στην Ελλάδα, συνολικά υπάρχουν 10.000 εκτάρια των ειδών της θερμοκηπιακής καλλιέργειας.

Η ανάγκη της αποτελεσματικής διαχείρισης των αποβλήτων υπογραμμίστηκε ως στόχος υψίστης σημασίας στο πλαίσιο των συνεδριάσεων, καθώς η μη ορθή διαχείριση των γεωργικών πλαστικών, όπως συγκεκριμένα διατυπώθηκε, προκαλεί εκτεταμένες συνέπειες στο θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς και στο έδαφος. Ειδικότερα, η μη ορθή διαχείριση των γεωργικών πλαστικών και αποβλήτων για το έδαφος, οδηγεί στο αποτέλεσμα της απώλειας παραγωγικής ικανότητας, καθώς το έδαφος εμποτίζεται με αυτό το αγροτικό πλαστικό. Συμπληρωματικά περιγράφηκαν και οι συνέπειες που προκαλούνται στον υδροφόρο ορίζοντα και στα ποτάμια της Ελλάδας και συγκεκριμένα διατυπώθηκε ότι, το ποσοστό ρύπανσης, κυρίως από τα φυτοφάρμακα, καθώς και από άλλα βιομηχανικά απόβλητα, είναι σημαντικό, με συνέπεια να χάνεται τελικά και η δύναμη των υδάτων. Οι συνέπειες είναι σοβαρές και για την υγεία ασφαλώς, καθώς με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο η μη ορθή διαχείριση των αγροτικών αποβλήτων καταλήγει στα πιάτα μας.

Η ελληνική πολιτεία με το Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (2020-2030) με τον ν.44685/2020 και με τον ν. 4819/2021, έχει δημιουργήσει το πλαίσιο των υποχρεώσεων για όσους ασχολούνται με την παραγωγή αγροτικών προϊόντων και άρα με τη δημιουργία αποβλήτων και τη διαχείριση αυτών ως υπολειμμάτων.

i. Οι άξονες διαχείρισης του ζητήματος των αγροτικών αποβλήτων

Αναφορικά με τις προσπάθειες διαχείρισης των αποβλήτων, διατυπώθηκε ότι αυτές κινούνται σε δυο άξονες. Ειδικότερα, ο πρώτος άξονας αφορά στα αστικά στερεά απόβλητα, ο οποίος, όπως υπογραμμίστηκε, αποτελεί και αντικείμενο στοχοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε ό,τι αφορά στα ποσοστά ανακύκλωσης και στα ποσοστά ταφής. Γενικότερα, η πολιτική η οποία εφαρμόζεται στη χώρα μας, στηρίζεται στο Εθνικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων. Υπάρχει το ζήτημα της

επαναχρησιμοποίησης και στον τελευταίο νόμο υπάρχουν διατάξεις που υποχρεώνουν τους δήμους να υλοποιήσουν σχέδιο τέτοιων σημείων.

Αναφορικά με το ζήτημα της ανακύκλωσης, υπάρχουν θέματα υποδομών στους δήμους της χώρας και θέματα χρηματοδότησης των υποδομών αυτών. Επ' αυτού υπογραμμίστηκε ότι τα τελευταία χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί σχετικά βήματα προς την υλοποίηση σχετικών υποδομών. Ειδικότερα, περιγράφηκε ότι σήμερα στην Ελλάδα λειτουργούν έξι μονάδες και κατασκευάζονται και άλλες επτά. Συνολικά έχουν δημοπρατηθεί 25 – 26 μονάδες κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας. Αναφορικά με το ζήτημα της χρηματοδότησης των μονάδων αυτών, βάσει του νομοθετικού πλαισίου, αυτή δεν ήταν εφικτή να ισχύσει από την 1^η Ιανουαρίου του 2024. Πάνω σε αυτό το σημείο, διατυπώθηκε ότι υπάρχει μια τρέχουσα συζήτηση με τις ευρωπαϊκές αρχές, ώστε να υπάρξει ένας τρόπος χρηματοδότησης και την επόμενη περίοδο. Οι μονάδες αυτές θα δέχονται και ανακυκλώσιμα υλικά, και βιοαπόβλητα και σύμμεικτα. Θα ανακτούν υλικά από αυτά και θα μετατρέπουν το υπόλειμμα σε δευτερογενές καύσιμο, το οποίο μάλιστα όπως περιγράφηκε, στα πρότυπα και άλλων ευρωπαϊκών κρατών, θα μπορεί να αξιοποιηθεί είτε στην τσιμεντοβιομηχανία, είτε σε μονάδες ενεργειακής αξιοποίησης. Η στρατηγική αυτή υπογραμμίστηκε ότι θα οδηγήσει τη χώρα σε ένα ποσοστό ταφής περίπου κάτω από το 10% το 2030.

Ο δεύτερος άξονας της διαχείρισης, υπογραμμίστηκε ότι αφορά την ευθύνη του ίδιου του παραγωγού, σε ό,τι ειδικότερα αφορά και τα αγροτικά απόβλητα. Τονίστηκε ότι στην ευρωπαϊκή νομοθεσία, υπάρχει ευθύνη του παραγωγού του προϊόντος για να δημιουργήσει την υποδομή συλλογής του και ανακύκλωσής του για τα απόβλητα. Αυτό συγκεκριμένα γίνεται μέσα από τα συλλογικά σχήματα εναλλακτικής διαχείρισης, των οποίων εποπτεύων φορέας είναι ο ΕΟΑΝ και μάλιστα πρόσφατα, σε νομοθετικές διατάξεις ενσωματώθηκαν οι ρυθμίσεις για σχετικές υποχρεώσεις για τους κλάδους των επίπλων, των στρωμάτων και των γεωργικών πλαστικών. Συγκεκριμένα μάλιστα, σε ό,τι αφορά ειδικότερα τα κτηνοτροφικά απόβλητα, στον ν.4819/2021 ενσωματώθηκε διάταξη, σύμφωνα με την οποία οι κτηνοτροφικές μονάδες υποχρεώνονται να διαχειρίζονται τα απόβλητά τους, είτε για παραγωγή κομπόστ, είτε για βιοαέριο.

Σχετικά με τον δεύτερο αυτόν πυλώνα, διατυπώθηκε η άποψη ότι ο Έλληνας παραγωγός έχει αναπτύξει μια υψηλή περιβαλλοντική συνείδηση και έχει συνειδητοποιήσει το πόσο σημαντική είναι, τόσο για το περιβάλλον, όσο και για τη δημόσια υγεία, η διαχείριση των αγροτικών αποβλήτων. Επ' αυτού τονίστηκε ότι από την πλευρά της αγροτικής παραγωγής είναι εκπεφρασμένη η βούληση των παραγωγών και των καλλιεργητών, να υπάρξει η διαχείριση των πλαστικών, τόσο σε επίπεδο θερμοκηπιακής καλλιέργειας, όσο και σε επίπεδο όλων των υπολοίπων πλαστικών. Ειδικότερα, σε σχέση με τα αλιευτικά απόβλητα και τα δίχτυα, σημειώθηκε η μεγάλη συνεισφορά της κοινωνίας των πολιτών και των εθελοντικών οργανώσεων πάνω σε αυτή τη διαχείριση, καθώς και η συμβολή των Ελλήνων αλιέων σε αυτή την προσπάθεια.

ii. Προτάσεις

Στο πλαίσιο της συνεδρίασης, σημειώθηκε ως πρόταση η ανάγκη της περαιτέρω ευαισθητοποίησης των παραγωγών, ώστε σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό να αναπτύξουν την αναγκαία κουλτούρα και συνεχώς να λαμβάνουν ενημέρωση και κατάρτιση, αναφορικά με την ανάγκη και τους τρόπους διαχείρισης των αγροτικών αποβλήτων.

Αναφορικά με τον παράγοντα των αγροτών, διατυπώθηκε η σκέψη και του σχεδιασμού κινήτρων, ώστε οι παραγωγοί να ξεπλένουν τις συσκευασίες, για να εναποθέτουν τα πλαστικά μιας χρήσης από τα θερμοκήπια στους ειδικούς χώρους και γενικά κινήτρων για τη διαχείριση των αγροτικών αποβλήτων. Μάλιστα τονίστηκε ότι αυτή η παροχή κινήτρων θα μπορούσε να συνδεθεί και με τα κριτήρια ένταξής τους σε προγράμματα. Η στρατηγική θα πρέπει να βασιστεί στα θετικά κίνητρα, καθώς επίσης και στους ελέγχους και στην αποτροπή ακολούθως, όπως περιγράφηκε συγκεκριμένα.

Επιπλέον ως σημαντική περιγράφηκε η ανάγκη για τη δημιουργία ενός συστήματος από τους βασικούς παραγωγούς εισαγωγείς αγροτικών προϊόντων, να αποσύρουν τα προϊόντα, τις συσκευασίες, αλλά και τα πλαστικά των θερμοκηπίων. Πάνω σε αυτό, σημειώθηκε ότι αναμένεται η κατάθεση ενός επιχειρησιακού σχεδίου.

Επιπρόσθετα υπογραμμίστηκε η ανάγκη της κατάρτισης ενός εθνικού σχεδίου αναφορικά με τη διαχείριση και αντιμετώπιση της ρύπανσης στον υδροφόρο ορίζοντα και στα ποτάμια της ελληνικής επικράτειας.

Σε ό,τι αφορά τη διαδικασία της κομποστοποίησης, διατυπώθηκε η σκέψη για την κομποστοποίηση των βιοαποβλήτων, καθώς και τη χρήση και της δεύτερης ποιότητας κομπόστ των μονάδων επεξεργασίας σύμμεικτων αποβλήτων, ως δευτερογενούς καυσίμου, αντί της ανάκτησής του για την ποιοτική και τη μορφολογική αποκατάσταση των εδαφών και του τοπίου.

Επιπρόσθετα, τονίστηκε η ανάγκη της συνεργασίας των εταιρειών παραγωγής των γεωργικών φαρμάκων, των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων με τα σημεία διάθεσης, δηλαδή με τα γεωπονικά καταστήματα, καθώς και με τους παραγωγούς και με την τοπική κοινωνία για τη διαχείριση ειδικότερα των κενών συσκευασιών των γεωργικών προϊόντων. Όσον αφορά τα πλαστικά γεωργικής χρήσης θερμοκηπίων, εδαφοκάλυψης κλπ, περιγράφηκε ότι θα κατατεθεί μια μελέτη από το Υπουργείο Ενέργειας και Περιβάλλοντος, από τη μεριά του ΕΟΑΝ, η οποία έχει να κάνει με το ότι υπάρχουν στην Ελλάδα σήμερα διαθέσιμα δυο – τρία εργοστάσια, που κάνουν τη συλλογή και την ανακύκλωση.

Επιπρόσθετα, τονίστηκε ότι πρέπει να γίνει και το σύστημα για τους σωλήνες άρδευσης και για τα αλιευτικά δίχτυα.

iii. Συμπεράσματα και Προβληματισμοί

Ως ένα βασικό συμπέρασμα υπογραμμίστηκε ότι η Ελλάδα, υστερεί σημαντικά στη διαχείριση των αποβλήτων και πως γίνεται μια προσπάθεια να ανατραπεί η κατάσταση αυτή, με την προσπάθεια – όπως σημειώθηκε – να περνάει μέσα από το Εθνικό Σχέδιο Πρόληψης και Δημιουργίας Αποβλήτων.

Επιπρόσθετα σημειώθηκε ότι ένα δύσκολο σημείο στη διαμόρφωση μιας αποδοτικής στρατηγικής διαχείρισης και των αγροτικών αποβλήτων είναι η συνεργασία μεταξύ των παραγωγών των γεωργικών πλαστικών, των παραγωγών των αγροτικών προϊόντων και των ενδιάμεσων που υπάρχουν μέχρι τον τελικό καταναλωτή, καθώς και των τοπικών κοινωνιών.

Στη διάρκεια της συνεδρίασης, υπογραμμίστηκε η υψηλή σημασία της βιομάζας και του βιοαερίου για την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης και της Ελλάδας. Επισημάνθηκε επίσης ότι ο ΕΟΑΝ συνεργάζεται με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για να εκδοθούν γρήγορα οι Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις, οι οποίες απαιτούνται για τα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης των γεωργικών προϊόντων.

Ως προβληματισμός επί της διαδικασίας της συλλογής των κενών συσκευασιών των γεωργικών φαρμάκων και των λιπασμάτων, διατυπώθηκε ότι υπάρχει ένα ζήτημα με την ύπαρξη των σημείων συλλογής. Μάλιστα, για τα σημεία συλλογής, αναφέρθηκε ότι έχει γίνει ένα πιλοτικό εθελοντικό πρόγραμμα στη Λάρισα, όπου τα προηγούμενα χρόνια, πέτυχαν και μάζεψαν κάποια υλικά συσκευασίας κενών γεωργικών προϊόντων.

Επιπρόσθετα τέθηκε ο προβληματισμός αναφορικά με το υψηλό κόστος του βιολογικού καθαρισμού σε κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, ενώ επιπλέον τονίστηκε ότι η στρατηγική της κυκλικής οικονομίας δεν υλοποιείται μόνο για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και για τη δημόσια υγεία και την υγεία των ανθρώπων, και ότι θα πρέπει η δημιουργία των κινήτρων για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση των αγροτικών αποβλήτων να είναι δυναμική, με βάση την πορεία της υλοποίησης του νομοθετικού πλαισίου.

Θ. α) Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Εθνικός Κλιματικός Νόμος – Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»

β) Περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής

Εισηγητές: Διονυσία - Θεοδώρα Αυγερινοπούλου – Γεώργιος Αρβανιτίδης – Σταύρος Καλογιάννης

Εισαγωγή - Το πλαίσιο της συζήτησης για τον Κλιματικό Νόμο

Στην κοινή συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου με την Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Προστασίας του Περιβάλλοντος συζητήθηκε το σ/ν του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, με τίτλο «Εθνικός Κλιματικός Νόμος- Μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή», σε συνέχεια της Συνθήκης του Κιότο και της Συμφωνίας των Παρισίων για το κλίμα.

Το διακύβευμα που απορρέει από την προϊούσα κλιματική κρίση είναι σπουδαίο και αφορά στην υγεία και την επιβίωση του συνόλου των ζώντων οργανισμών του πλανήτη μας. Το ζητούμενο της μη αύξησης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη άνω του 1,5 βαθμού Κελσίου ως το 2050, δεν φαίνεται να έχει δημιουργήσει επί του παρόντος την αντίστοιχη διεθνή, περιφερειακή και εθνική δράση για την επίτευξή του. Αντιθέτως, η πορεία την ανθρωπότητας βαίνει σχεδόν σε διπλάσια μέση αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας, περί του 2,5 βαθμών Κελσίου έως το 2050.

Μετά την έκδοση της Έκθεσης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για το Κλίμα του 2022 (IPCC), σύμφωνα με την οποία οι παγκόσμιες καθαρές ανθρωπογενείς εκπομπές συνέχισαν να αυξάνονται σε όλες τις μεγάλες ομάδες αερίων του θερμοκηπίου και οι επιβλαβείς εκπομπές άνθρακα κατά την περίοδο 2010 - 2019 δεν ήταν ποτέ άλλοτε υψηλότερες στην ανθρώπινη ιστορία, καθίσταται σαφές, ότι η ως τώρα νομική και πολιτική αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, δεν επαρκεί. Πρέπει να αναληφθεί αμέσως αποτελεσματικότερη δράση, διαφορετικά, ο κόσμος, όπως χαρακτηριστικά προειδοποίησε πρόσφατα ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, βρίσκεται σε «ταχεία πορεία» προς την καταστροφή.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) έχει εκδώσει τον Κανονισμό 2021/1119 ο οποίος θεσπίζει πλαίσιο με στόχο την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας, ορίζει δεσμευτικό στόχο για κλιματική ουδετερότητα στην Ένωση μέχρι το 2050 στο πλαίσιο της Συμφωνίας των Παρισίων και δεσμευτικό στόχο για καθαρή εγχώρια μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030.

Γίνεται ωστόσο κατανοητό ότι οι στόχοι αυτοί δεν μπορούν να επιτευχθούν μόνο από την ΕΕ. Πρέπει όλες οι χώρες παγκοσμίως, ιδίως οι μεγάλοι ρυπαντές, οι ΗΠΑ, η Κίνα, οι Ινδίες, να δεσμευτούν σε αυτούς τους στόχους, καθώς ακόμη κι εάν επιτευχθεί ο πολύ φιλόδοξος ευρωπαϊκός στόχος για μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά 55% μέχρι το 2030 και γίνει η Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050, αυτό δεν θα σήμαινε παρά μια μείωση της τάξεως του 5%, 6% έως 8% σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παράλληλα με τη διαδικασία ψήφισης του Νομοσχεδίου βρισκόταν σε εξέλιξη η διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Κανονισμού για την Κλιματική Νομοθεσία, του σχεδίου «RepowerEU» για την ασφάλεια εφοδιασμού και την απεξάρτηση της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα πριν το 2030, καθώς και η αναθεώρηση του πακέτου «Fit for 55» και των Οδηγιών για την ενεργειακή αποδοτικότητα και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ).

Στο πλαίσιο αυτό, η Κλιματική Αλλαγή αντιμετωπίζεται ως ένα διαγενεακό θέμα και ο πρώτος κλιματικός νόμος της Ελλάδας έρχεται να ενδυναμώσει το προϋπάρχον σχετικό νομοθετικό πλαίσιο και να επιταχύνει τη δράση της Ελλάδας κατά της κλιματικής κρίσης.

Οι βασικές πρόνοιες του Εθνικού Κλιματικού Νόμου

Ο Ελληνικός Κλιματικός Νόμος αναφέρεται και καλύπτει τα βασικότερα σημεία στα οποία αναφέρονται οι κλιματικοί νόμοι στην πλειοψηφία των κρατών μελών της ΕΕ.

Το Νομοσχέδιο εστιάζει στο μετριασμό και την προσαρμογή της Ελλάδας στην Κλιματική Αλλαγή με σταδιακή μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα έως το έτος 2050.

Για την επίτευξη του ανωτέρω μακροπρόθεσμου στόχου για την κλιματική ουδετερότητα ορίζονται ενδιάμεσοι κλιματικοί στόχοι του 2030 και του 2040, που αφορούν στη μείωση των καθαρών ανθρωπογενών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Δημιουργείται μηχανισμός κατάρτισης προϋπολογισμών άνθρακα για τους βασικούς τομείς της οικονομίας και ένα σύστημα διακυβέρνησης, διαβούλευσης και συμμετοχής για την ανάληψη κλιματικής δράσης.

Υιοθετούνται οι τομειακοί προϋπολογισμοί άνθρακα, πενταετούς διάρκειας στους τομείς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας, μεταφορές, βιομηχανία, κτίρια, γεωργία και κτηνοτροφία, ως ένα καινοτόμο και απαραίτητο εργαλείο παρακολούθησης της προόδου της κλιματικής δράσης και της απόδοσης των επιχειρήσεων και του ελληνικού κράτους, αλλά και ως ένας σημαντικός δείκτης καταλληλότητας για τις «πράσινες» χρηματοδοτήσεις.

Θεσπίζεται Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, που εκπονείται από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και καλύπτει χρονική περίοδο δέκα τουλάχιστον ετών, με αναθεώρηση ανά πενταετία.

Κατοχυρώνονται τα Περιφερειακά Σχέδια Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) κάθε Περιφέρειας, τα οποία καλύπτουν χρονική περίοδο επτά τουλάχιστον ετών και αξιολογούνται ανά πενταετία.

Τίθεται απαγόρευση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από σταθερά ορυκτά καύσιμα μετά την 31.12.2028, με ρήτρα επανεξέτασης της προθεσμίας το 2025.

Στηρίζεται η ανάπτυξη της περιβαλλοντικής και κλιματικής καινοτομίας και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο βιομεθάνιο και το πράσινο υδρογόνο.

Υπάρχει ευθεία αναφορά στην κυκλική οικονομία άνθρακος, σε μια από τις πλέον άμεσες λύσεις του φαινομένου της κλιματικής κρίσης, καθώς στοχεύει στην απορρόφηση του υπερβάλλοντος διοξειδίου του άνθρακος από την ατμόσφαιρα. Προβλέπεται, δηλαδή, ρητά η δυνατότητα ανάληψης δράσης, με στόχο την αύξηση των απορροφήσεων αερίων του θερμοκηπίου από φυσικά οικοσυστήματα, όπως τα δάση μας, ή μέσω αποθήκευσής τους σε γεωλογικούς σχηματισμούς ή με την επαναχρησιμοποίησή τους (ένατο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 10).

Λαμβάνονται μέτρα για την προώθηση της κυκλοφορίας οχημάτων πολύ χαμηλών ή και μηδενικών εκπομπών, καθώς από το 2024 πρέπει το 1/4 των νέων εταιρικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης που ταξινομούνται να είναι αμιγώς ηλεκτρικά ή υβριδικά ηλεκτρικά οχήματα, ενώ υπάρχουν σταδιακοί στόχοι από το 2026 μέχρι το 2030, οπότε απαγορεύεται η ταξινόμηση νέων οχημάτων με κινητήρες εσωτερικής καύσης υπό την αίρεση, βεβαίως, της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Θεσπίζεται η υποχρέωση για κάθε Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) πρώτου βαθμού, να καταρτίσει εντός ορισμένης προθεσμίας δημοτικό σχέδιο μείωσης εκπομπών ρύπων.

Από το 2025 απαγορεύεται η πώληση και εγκατάσταση καυστήρων πετρελαίου θέρμανσης, ενώ από το 2030 γίνεται υποχρεωτική η χρήση πετρελαίου θέρμανσης αναμειγμένο με βιοκαύσιμα σε ποσοστό 30% και τα μεμονωμένα έργα και οι δραστηριότητες υποχρεούνται σε μείωση εκπομπών κατά 30% έως το 2030.

Στα νέα κτίρια με κάλυψη πάνω από 500 τ.μ. καθίσταται υποχρεωτική, από 01.01.2023, η τοποθέτηση συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά, με εξαίρεση τα τουριστικά καταλύματα, τους ιερούς ναούς, τους παραδοσιακούς οικισμούς και τα διατηρητέα κτίρια.

Οι μεγάλοι μεγέθους επιχειρήσεις συγκεκριμένων κατηγοριών (τραπεζικά ιδρύματα, ασφαλιστικές επιχειρήσεις, λιανικό εμπόριο κλπ.) πρέπει να υποβάλλουν ετησίως Έκθεση σχετικά με το ανθρακικό τους αποτύπωμα. Η Έκθεση πρέπει να είναι επαληθευμένη από πιστοποιημένο φορέα.

Θεσπίζεται αναπτυξιακό στρατηγικό πλαίσιο για τα νησιά μας, με στόχο την ολοκληρωμένη μετάβαση αυτών προς την κλιματική ουδετερότητα. Επιπλέον, προωθούνται μέτρα για τη μείωση των εκπομπών των μη διασυνδεδεμένων νησιών έως το 2030, καθώς επίσης και απαγόρευση της χρήσης συγκεκριμένης κατηγορίας μαζούτ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με γνώμονα πάντα την ενεργειακή ασφάλεια.

Επιλύονται ζητήματα γύρω από την ηλεκτροκίνηση στις χερσαίες μεταφορές και προβλέπεται για πρώτη φορά ρύθμιση για την ηλεκτροκίνηση πλοίων.

Προβλέπονται ρυθμίσεις που θα προσφέρουν οικονομική στήριξη στα νοικοκυριά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπως επί παραδείγματι, η ρύθμιση της εγκατάστασης φωτοβολταϊκών στη στέγη, αλλά και της αντικατάστασης των ηλεκτρικών οικιακών συσκευών.

Ενδυναμώνεται η διάσταση της κλιματικής αλλαγής στην περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Ιδρύονται νέοι θεσμοί κλιματικής διακυβέρνησης, Συστήνεται στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Εθνικό Παρατηρητήριο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, όπου συμμετέχουν αρμόδια Υπουργεία, καθώς και ερευνητικοί και ακαδημαϊκοί φορείς, και προβλέπεται η δημιουργία φόρουμ κλιματικού διαλόγου σε διαδικτυακό τόπο του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού, πανεπιστημίων, περιβαλλοντικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων και λοιπών φορέων.

Συντάσσεται από τις συναρμόδιες υπηρεσίες και φορείς ετήσια έκθεση προόδου, με θέματα μετριασμού και προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή.

Τέλος, περιλαμβάνονται στο Νομοσχέδιο περαιτέρω περιβαλλοντικές διατάξεις, όπως το πλαίσιο της απόσυρσης και αντικατάστασης ηλεκτρικών συσκευών για την προώθηση της ενεργειακής εξοικονόμησης μέσω της μείωσης της κατανάλωσης, ρυθμίσεις για την ηλεκτροκίνηση κ.α.

Οι προτάσεις των φορέων επί του Εθνικού Κλιματικού Νόμου

Όλοι οι φορείς συντάχθηκαν με την αναγκαιότητα της θεσμοθέτησης του Νομοσχεδίου.

Υπήρξαν διαφοροποιήσεις ως προς την κριτική και τις προτάσεις των φορέων με τα κυριότερα σημεία κριτικής να κάνουν λόγο για:

Κλιματικό νόμο με έλλειμμα φιλοδοξίας,

Κενό κέλυφος κλιματικής πολιτικής,

Το νομοσχέδιο αποτελεί μια μεγάλη χαμένη ευκαιρία, δεν λαμβάνει υπόψη του τις τελευταίες ανακοινώσεις της Κομισιόν για το πρόγραμμα «REPowerEU» για μια αναβαθμισμένη κλιματική πολιτική με ενισχυμένους στόχους για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή αποδοτικότητα,

Δεν περιέχει τίποτα το ουσιαστικό για τη δίκαιη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών,

Δεν προβλέπεται περιβαλλοντική εκπαίδευση και ενημέρωση για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής,

Απουσιάζει το καλό παράδειγμα του δημοσίου,

Απουσιάζει η συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση των πολιτικών.

Σε επιστολή των φορέων: Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος, Γιατροί του Κόσμου, Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος Πολιτισμού, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης, Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Καλλιστώ, Νόμος και Φύση, Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης, Greenpeace και MEDASSET, εκφράστηκε η άποψη ότι πρόκειται για μια «δειλή αρχή» στην θέσπιση του εθνικού πλαισίου για την πορεία της χώρας προς την κλιματική ουδετερότητα, το οποίο όμως φαίνεται να μη λαμβάνει υπόψη τις διεθνείς εξελίξεις και τις πρόσφατες νομοθετικές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για απεξάρτηση της Ελλάδας από τα ορυκτά καύσιμα.

Η κριτική στο Νομοσχέδιο - Προτάσεις

Ασκήθηκε κριτική ότι το Νομοσχέδιο κατατέθηκε με ένα χρόνο καθυστέρηση, με διαδικασίες fast-track, ότι δεν υπάρχει ο απαραίτητος χρόνος μεταξύ των συνεδριάσεων των Επιτροπών για να αξιολογηθούν οι τοποθετήσεις των φορέων, ότι είναι άτολμο, κατώτερο των κλιματικών περιστάσεων, αντιεπισημονικό, με κίνδυνο να οδηγήσει σε ένα γραφειοκρατικό «πήγαινε-έλα» μεταξύ Υπουργείων, και πως είναι ανάγκη να επέλθουν αλλαγές.

Εκφράστηκε ο φόβος ότι διασπάται η περιβαλλοντική και κλιματική πολιτική με τις διατάξεις του Νομοσχεδίου, καθώς υπάρχουν αρμοδιότητες που εισχωρούνται στο νεοσύστατο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, το οποίο δεν έχει στελεχωθεί σύμφωνα με το οργανόγραμμα των αρμόδιων υπηρεσιών του και οι οποίες θα κληθούν να σηκώσουν το βάρος υλοποίησης του Κλιματικού Νόμου. Επικρίθηκε επίσης η δυνατότητα του εκάστοτε Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας να κατανέμει ο ίδιος τα δημόσια έσοδα από πλειστηριασμούς δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Αμφισβητήθηκε η ορθότητα του ορισμού «κλιματική ουδετερότητα» και εκφράστηκε η άποψη ότι η υλοποίηση του Κλιματικού Νόμου θα έχει επιπτώσεις στα λαϊκά στρώματα και πως με διατάξεις του θα γίνει ακριβότερο το ηλεκτρικό ρεύμα, με πολλαπλασιασμό της ενεργειακής φτώχειας και κυρίως, με επιβαρύνσεις στη λαϊκή οικογένεια για την υποχρεωτική αλλαγή εξοπλισμού σε πολλούς τομείς της καθημερινής ζωής και με πολλούς φόρους και πρόστιμα.

Έγινε αναφορά σε ένα άλλο μοντέλο συνδιαμόρφωσης του Κλιματικού Νόμου και μια κλιματική συνέλευση με άνοιγμα της νομοθετικής πρωτοβουλίας στην κοινωνία, κυρίως στους νέους ανθρώπους και ότι η εθνική στρατηγική για την προσαρμογή, πρέπει να εγκρίνεται με νόμο και όχι με πράξη του υπουργικού συμβουλίου. Το ίδιο θα έπρεπε να ισχύει και για τους τομεακούς προϋπολογισμούς εκπομπών άνθρακα, ενώ θα έπρεπε να εμπλακεί και να αναβαθμιστεί ο ρόλος της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος, με ενημέρωσή της και υποβολή σε αυτήν της ετήσιας Έκθεσης προόδου σε θέματα μετριασμού και προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή.

Δεν έλειψε επίσης η ανησυχία να υπάρξουν αρνητές αυτής της μετάβασης, υπενθυμίζοντας τα προβλήματα με τα «κίτρινα γιλέκα» που υπήρχαν στη Γαλλία και τον κίνδυνο να δημιουργήσει το Νομοσχέδιο κοινωνικές αντιδράσεις.

Προτάθηκε να τεθεί ένα συγκεκριμένο δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα, στο οποίο θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί όλα τα περιφερειακά σχέδια προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) και να έχει πιστοποιηθεί η συμβατότητά τους με την εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στο κλίμα, να προσληφθεί πρόσθετο προσωπικό στις Περιφέρειες, εξειδικευμένο στα θέματα κλιματικής κρίσης και να τεθούν επίσης στόχοι διείσδυσης των Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) στη θέρμανση και στην ψύξη των κτιρίων.

Σημειώθηκε ως προβληματικό το γεγονός ότι τα ΠΕΣΠΚΑ έχουν επταετή διάρκεια, ενώ τα ΕΣΠΚΑ δεκαετή, και ότι υπάρχει ανάγκη επικαιροποίησης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Ειπώθηκε ότι η μείωση των εκπομπών δεν μπορεί να επέλθει με την αντικατάσταση των μονάδων παραγωγής ρεύματος με αντίστοιχες μονάδες ΑΠΕ, επειδή η αιολική και η ηλιακή ενέργεια είναι ασταθείς και εξαρτώνται από τις κλιματικές συνθήκες, άρα για κάθε αιολική ή φωτοβολταϊκή μονάδα πρέπει να υπάρχει σε λειτουργική ετοιμότητα αντίστοιχη μονάδα σταθερού φορτίου, όπως μονάδες με ορυκτά καύσιμα, δηλαδή, λιγνίτη, φυσικό αέριο και πετρέλαιο. Εκτός αυτού, στην Ελλάδα δεν υπάρχουν υποδομές για αποθήκευση της παραγόμενης ενέργειας από αιολικά ή φωτοβολταϊκά.

Στον αντίποδα, ειπώθηκε ότι δεν υπάρχει πραγματικά Κλιματικός Νόμος όσο συνεχίζονται οι εξορύξεις υδρογονανθράκων στην Ελλάδα και πως θα έπρεπε να τεθεί το 10% της επιφάνειας της χώρας σε καθεστώς απόλυτης προστασίας.

Αναφέρθηκε ως έλλειψη η μη πρόβλεψη χρηματοδότησης δραστηριοτήτων με βάση το κλιματικό και περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα και πως ήδη έχει ξεπεραστεί το Νομοσχέδιο από το «Fit for 55» και από το «REPowerEU», δημιουργώντας την ανάγκη για μελλοντικές τροποποιήσεις. Προτάθηκε να προστεθεί νομοτεχνικά, στο εισαγωγικό τμήμα, ρητή αναφορά στη Σύμβαση Πλαίσιο του ΟΗΕ για το κλίμα και τον Παγκόσμιο Στόχο Βιωσιμότητας 13.

Για τον γενικό στόχο της κλιματικής ουδετερότητας για το 2050 υπήρξαν μεν τοποθετήσεις υπέρ του στόχου και υπέρ του να οριστεί αυτός για το 2045, αλλά κατατέθηκε και ο σκεπτικισμός για το τι δεσμεύσεις έχουν ληφθεί από τα υπόλοιπα κράτη και εάν πρέπει να είναι οι ίδιες για όλα, επειδή, για παράδειγμα, η Ελλάδα έχει χαμηλότερες εκπομπές συγκριτικά με τον αναπτυγμένο ευρωπαϊκό βορρά.

Διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι δημιουργείται σύγχυση μεταξύ των ενδιάμεσων κλιματικών στόχων του 2030 και του 2040 του Κλιματικού Νόμου, δηλαδή του 55% και 80% μείωσης των εκπομπών και του Εθνικού Σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ), και χρήζει αποσαφήνισης η σχέση τους.

Αφενός υπήρξε η πρόταση για μετατροπή των λιγνιτικών μονάδων σε θερμικές αποθήκες ρεύματος για τα φωτοβολταϊκά στις στέγες, αφετέρου όμως κατατέθηκε η σκέψη για σταδιακό κλείσιμο των ελληνικών λιγνιτικών μονάδων, αφού η Πολωνία θα τις διατηρήσει έως το 2049. Η αναθεώρηση του προγράμματος απολιγνιτοποίησης για το 2028 συνδέεται προφανώς με τις ακραίες συνθήκες της ενεργειακής κρίσης και σημειώθηκε ότι δεν θα είναι οικονομικά βιώσιμη μέχρι το 2028 η αποθήκευση σε τόσο μεγάλη έκταση και κλίμακα ενέργειας από τις ΑΠΕ.

Σημειώθηκε ότι δεν υπάρχει χρονοδιάγραμμα αποδέσμευσης από το φυσικό αέριο και ότι θα έπρεπε να αναφέρεται στον Κλιματικό Νόμο ρητά, ο στόχος για περιορισμό της ανόδου της θερμοκρασίας κατά 1,5°C, όπως περιγράφεται στη Συμφωνία των Παρισίων και τη Συμφωνία για το Κλίμα στη Γλασκόβη. Ασκήθηκε κριτική ότι οι στόχοι υπολείπονται από τον παγκόσμιο στόχο περιορισμού της κλιματικής αλλαγής (1,5°C) και πως δεν υπάρχουν στόχοι απορρόφησης εκπομπών διοξειδίου.

Αναφέρθηκε πως θα ήταν σκόπιμη μια πληρέστατη καταγραφή των πέντε βασικών πηγών των εκπομπών διαφόρων αερίων του θερμοκηπίου (βιομηχανία, γεωργία, ενέργεια, μεταφορές και το κτιριακό απόθεμα, αναφορικά με την ψύξη – θέρμανση).

Ιδιαίτερη αναφορά και κριτική έγινε στη διάταξη του Νομοσχεδίου, η οποία τελικώς αποσύρθηκε, για την υποχρεωτική ασφάλιση των κτηρίων που βρίσκονται σε περιοχές με υψηλό κίνδυνο πλημμύρας και κίνδυνο πυρκαγιάς. Προτάθηκε η δημιουργία ενός

συνεγγυητικού ταμείου ασφάλισης, προκειμένου να θωρακιστούν τα νοικοκυριά από τα ακραία καιρικά φαινόμενα αλλά και από τους σεισμούς, στα πρότυπα αντίστοιχων ταμείων που υπάρχουν σε άλλες χώρες.

Εκφράστηκε επίσης ο σκεπτικισμός για την εξάρτηση της Ελλάδας από το ακριβό εισαγόμενο φυσικό αέριο, από το οποίο παράγεται ηλεκτρική ενέργεια σε ιδιωτικές μονάδες και ειδικότερα από τη χρήση του πανάκριβου αμερικανικού υδροποιημένου αερίου, που παράγεται με τη σχιστολιθική μέθοδο η οποία επιβαρύνει πολλαπλάσια το περιβάλλον. Έγινε αναφορά ότι το 2021 αυξήθηκε η χρήση αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή κατά 29% σε σχέση με το 2019, ενώ την ίδια στιγμή οι χώρες της Ευρώπης μείωναν το μερίδιο φυσικού αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή.

Η περίπτωση της προώθησης της ηλεκτροκίνησης στην Ασυτυπάλαια αποτέλεσε μια ξεχωριστή υπόθεση, η οποία συγκέντρωσε επιχειρηματολογία υπέρ και κατά από διαφορετικές οπτικές. Η κριτική αφορούσε κυρίως το ότι οι εταιρείες που θα δραστηριοποιηθούν εκεί θα διαφημίζουν τη δική τους παραγωγή ή θα κάνουν εργαστήρια για τη δική τους ηλεκτροκίνηση, και δεν θα προσφέρουν αντίστοιχη υποδομή στα νησιά, ενώ η Πολιτεία οφείλει να διασφαλίσει την μετάβαση για όλα τα νησιά.

Κατατέθηκε η πρόταση όλα τα νέα ταξί να γίνουν ηλεκτροκίνητα από το 2026 με τις κατάλληλες οικονομικές ενισχύσεις, ενώ αναφέρθηκε ότι προς το παρόν η ηλεκτροκίνηση στα ταξί είναι δύσχρηστη, λόγω του απαιτούμενου χρόνου φόρτισης και των ελάχιστων επαρκών υποδομών.

Ειδικά για το ζήτημα της ηλεκτροκίνησης υπήρξε προβληματισμός για το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα των ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην κατανάλωση ενέργειας. Αναφέρθηκε η ανάγκη να εξειδικευτούν μηχανικοί στη νέα τεχνολογία. Προβληματισμός υπήρξε στο κατά πόσο θα μπορούν να αγοράσουν τα ακριβά ηλεκτρικά αυτοκίνητα οι επαγγελματίες, τη στιγμή που είναι ακόμα ακριβά. Καθίσταται, δηλαδή, η αυτοκίνηση είδος πολυτελείας, ενώ θα έχει αρνητικό αντίκτυπο και στο εμπορικό έλλειμμα της Ελλάδας. Θα έπρεπε η ηλεκτροκίνηση να είχε ξεκινήσει πρώτα με τα δημόσια μέσα μεταφοράς, τα μέσα σταθερής τροχιάς, τους στόλους των ΟΤΑ, και εν συνεχεία με τα εταιρικά, της εφοδιαστικής αλυσίδας, τα ταξί, κλπ.

Τέθηκαν, τέλος, διάφορα ζητήματα και υποβλήθηκαν προτάσεις όπως:

Τα θέματα της ενεργειακής φτώχειας και κατά πόσο οι χρηματοδοτήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης αρκούν για φωτοβολταϊκά στη στέγη και η προώθηση πιο ολοκληρωμένων μέτρων για εξοικονόμηση κατ' οίκον, που θα ενίσχυαν την εθνική οικονομία και διάφορες ειδικότητες τεχνητών.

Η αξιοποίηση του εγχώριου ορυκτού πλούτου.

Η αξιοποίηση εγχώριων πηγών ενέργειας, περιλαμβανομένων των υδροηλεκτρικών σταθμών και μικρών φραγμάτων που συμβάλλουν ταυτόχρονα στην ύδρευση, στην άρδευση και στην αντιπλημμυρική προστασία.

Η συμβολή της γεωργίας και κτηνοτροφίας στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, της προώθησης λύσεων βασισμένων στη φύση με αναφορά στην ανάγκη πράσινων Υποδομών.

Η ανεξαρτησία της επιστημονικής αρχής και η διεύρυνση της σύνθεσης της Επιστημονικής Επιτροπής Κλιματικής Αλλαγής με άνω των οκτώ μελών συν του Προέδρου, ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε περισσότερες ειδικότητες να εκπροσωπηθούν.

Οι κλιματικοί πρόσφυγες.

Η πρωτοβουλία για τα «Απάτητα Βουνά» με πρόταση να υπάρξει αντίστοιχη πρωτοβουλία και για τους ορεινούς όγκους.

Η δημιουργία ενός διεθνούς ή ευρωπαϊκού Κέντρου Κυκλικής Οικονομίας Άνθρακος, με έδρα την Ελλάδα.

Η ίδρυση Κέντρου Πράσινης Ναυτιλίας και Καινοτομίας στην Ελλάδα για την ηλεκτροκίνηση στην ακτοπλοΐα με τεχνολογία η οποία σιγά σιγά ωριμάζει.

Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) κ. Κωνσταντίνος Σκρέκας ανέφερε ότι πρόκειται για ένα σπουδαίο νομοσχέδιο, που αποτελεί προσωπική δέσμευση του Πρωθυπουργού, με το οποίο η Ελλάδα πρωτοστατεί στην προστασία του περιβάλλοντος. Επεσήμανε δε ότι:

Για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η Ε.Ε. κάνει αυτό που πρέπει, δείχνει τον δρόμο, αλλά πρέπει όλοι να συμμετέχουν και βεβαίως και η Ελλάδα.

Βασικός στόχος του νομοσχεδίου είναι η μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα και η συμβολή στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα επιτυγχάνονται πολλά άλλα, που αφορούν την καθημερινότητα: δημιουργείται ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την ελληνική οικονομία και κοινωνία, περιορίζεται η εξάρτηση της χώρας από τα ορυκτά καύσιμα, επιτυγχάνεται η διεύθυνση των ΑΠΕ.

Ήταν πολύ φτωχή η αποτελεσματικότητα της προηγούμενης Κυβέρνησης στην προώθηση των ΑΠΕ. Ενδεικτικά, έχει τετραπλασιαστεί η σύνδεση των ΑΠΕ από το 2019 μέχρι το 2021.

Ενώ στον Κλιματικό Νόμο τίθενται συγκεκριμένοι ποσοτικοί στόχοι (μειώνονται κατά 55% μέχρι το 2030 οι εκπομπές, σε ευθυγράμμιση με τον ευρωπαϊκό στόχο), η Ελλάδα προχωρά παραπέρα. Ενώ για το 2040 δεν υπάρχει ευρωπαϊκός στόχος μείωσης των εκπομπών, η Ελλάδα θέτει στόχο μείωσης κατά 80% των εκπομπών για το 2040.

Οι φιλόδοξοι στόχοι εξειδικεύονται σε επτά τομείς: παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, μεταφορές, βιομηχανία, κτίρια, γεωργία και κτηνοτροφία, απόβλητα, χρήσεις γης και αλλαγή χρήσεων γης.

Αποσύρονται μέχρι το 2028 οι λιγνιτικές μονάδες, με εισαγωγή στο δίκτυο πολύ περισσότερων ΑΠΕ, μέσα από συστήματα αποθήκευσης, με κονδύλια του Ταμείου Ανάκαμψης (450 εκατομμύρια ευρώ για εγκατάσταση και κινητροδότηση).

Πρωθούνται οι ΑΠΕ με την αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας (10 δις ευρώ μέχρι το 2030). Αναβαθμίζονται οι διασυνδέσεις με όλες τις γειτονικές χώρες (Βουλγαρία, Βόρεια Μακεδονία, Αλβανία, Ιταλία), προωθείται η διασύνδεση με Αίγυπτο, Κύπρο και Ισραήλ.

Στις μεταφορές η μείωση των εκπομπών επιτυγχάνεται με την ηλεκτροκίνηση. Την πενταετία 2015-2019 κυκλοφόρησαν μόνο 350 ηλεκτρικά αυτοκίνητα, ενώ την περίοδο 2019-2021, 9.530 ηλεκτρικά αυτοκίνητα, 30 φορές περισσότερα. Αυτό επετεύχθη με σχέδιο και κίνητρα.

Από το 2024 το 1/4 των νέων εταιρικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, θα είναι αμιγώς ηλεκτρικά ή υβριδικά ηλεκτρικά οχήματα, ενώ από το 2026 όλα τα νέα ταξί σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα είναι ηλεκτροκίνητα. Η αγορά νέου επαγγελματικού ταξί επιδοτείται με 22.000 ευρώ.

Για την εγκατάσταση 8-10.000 φορτιστών ηλεκτρικών αυτοκινήτων διατίθενται 80 εκατομμύρια ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Εισάγονται τα δημοτικά σχέδια μείωσης εκπομπών από 31.03.2023. Η εκπόνηση των σχεδίων αποτελεί προϋπόθεση για την αξιολόγηση προτάσεων των ΟΤΑ στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής.

Σημαντική παρέμβαση αποτελεί η υποχρεωτική καταγραφή στις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, από 01.01.2024, της μείωσης εκπομπών από τη λειτουργία έργου ή της δραστηριότητας.

Από το 2023 οι μεγάλες επιχειρήσεις συγκεκριμένων κατηγοριών, πρέπει να υποβάλλουν ετήσια, πιστοποιημένη Έκθεση, σχετικά με το ανθρακικό τους αποτύπωμα για το προηγούμενο έτος.

Θεσπίζονται τα Gr -eco Islands, συγκεκριμένα νησιά στα οποία θα διατεθούν περισσότερα από 1,5 δις ευρώ, από το ΕΣΠΑ, το σύστημα εμπορίας διοξειδίου του άνθρακα και το Ταμείο Απανθρακοποίησης της Ευρώπης, με στόχο τη μείωση των εκπομπών κατά 80% σε σχέση με το 2019.

Για τα προβλεπόμενα μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, αρμόδιο είναι το Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας και Κλιματικής Κρίσης, όπου συστήνεται εθνικό παρατηρητήριο.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) βρίσκεται σε διαδικασία αναμόρφωσης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), του οποίου πολλά μέτρα ήδη περιλαμβάνονται στον Κλιματικό Νόμο.

B) Περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής

Παράλληλα με την επεξεργασία του Νομοσχεδίου, τα Μέλη της Επιτροπής Περιβάλλοντος είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν από τον Καθηγητή Κλιματικού Δικαίου, Δικαίου Περιβάλλοντος και Δικαίου Ενέργειας στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Κολούμπια, καθώς και Ιδρυτή του Κέντρου Σαμπίν για το Δίκαιο Κλιματικής Αλλαγής της Νομικής Σχολής Καθ. Michael B. Gerrard τόσο για την περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής όσο και για την υφιστάμενη κλιματική νομοθεσία σε διεθνές επίπεδο. Στόχος της συνεδρίασης ήταν η κατάλληλη πληροφόρηση των Μελών της Επιτροπής, μέσω της συγκριτικής επισκόπησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ώστε να μπορούν να σχηματίσουν την πληρέστερη δυνατή άποψη σχετικά με τον Εθνικό Κλιματικό Νόμο.

Διατυπώθηκε ότι κεντρική στόχευση για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και την ουδετερότητα του άνθρακα είναι η επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και την απορρόφηση άνθρακα σε συλλέκτες διοξειδίου. Στόχευση για την οποία σημαντικός αριθμός χωρών έχει προσαρμόσει αντίστοιχα τη νομοθεσία του, πολλές χώρες έχουν ανακοινώσει σχετικές πολιτικές, ενώ ορισμένες έχουν ήδη αναλάβει δεσμεύσεις. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ειδικότερα, έχουν υιοθετήσει τον μετριοπαθή στόχο της μείωσης κατά 28%-33% των αερίων του θερμοκηπίου με έτος βάσης το 1990 και ορίζοντα το 2025. Σε μια προσπάθεια ενίσχυσης των δράσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ, κ. Τζο Μπάιντεν, εισηγήθηκε τη χάραξη μιας πορείας προς καθαρές μηδενικές εκπομπές στις ΗΠΑ έως το 2050 με τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 50%-52% σε σχέση με τα επίπεδα του 2005 και την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης ηλεκτροπαραγωγής έως το 2035. Το Κογκρέσο, ωστόσο, δεν υιοθέτησε την νομοθεσία που θα καθιστούσε εφικτούς τους ανωτέρω στόχους. Ορισμένες, όμως, Πολιτείες έχουν αναλάβει πρόσθετες δεσμεύσεις για τη μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου είτε νομοθετικές (Ουάσινγκτον, Όρεγκον, Καλιφόρνια, Νεβάδα, Κολοράντο, Νιου Μέξικο, Ιλλινόις, Βιρτζίνια, Μέριλαντ, Νέα Υόρκη, Κονέκτικατ, Μασαχουσέτη, Μέιν) είτε με εντολή της εκτελεστικής εξουσίας της Κυβέρνησης (Βόρεια Καρολίνα, Νιου Τζέρσεϊ, Μίσιγκαν, Ουισκόνσιν και Λουζιάννα).

Επισημάνθηκε ότι ένας από τους σημαντικότερους μηχανισμούς για να μετουσιωθούν οι στόχοι της κλιματικής ουδετερότητας σε πράξη είναι είτε να εφαρμοστεί φόρος άνθρακα (carbon tax), όπως έχει ήδη υιοθετηθεί από 27 χώρες παγκοσμίως, είτε σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων (emissions trading systems), όπως έχει υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση (EU ETS). Στις Ηνωμένες Πολιτείες υπάρχει πρωτοβουλία κάθε Πολιτείας για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Παρατηρείται, ωστόσο, ότι τα μέτρα για τη μείωση των εκπομπών αφορούν μόνο στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και μόνο τα εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των τομέων στους οποίους εφαρμόζονται τα συστήματα εμπορίας ρύπων, καθώς και των τιμών του άνθρακα.

Ένα άλλο σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας είναι οι επιχορηγήσεις που δίνονται από τις Κυβερνήσεις, είτε προς την κατεύθυνση των ορυκτών καυσίμων είτε προς την κατεύθυνση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, για πολλά χρόνια, οι επιχορηγήσεις αφορούσαν σχεδόν αποκλειστικά στα ορυκτά καύσιμα και δη το πετρέλαιο, ενώ προσφάτως προκρίνονται οι επιχορηγήσεις που αφορούν στις ΑΠΕ και ιδίως την αιολική ενέργεια.

Μια ακόμη πολιτική είναι ο καθορισμός στόχων για την αύξηση της παραγωγής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, πρακτική την οποία ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο Πρόεδρος Biden επιχείρησε να θέσει ορισμένους τέτοιους στόχους, αλλά δεν υπήρχε η αντίστοιχη βούληση από την πλευρά του Κογκρέσου. Ωστόσο, 29 από τις 50 Πολιτείες έχουν εκπονήσει «Πρότυπα Χαρτοφυλακίου Ανανεώσιμων» (Renewable Portfolio Standards), όπου δεσμεύονται να καλύψουν ένα ποσοστό ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Υπάρχει, βέβαια, σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των προτύπων, των σχετικών ποσοστών και των χρονοδιαγραμμάτων.

Σημειώθηκε επιπλέον ότι σημαντικές πολιτικές για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης είναι η προώθηση της αγοράς ηλεκτρικών αυτοκινήτων, η εγκατάσταση σταθμών φόρτισης, η ενίσχυση της ενεργειακής αποδοτικότητας, καθώς και η ανάπτυξη και εφαρμογή των τεχνολογιών δέσμευσης, αποθήκευσης και επαναχρησιμοποίησης του διοξειδίου του άνθρακος (CCUS).

Ετέθησαν, τέλος, ερωτήματα σχετικά με την ενδεχόμενη εφαρμογή του συστήματος εμπορίας ρύπων σε παγκόσμιο επίπεδο και τα πιθανά αποτελέσματα αυτής της πολιτικής, τους πιθανούς κινδύνους από την εφαρμογή της γεωλογικής αποθήκευσης άνθρακα, το κατά πόσο το χρηματιστήριο ρύπων έχει οδηγήσει σε καθυστερήσεις ως προς την πράσινη μετάβαση, το αν το υδρογόνο και η πυρηνική ενέργεια μπορούν να αποτελέσουν ενεργειακές διεξόδους στην πράσινη μετάβαση, καθώς και ερωτήματα σχετικά με τις ενέργειες που έχουν αναλάβει οι ΗΠΑ για τη μείωση κατά 30% του μεθανίου και τις πολιτικές που ακολουθεί η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση και οι πολιτειακές κυβερνήσεις για τις προστατευόμενες περιοχές.

Συμπεράσματα

Η θεσμοθέτηση του πρώτου Κλιματικού Νόμου αποτελεί σημαντικό βήμα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την απεξάρτηση της Ελλάδας από τα ορυκτά καύσιμα και καλύπτει όλο το φάσμα των σχετικών δραστηριοτήτων. Ο Κλιματικός Νόμος ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες, τις επιταγές της επιστήμης και τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας μας, ενώ οι πολιτικές, οι ρυθμίσεις και τα μέσα της αγοράς που προβλέπει αναμένουμε να αποδειχθούν αποτελεσματικά.

Είναι θετικό το γεγονός ότι ενώ για το 2040 δεν υπάρχει ευρωπαϊκός στόχος μείωσης των εκπομπών, η Ελλάδα θέτει στόχο τη μείωση των εκπομπών κατά 80%.

Θα μπορούσε ο Νόμος να είναι ακόμα πιο φιλόδοξος, να λαμβάνει υπόψη του τις τελευταίες ανακοινώσεις της Κομισιόν για το πρόγραμμα «REPowerEU» και να είναι πιο ουσιαστικός για τη δίκαιη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών. Πρέπει όμως να ληφθούν υπόψη οι διεθνείς συνθήκες στα θέματα ενέργειας.

Στον Νόμο δεν προβλέπεται η περιβαλλοντική εκπαίδευση/ενημέρωση για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Σημειώνεται ότι, μπορεί να συνεισφέρει πολλά στην εθνική οικονομία η αξιοποίηση του εγχώριου ορυκτού πλούτου και των εγχώριων πηγών ενέργειας, περιλαμβανομένων των Υ/Η σταθμών και μικρών φραγμάτων που συμβάλλουν σε ύδρευση, άρδευση και αντιπλημμυρική προστασία.

Είναι πολύ σημαντική η προβλεπόμενη αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας εντός της τρέχουσας δεκαετίας και η αναβάθμιση των διασυνδέσεων με τις γειτονικές χώρες.

Πολύ σημαντική κρίνεται επίσης η δημιουργία των Gr Eco Islands, στα οποία θα διατεθούν σημαντικοί ευρωπαϊκοί και εθνικοί πόροι, με στόχο τη μείωση των εκπομπών κατά 80% σε σχέση με το 2019.

Θα ήταν σημαντική η προσφορά ενός Κέντρου πράσινης ναυτιλίας και καινοτομίας στην Ελλάδα, για την ηλεκτροκίνηση στην ακτοπλοΐα.

Κρίνεται απαραίτητη η επιτάχυνση επικαιροποίησης του ΕΣΕΚ, την οποία κινεί ήδη το ΥΠΕΝ. Τα μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, με αρμόδιο το Υπουργείο Πολιτικής Προστασίας και Κλιματικής Κρίσης, να κινούνται σε απόλυτο συντονισμό με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ).

Τέλος, από την συγκριτική επισκόπηση της περιβαλλοντικής και κλιματικής νομοθεσίας σε διεθνές επίπεδο, κατέστη σαφές ότι η Ελλάδα, ως κράτος – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει αρκετά προωθημένη και νομοθετικά κατοχυρωμένη περιβαλλοντική και κλιματική νομοθεσία, ενώ με τον Εθνικό Κλιματικό Νόμο καλύπτονται τα περισσότερα από τα ζητήματα που απαιτούνται για το μετριασμό και την προσαρμογή της Ελλάδας στην κλιματική αλλαγή και την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας. Ανεδείχθη, ωστόσο, ότι υπάρχουν ορισμένοι τομείς, στους οποίους δεν υπάρχει η σχετική νομοθεσία, όπως πρόβλεψη και νομοθέτηση των συστημάτων δέσμευσης, αποθήκευσης και μετατροπής του άνθρακα.

V. ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οι ανωτέρω Εισηγήσεις έγιναν δεκτές, κατά πλειοψηφία, κατά τη συνεδρίαση της 18^{ης} Οκτωβρίου 2022 και συναπαρτίζουν την Έκθεση της Επιτροπής, η οποία υποβάλλεται προς την Ολομέλεια της Βουλής.¹²

Αθήνα, 18 Οκτωβρίου 2022

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Δρ ΔΙΟΝΥΣΙΑ – ΘΕΟΔΩΡΑ ΑΥΓΕΡΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η Α΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο Β΄ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ) ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΙΔΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΑΚΤΥΠΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΒΕΤΤΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΤΡΩΝΙΑΣ

ΧΟΥΣΕΪΝ ΖΕΪΜΠΕΚ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΤΣΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΚΚΑΛΗΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΛΙΟΥΤΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΕΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΛΑΣ

ΘΕΟΠΙΣΤΗ (ΠΕΤΗ) ΠΕΡΚΑ

ΞΕΝΟΦΩΝ (ΦΩΝΤΑΣ) ΜΠΑΡΑΛΙΑΚΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΤΑΚΗΣ) ΧΑΡΙΤΟΥ

ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΙΠΙΛΗ

ΑΝΤΩΝΙΑ (ΤΟΝΙΑ) ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ (ΛΙΑΝΑ) ΚΑΝΕΛΛΗ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΑΜΑΝΤΩ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ

ΖΗΣΗΣ ΤΖΗΚΑΛΑΓΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΜΠΑΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΚΡΙΤΩΝ – ΗΛΙΑΣ ΑΡΣΕΝΗΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΧΙΟΝΙΔΗΣ

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ (ΜΙΛΤΟΣ) ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ

¹² Η παρούσα Έκθεση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος συνοδεύεται από την Έκθεση της Υποεπιτροπής Υδατικών Πόρων για τη Γ΄ Σύνοδο της ΙΗ΄ Περιόδου (άρθρο 43Α ΚτΒ).

